

VLAAMS NATIONAAL

WEEKBLAD

W

VRIJDAG 2 NOVEMBER '90

35^e JAARGANG · NR. 44 · 33 fr.

HET BOEK IN
VLAANDEREN

GELEZEN EN
GOEDGEKEURD ?

AANBEVOLEN HUIZEN

NV BERT Cars en Trucks

Assesteenweg 101-103
TERNAT

Tel.: 02/582.13.12
02/582.04.10

Verdeler

VOLKSWAGEN - AUDI - PORSCHE 924-944

Diensten: verhuring lange termijn: D'IETEREN LEASE
korte termijn: AVIS

Personenwagens, vrachtwagens en carrosserie

**TE HUUR VOOR UW VAKANTIE
AAN ZEE :**
moderne app. en villa's
in alle prijsklassen
Gratis catalogus op aanvraag

058 - 51.26.29
Leopold II laan 205
8670 OOSTDUINKERKE

DE PRIJSBREKER

van het goede meubel

Groenstraat 84, 2000 Antwerpen tel. 03/236.45.31

Open van 10 tot 19 u. Maandag gesloten

Alle trofeeën, wimpels, bekens,
speldjes, badges, enz.

**ESOX -
STAN PHILIPS**

Panorama 36
1810 WEMMEL
Tel. 02/460.68.93

Guido NUYTTENS

Longtinstraat 126
1090 Brussel

SANITAIR - ZINK
ROOFING
LOODGIETERIJ
GASERWARMING

Tel. 426.19.39

PROMO PUZZLE

Kies zelf het onderwerp
van uw puzzel

Daniël Cortier
02/428.69.84

FRANSSSENS OPTIEK:

Silhouette
Marwitz
Rodenstock

Herentalsebaan 340, Deurne-Z.
Tel. 03-321.08.96

Kerkstraat 44, Antwerpen
Tel. 03-235.64.75

nv de winne-fabrisac

migrostraat 128
B 9200 schoonaarde
dendermonde
052 / 42 33 04 - 42 39 16

drukkerij

typo - offset - repro
enveloppen - rx enveloppen
kettingformulieren
boekdruk - direct mail

PVBA J. BORREMANS-COCK & KINDEREN

Algemene Bouwondernemingen

Gentsestraat 238
9500 Geraardsbergen
Tel. 054-41.25.89

Wij bouwen voor u
sleutel op de deur

GELD

Onmiddellijk te bekomen bij

FRANS VAN MOORTER
Vijfhuizen 6, Erpe
Nieuw telefoonnummer:
053/80.10.09

Freddy en Cecile Vermeersch-Vaesens

Sint-Aarnoutstraat 12
8211 Aartrijke-Zedelgem
☎ 050/20.08.50

algemene decoratiewerken —
schilderen — behangen —
vloerbekledingen — parket —
louverdraperie — luxaflex — ....

STAD OP STELTEN

DE stad Antwerpen vormt deze dagen het toneel voor een triestig schouwspel met in de hoofdrol een totaal aan de grond geraakte bestuurscoalitie die een hoogtepunt van haar jarenlang volgehouden wanbeleid beleeft. Dit is een pijnlijke vaststelling want de metropool ligt ons nauw aan het hart, zij is altijd een beetje de hoofdstad van Vlaanderen geweest, een cultuurcentrum ook en als wereldhavenstad ons open raam op de wijde wereld.

Antwerpen heeft alles om die vooraanstaande stad te blijven ware het niet dat haar bestuurders in plaats van Sinjoren te zijn zich als *dwergen* gedragen. Zeker vandaag, wanneer de stad hopeloos wegzinkt in een schuldenput van 70 miljard terwijl in de straten gevochten wordt, brand wordt gesticht en gevoelens van angst, onveiligheid en agressie worden aangewakkerd.

Wie de metropool van buitenaf bekijkt ziet een broeikas voor ontelbare mogelijkheden, men voelt zo aan dat de stad op de eerste rij van het wereldgebeuren zit en als eerste de prilste signalen van nieuwigheden meepikt. Zo'n stad kan niet anders dan een spanningsveld zijn waar positieve en negatieve echo's tegen mekaar opbotsen. Zo'n confrontatie betekent doorgaans verrijking, als zij in goede banen blijft. Maar een stad die alle modes en trends aan zich ziet voorbijgaan is ook een „moeilijke” stad en eist een sterk bestuur, sterk aan verbeelding en met een grote zin voor openheid.

Legislaturenlang reeds wordt Antwerpen door eenzelfde coalitie van socialisten en katolieken bestuurd, onbedreigd in hun macht hebben beide partijen zich in een administratie genesteld die bovendien tot ongezonde proporties is aangedikt. Dit leidde tot astronomische uitgaven die geen enkele stad zich kan veroorloven. Wie met de stedelijke diensten in aanraking komt voelt bovendien hoe weinig moeite gedaan wordt om van de administratie een frisse dienstverlening te maken. De moeheid en de sleet van de bestuursmeerderheid stralen af op de administratie.

De wijkverkotting, het gebrek aan visie op de vrijwaring en de renovatie van de historische panden hebben een ergerlijke kaalslag als gevolg die van Antwerpen een *gehavende* stad hebben gemaakt. In het vooruitzicht van 1993, het jaar dat Antwerpen als Europese cultuurstad zal fungeren, probeert men koortsachtig veel goed te maken; het zijn pleisters op een houten been.

Antwerpen laboreert verder aan de kwaal van de samenvoeging van gemeenten waarbij de afstand tussen de burger en het bestuur groter is geworden dan ooit. De vertrouwensrelatie tussen beiden is totaal zoek. Het kon moeilijk anders dan dat de burgers hun ongemakken vertaald willen zien in partijen die van dat ongenoegen hun politiek programma maken. De burger is niet dom en heeft geen vertrouwen meer in een bestuur dat geen geld (meer) heeft om een sociaal beleid te voeren, of om de stad te vernieuwen en weer aantrekkelijk te maken. Laat staan om een antwoord te bieden aan de problemen die de ongecontroleerde intocht van migranten heeft meegebracht.

Binnen deze kontekst heeft de Antwerpse VU steeds geprobeerd een positieve rol te spelen. Zo heeft het haar fractie in de gemeenteraad ontelbare uren discussie gekost om het bestuurscollege te

verplichten met alle fracties de samenlevingsopbouw aan te pakken. Een voorbeeld van de stugheid van het bestuur mag volstaan. De verantwoordelijke van het *Centrum voor Buitenlandse Werknemers* weigert inspraak aan veldwerkers in eigen dienst en beantwoordt hun voorstellen met dreigementen van schorsing want niet konform met het eigen stragisch spel...

Op deze puinhoop hebben als vanzelfsprekend de uitersten vrije baan om hun gang te gaan. Zij spelen wat graag in op het ongenoegen en de angst van vooral de machtelozen. Het organiseren van onschuldig lijkende wandelingen langs moskeeën moet uiteindelijk uitmonden in scheld- en vechtpartijen. Anderzijds vragen dan weer andere uitersten dat zo'n manifestaties doorgang vinden, zo kan de confrontatie ontaarden.

Uitersten zoeken mekaar, dat bleek nog maar eens toen het zogenaamde *Anti-facistisch Front* de VI. Blok-wandeling te Borgerhou tegemoetmarcheerde.

Dat daarbij wederzijds ontoelaatbare middelen worden gebruikt ligt voor de hand. Terwijl het slachtoffer nog voor zijn leven vecht de krant opbellen met de mededeling „dat het iemand van ons is”, moet als walgelijk worden bestempeld. Net zoals het verwerpelijke is dat men zijn stoottroepen gewapend uitstuurt met de bedoeling brokken te maken om... een paar dagen later een dodenherdenking te organiseren.

Wil de metropool niet wegzinken in een moeras van onverdraagzaamheid dan moet het stadsbestuur nu meteen de koers wijzigen. Wij sluiten ons aan bij de oproep van de vier Antwerpse VU-parlementsleden om alle provocerende manifestaties van welke kant ook te verbieden en alle wetsovertredingen korrekt te bestraffen ongeacht de taal of de huidskleur van de overtreeders. Een doeltreffend en preventief politieoptreden is daarbij noodzakelijk.

Rust en verdraagzaamheid kunnen er slechts komen wanneer ook de migrantenbevolking zich biezonder inspent om niet uit te dagen. Zij moet de geboden kansen op integratie benutten en dat ook tonen. Als vanzelf zal dan de sfeer van onverdraagzaamheid ontmijnd worden en zullen de boosaardige reacties stilvallen.

Het stadsbestuur van Antwerpen moet eindelijk gaan beseffen dat er veel meer nodig is dan brieven schrijven, zalven en ten aanschouwe van de TV-kamera's met de bevolking gaan praten. Wanneer start het een gekoördineerde actie om op basis van het reeds geleverde studiewerk aan de slag te gaan? Alleen reeds een eerste stap zou de bevolking vertrouwen en rust geven.

Mensen van goede wil zijn er aan beide kanten, het kan toch niet dat een stad die door haar rijke traditie van verdraagzaamheid steeds de thuis is geweest van „vreemden” nu plots een stad vol onverdraagzamen zou zijn? Het is dan ook een beetje verwonderlijk dat „de Antwerpenaar” zo lankmoedig blijft zwijgen...

Deze week opent in Antwerpen de zoveelste *Boekenbeurs van Vlaanderen* haar deuren. Het gebeuren is veel meer dan een grote winkel van bedrukt papier, het is het feest van menselijk scheppingsvermogen en intellectuele vrijheid. Als wij deze manifestatie voor de toekomst willen vrijwaren dan moet dit kunnen in een geest van verdraagzaamheid en respect voor elk volk en elk individu.

Maurits Van Liedekerke

Vlaams-Nationaal
Weekblad

Uitgave van het Vlaams Pers-,
Radio- en TV-instituut v.z.w.

Hoofdredakteur:
Maurits Van Liedekerke

Redakteuren
Johan Artois
Tom Serkeyn
Peter Dejaegher
Toon Van Overstraeten

Sekretariaat
Hilde De Leeuw

Alle stortingen van abonnementen, publiciteit en redaktie op prk. 000-0171139-31 van „WIJ”, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel (Tel. 02/219.49.30). Telefax: 02/217.35.10.

Jaarabonnement	1.200 fr.
Halfjaarlijks	700 fr.
Driemaandelijks	400 fr.
Los nummer	33 fr.

Verantw. uitgever:
Jaak Gabriëls,
Barrikadenplein 12,
1000 Brussel

Reklame:
Karel Severs, tel. 02/219.49.30, toestel 19 ('s voormiddags) of privé, Alsebergsesteenweg 41b, 1512 Dworp.
Tel. 02/380.04.78.

INHOUD

7 De parakommando's werden teruggetrokken uit Rwanda. Minister A. Geens geeft uitleg.

10 In Gent, Brussel en Beringen stroomden zaterdag VU-kader en -militanten samen voor de voorstelling van het Toekomstplan voor Vlaanderen.

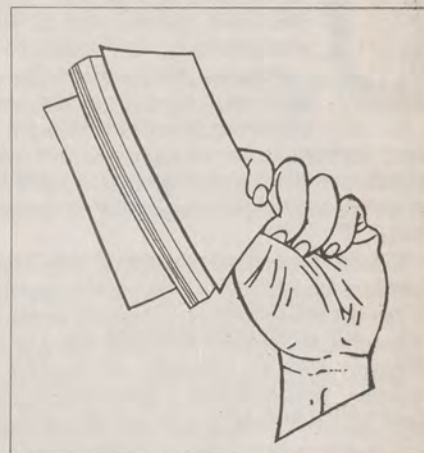
12 Bij het begrotingsdebat in het Europees parlement legde de Regenboogfractie eigen aksenten.

13 In de Oostkantons waren het zondag jl. verkiezingen voor de Duitstalige gemeenschapsraad.

15 Op 1 november gingen de deuren van het Antwerpse Bouwcentrum weer open voor de jaarlijkse boekenbeurs.

18 De dichter Van Wilderode en de fotograaf Decreton verdichtten en verbeeldden Het sierlijke bestaan van steden, het sluitstuk van een mooie trilogie over Vlaanderen.

20 Wie zich interesseert voor de geschiedenis van de tweede wereldoorlog in ons land, zal zeker geboeid worden door het werk van Mark Van den Wijngaert over Alexandre Galopin en de economische kolleboratie.

25 Dertig jaar geleden vocht Amerika een oorlog op eigen bodem uit: de strijd van de zwarten voor gelijke rechten.

28 Met "Ik schrijf zoals ik schrijf" kwam een boeiende wegwijzer over het Vlaamse proza van de jaren tachtig op de markt.

29 De Zuidafrikaanse auteur André Brink was een van de eersten om de apartheid in vraag te stellen. Zijn jongste boek Noodtoestand is een liefdesverhaal terwijl het land in brand staat.

30 Wie in ons taalgebied informatie zoekt over joden en Palestijnen, komt terecht bij Mensen in Israël en Palestina.

32 Het verband tussen mobiliteit en milieu dwingt steeds meer mensen tot nadenken. Verdwijnt de auto?

(omslagfoto R. Szommer)

BELGISCHE TERUGTREKKING...

Onze tiende provincie kan nu echt beginnen aan de kompositie van zijn sirenenzang. Luitenant-generaal *Berhin*, de stafchef van de landmacht, heeft een plannetje getekend voor de terugtrekking van de Belgische troepen uit Duitsland. De grote vijand achter dat stevige en ondoorzichtige IJzeren Gordijn is sedert enkele maanden immers een van onze grote vrienden geworden. En dan heeft het nog weinig zin om onze jongens in Duitsland soldaatje te laten spelen.

De generaal maakte zijn scenario nu reeds bekend omdat er in de BSD paniek dreigt uit te breken. Niet bij de lokale bevolking, wiens veiligheid straks door heel wat minder Belgische troepen zal gewaarborgd worden, maar wel bij de Belgische soldaten zelf. *Berhin* spreekt over „rampenscenario's" in de pers en bij de vakbonden, en over „paniekerige" mutatie-aanvragen.

Volgens de generaal staat het vast dat de meerderheid van de nu 25.400 militairen tellende Belgische Strijdkrachten in Duitsland (BSD) terugkeert naar België. Nog één brigade, zo'n 4.500 man sterk, zou in 1997, wanneer de terugtrekking verwezenlijkt moet zijn, in Duitsland blijven.

...UIT DUITSLAND EN RWANDA

Sommige eenheden uit Duitsland zullen doodgewoon opgedoekt worden, wat niet meer dan logisch is. Andere dan weer verhuizen naar een kazerne in België, of fusioneren met reeds in België gehuisveste eenheden.

De militairen mogen trouwens rustig op beide oren blijven slapen, tenminste als het van *Berhin* afhangt. De stafchef wil de vermindering van het aantal soldaten doorvoeren door natuurlijke afvloeiing op het einde van de loopbaan of op het einde van het kontrakt, door vrijwillig vertrek of door vermindering van de rekrutering. Maar alleszins zonder verplichte ontslagen.

Deze week werden ook de eerste Belgische troepen uit Rwanda teruggetrokken. De para's van het derde bataljon uit Tielen waren de eersten die een lekker warm bad konden nemen. De Belgische elitetroepen hebben in Rwanda weliswaar gelukkig geen schot gelost, maar toch hebben ze ginder een maand onder stress gezeten, dagenlang in puttekes de wacht opgetrokken terwijl het water hen tot aan de knieën steeg. Ze aten meestal gevechtsrantsoenen, en wie daarmee vertrouwd is, weet dat zulks na een tijdje serieus begint tegen te steken. Ontspanning was zeldzaam en in sommige gevallen nog levensgevaarlijk ook: 30% van de inwoners van Kigali is naar verluidt besmet met het aids-virus. Maar het ergste was nog de onzekerheid over de duur en de aard van de opdracht. Het beeld dat de burger van onze

Een tevreden VU-top op de VU-Vlaamse Vrije Democraten-meeting in Brussel. De drie VU-meetings (Gent, Brussel en Beringen) van het voorbije weekend waren een regelrechte voltrefter, zowel wat de opkomst als de inhoud betreft.

Op de foto zien we op de eerste rij v.l.n.r. Vlaams minister Sauwens, vice-premier en oud-VU-voorzitter Schiltz, algemeen voorzitter Gabriëls en algemeen sekretaris Kuijpers, en staatssekretaris en oud-voorzitter Anciaux. Lees ons volledige verslag vanaf blz. 10.

(foto dann)

rode en groene mutsen in Kigali over zal houden, zal in ieder geval wat positiever zijn dan dat van het spelletje schaduwboxen dat Agalev en PVV gedurende de Rwandakwestie in het parlement opvoerden.

Legt men deze passus naast de geciteerde titel over de studiebureaus dan blijft de insinuatie wel héél duidelijk: Schiltz misbruikt overheidsmiddelen om vriendjes te plezieren met geld van de gemeenschap.

GRAMMENS...

Dat *Mark Grammens* zo stilaan een haast ziekelijke haat koestert tegen zijn vroegere studiegenoot *Hugo Schiltz* weet nu stilaan iedereen wel in Vlaanderen. Tot welke nonsens dit hem evenwel begint te verleiden moet eenieder verbazen die nog een sprankel gezond verstand behoudt.

In zijn Journaal van 4 oktober schrijft Grammens immers het volgende onder de titel *Studiebureaus moeten ook leven: Volgens Didden (CVP-senator, nvdr.) schijnt de minister van Wetenschapsbeleid (Schiltz) trouwens van het uitbesteden van studieopdrachten een specialiteit te hebben gemaakt. Zelfs over het migrantenprobleem en over de gezinswoningen heeft hij studies laten maken, terwijl dit materies zijn die duidelijk tot de bevoegdheid van andere departementen behoren.*

...CONTRA SCHILTZ

Wat de geleerde journalist Grammens is ontgaan of wat hij niet wil weten is dat een minister van Wetenschapsbeleid inderdaad tot taak heeft wetenschappelijke studies te laten verrichten. En dat de onderwerpen van deze studies natuurlijk geen betrekking hebben op zijn eigen ambt maar op een serie onderzoeksgebieden.

Het is trouwens de Nationale Raad voor Wetenschapsbeleid geweest die aan Schiltz het dringende verzoek heeft gericht zijn kredieten ook aan te wenden voor beleidsondersteunend onderzoek. Vandaar studieopdrachten over migrantenbeleid enz.

Maar dat zal Grammens wel niet interesseren. Het enige dat blijkbaar telt is onder het mom van onafhankelijke en objectieve journalistiek de VU in het algemeen en Schiltz in het bijzonder te ondermijnen en te bekladden. Dat de waarheid daarbij op een listige wijze de nek wordt omgewrongen speelt daarbij helemaal geen rol.

DAAR KOMT DE EMU

Op de Europese top van Rome spraken 11 van de 12 staats- en regeringsleiders van de Europese lidstaten af om de tweede fase van de Europese economische en monetaire unie op 1 januari 1994 te laten beginnen. Alleen het Groot-Brittannië van *Margareth Thatcher* doet niet mee. Er zal een nieuwe instelling opgericht worden, bestaande uit de centrale banken van de lidstaten en een centrale instelling die de volle verantwoordelijkheid draagt voor de monetaire politiek.

Ook de oprichting van de emu bestaat, zoals wel meer ambitieuze politieke projecten, uit drie fasen. De derde en definitieve fase, met een eenheidsmunt, wordt voorzien binnen een „redelijke” termijn, waarschijnlijk in 2.000 (zie ook *Het partijbestuur deelt mede*).

VANDEBOSSCHE...

De CVP-fraktieleider in de Brusselse hoofdstedelijke raad *Walter Vandenbossche* neemt vanaf 1 januari '91 ontslag als afgevaardigd bestuurder van de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor Brussel. Het heet dat de functie niet langer te combineren is met de drukke politieke en beroepsbezigheden van de man die lange tijd aanzien werd als de *coming man* van de Brusselse CVP. De werkelijkheid ziet er volgens *De Morgen* wel even anders uit: Vandenbossche maakte het gewoon té gortig.

Sedert zijn intrede in de GOMB in mei '89 maakte Vandenbossche 1,4 miljoen frank onkosten waarvan het nut de Inspektie van Financiën ontgaat. Er loopt anders gezegd een onderzoek tegen de CVP-fraktieleider. Maar dat is niet alles. Vandenbossche wordt er ook van beschuldigd op onwettige wijze opdrachten te hebben toegewezen aan zijn schoonbroer die architect is. Twee grote renovatieprojecten waarmee een investering van 200 miljoen frank gemoeid is.

...MAAKT KOSTEN

Slimme Walter liet zichzelf als afgevaardigd bestuurder dan nog rijkelijk belonen. Hoewel zijn functie bij de GOMB geen voltijdse bezigheid was, liet hij in september vorig jaar zijn vergoeding verhogen van 300.000 frank per jaar tot 900.000 frank per jaar, en dit met terugwerkende kracht vanaf mei '89, het moment waarop hij in dienst trad.

De beloftevrije CVP'er uit Brussel toverde nog andere truuks uit de hoge hoed: hoewel hij hooguit tweemaal per maand op kantoor hoorde te zijn, deed hij de GOMB 375.000 frank uitgeven voor het leasen van een *Audi 100* (waarvoor trouwens nog verder betaald moet worden), en stelde hij een ambtenaar aan als privé-chauffeur. Andere prestaties van de afgevaardigd bestuurder: een faksap-

Margareth Thatcher lag op de Europese top van Rome als enige dwars bij de plannen om een economische en monetaire unie (emu) in te voeren tegen januari 1994. Het verzet van Thatcher mocht toch niet baten. De hete aardappel over de zetel van het Europees Parlement (Brussel of Straatsburg?) werd weer eens doorgeschoven naar de volgende Eurotop. (foto epa/atp)

paraat in zijn advocatenkantoor (200.000 fr.), verbouwingswerken aan zijn bureel in de GOMB, nieuwe meubeltjes t.w.v. een half miljoen, 50.000 frank „representatiekosten” in de zakenclub De Warande,... Walter had als coming man in de CVP zijn lesje goed geleerd...

FRANSTALIGE LERAARS

De twee Onderwijsministers van de Franse gemeenschap, *Grafé* en *Yliff*, hebben genoeg van de stakende Franstalige leerkrachten. Om de ernstige verstoringen van het onderwijs in het Franstalig landsgedeelte een halt toe te roepen hebben ze een brief gestuurd naar de onderwijsinstellingen. Er werd immers vastgesteld dat de officieel stakende leerkrachten veel minder in aantal waren dan de aanwezigen op de betogingen. De schooldirectie zou zelfs onder een hoedje spelen met de stakers.

De schooldirecteuren moeten nu formulie-

ren overmaken aan het ministerie waarop de leerkrachten zelf, met ondertekening, aanduiden of zij al dan niet aan de staking deelnemen. Er moet ook een lijst gemaakt worden van de personen die weigeren de formulieren in te vullen. De directie wordt ertoe verplicht om de instelling open te houden, zelfs indien alle leerkrachten in staking zijn.

Het document heeft bovendien een terugwerkende kracht tot 9 oktober. De vraag is of de twee ministers er met zo'n maatregelen in zullen slagen om de leerkrachten op de knieën te krijgen. De Franstalige leraars hebben er intussen bijna 60 betogingen op zitten. En nog willen zij doorgaan met de strijd.

Overigens krijgen de leerkrachten ook uit een andere hoek tegenwind. De ouders van de leerlingen die nu al wekenlang geen onderwijs meer genieten, vinden heel die situatie niet zo grappig meer. Een ouderpaar stapte reeds naar de rechter. Het paar beroept zich op artikel 17 van de grondwet, waarin staat dat onderwijs een fundamenteel recht is in een vrije democratische staat.

MINISTER A. GEENS OVER RWANDA

■ Luidens een bericht in de *Gazet van Antwerpen* wordt de ziekteverzekering jaarlijks voor vele miljoenen opgelicht door huisartsen die voorschrijven schrijven voor medicijnen die eigenlijk bedoeld zijn voor huisdieren. „Pil van mevrouw ook voor de poes”, zo luidt de titel.

■ De VS overwegen nog eens 100.000 soldaten naar de Golf te sturen. Washington heeft reeds een troepensterkte van ruim 210.000 man in de regio. De tiende UNO-resolutie tegen Irak werd verder goedgekeurd, en de diplomatieke pogingen om tot een oplossing van het konflikt te komen, mislukten totnogtoe.

■ De E 40 krijgt ter hoogte van Berchem, waar de A 2 aansluit, een kruipstrook van 4,4 km. Die extra-rijstrook voor vrachtwagens kan volgens Vlaams minister Sauwens het plaatselijk fileprobleem oplossen zonder het knelpunt te verleggen.

■ Antwerpen gaat de broeksriem aanhalen. Een nieuw saneringsplan voorziet in de afvloeiing van 2.148 personeelsleden over een periode van vier jaar, of een vijfde van het huidig stadspersoneel.

■ Het voorstel van CVP-kamerlid Ansoms om een nachtklok in te stellen, stuit op heel wat verzet, zo o.m. van de kristelijke middenstandsvereniging NCMV. Ansoms wou alle kafees, diskoteken en nachtklubs om 2 uur 's nachts hun deuren doen sluiten. Volgens Ansoms zou dit het nachtlawaai verminderen en het aantal verkeersongevallen doen dalen, wat zeer betwistbaar is. Na het strafpuntenrijbewijs van CVP-er Dehaene en de nachtklok van Ansoms wil de CVP naar verluidt nog verdere stappen zetten in de betutteling der Vlamingen. Zo denkt men er aan om de vespers terug in te voeren en verplicht te maken voor alle mannen boven de 18. Dit zou o.m. voetbalvandalisme beteugelen.

■ In Nederland verklaarde men de jacht op de pitbull-terriers voor geopend. Het parlement heeft een wetsvoorstel dat het houden en fokken van deze gevaarlijke honden verbiedt eenparig goedgekeurd. Voor de 5.000 pitbulls die nu reeds een Nederlands baasje hebben, werd een overgangsmaatregel uitgevaardigd. Zij (de honden!) moeten een muilkorf dragen en mogen onder geen beding los rondlopen.

■ België wil de uitstoot van koolstofdioxide tegen het jaar 2000 verminderen met 5%. Om rampen te voorkomen als overstromingen en hongersnood ten gevolge van de opwarming van de aarde door het broeikasfeffect, is volgens sommige wetenschappers een vermindering van de uitstoot van koolstofdioxide met 60% vereist.

■ De regering heeft de para's uit Rwanda teruggeroepen. Is deze beslissing te verantwoorden gezien het toch de bedoeling was om onze landgenoten ter plaatse te beschermen en hun repatriëring mogelijk te maken?

„Ingevolge de diplomatieke actie die onder de leiding van de eerste minister heeft plaatsgevonden werden enkele belangrijke doelstellingen bereikt. Ten eerste werd een staakt het vuren aangekondigd (dat intussen wel weer geschonden is door beide partijen) en is er sprake van onderhandelingen tussen de rebellen en de Rwandese regering. De presidenten van de betrokken landen (Rwanda, Burundi, Tanzanië, Oeganda, Kenia en Zaïre) hebben er zich bovendien toe verbonden om een intergouvernementele conferentie te organiseren om voor het vluchtelingen-vraagstuk in de regio een bevredigende regeling te zoeken. In deze omstandigheden en rekening houdend met het feit dat er een Afrikaanse controle macht zal tot stand gebracht worden om het bestand te controleren, heeft de regering geoordeeld dat onze para's kunnen teruggetrokken worden en de koöperanten de vrije keuze krijgen hun werk verder te zetten of terug te keren.”

■ Legt de regering voor deze beslissing geen al te zware verantwoordelijkheid op de schouders van de koöperanten en vrijwilligers?

„Uit de reacties van de ontwikkelingshulpers, na de gedwongen evacuatie uit het noordwesten, is duidelijk gebleken dat onze mensen ter plaatse niet wensten terug te keren en niet beter vroegen dan op hun post te blijven. Laat ons ook niet vergeten dat de Franse troepen voorlopig nog ter plaatse blijven en dat de regeringsbeslissing eveneens inhoudt dat, ingeval van nood, de para's zullen teruggezonden worden om landgenoten te evakueren. Wij geloven echter dat de vredesonderhandelingen succesvol kunnen afgerond worden en dat ondertussen onze programma's moeten kunnen verdergezet worden. Diegenen die zich ter plaatse onveilig voelen krijgen de mogelijkheid om terug te keren.”

■ Is onze ontwikkelingssamenwerking met Rwanda dan werkelijk zo belangrijk?

„Ik denk van wel. In drie domeinen is onze aanwezigheid van doorslaggevende betekenis voor Rwanda: het onderwijs, de medische verzorging en de landbouwsector. De terugtrekking van onze ontwikkelingshulpers zou dan ook naast zware psychologische ook economisch ernstige gevolgen hebben voor Rwanda.”

■ Sommigen beweren dat wij in Rwanda

aanwezig zijn om onze economische belangen te verdedigen?

„Dit kan enkel een uitspraak zijn van mensen die Rwanda niet kennen. In dit arme land zijn geen economische belangen te verdedigen - voor niemand. Rwanda heeft immers geen grondstoffen en de enige exportproducten zijn koffie en tee en dan nog in beperkte hoeveelheden. Met zijn 7,5 miljoen inwoners op een oppervlakte kleiner dan ons land is Rwanda, waar 90% van de bevolking van de landbouw moet leven, zwaar overbevolkt. De structurele problemen zijn er dan ook zeer groot en het land kan deze niet beheersen zonder de hulp van de rijke westerse landen.”

■ Is de labiele situatie in dit land met zijn rassentegenstellingen geen hinderpaal voor het ontwikkelingswerk en hoe zit het nu precies met de mensenrechten?

„Het Rwandees regime werd door de internationale gemeenschap steeds beoordeeld als een van de betere van Afrika. Dit betekent niet dat ook hier geen fouten zouden gemaakt worden, maar algemeen zijn er nooit uitpattingen geweest zoals men die elders in Afrika vaak kan optekenen.

De recente gebeurtenissen en het oppakken van duizenden mensen heeft terecht heel wat wenkbrauwen doen fronsen maar men moet ook toegeven dat het regime een grote openheid t.o.v. de pers heeft getoond, op verzoek van onze regering werd het Rode Kruis toegelaten te functioneren. We zullen de verdere evolutie op de voet moeten blijven volgen en ook hier blijven hameren op het respect voor de mensenrechten.

Of het ontwikkelingswerk nuttig kan verdergezet worden zal ook afhangen van de toekomstige evolutie. Indien het vredesproces lukt is er uiteraard geen probleem. Mochten de onlusten opflakkeren zullen we de situatie opnieuw moeten beoordelen. Het is duidelijk dat zonder vrede geen ontwikkeling mogelijk is.”

Eerst „oompje, dan oompje's kinderen. We halen eerst enkele bladen aan over het VU-toekomstplan voor Vlaanderen" van het voorbije weekeinde. Kommentaren waren er nog niet bij.

De terugkeer van de para's uit Rwanda en de wendingen die dit dossier nam, gaf de ganse week de boventoon aan in de bladen.

Het Europa van de regio's: zoals door ons al jarenlang verdedigd, krijgt meer aanhangers zeker nu Wallonië een „ander land" lijkt te worden, zoals De Standaard titelde. (W.V.B.)

HET BELANG VAN LIMBURG

Beklemd de voornaamste punten uit de toespraak van voorzitter Gabriëls.

„Een ruime campagne — waarbij een heuse welp in de voorbije maanden aankondigde dat „Vlaanderen bestaat" en vanaf december zal proberen aan de man te brengen dat „Vlaanderen belooft" — moet de VU-VVD weer aantrekkelijk maken voor de kiezer. In zijn toespraak beklemdoende voorzitter Gabriëls dat de verkiezing van een eigen Vlaams parlement „het sluitstuk en wezenlijk kernpunt" van de derde fase van de huidige staatsvorming is. Dat dit niet zal gekoppeld worden aan een afschaffing van de senaat, zodat het aantal parlementaire mandatarissen toch weer zal toenemen, is geen struikelblok voor de Volksunie. Zij ziet liever een serieuze inkrimping van de ministeriële kabinetten en — opvallend, want eerst niet opgenomen in de uitgeschreven tekst van Gabriëls — een afschaffing van het provinciaal bestuursniveau met de bestendige deputaties."

GAZET VAN ANTWERPEN

De journalist van dienst gaf bij zijn verslag een dooreenweving met zijn commentaar.

„Of de „face-lift" van de Vlaams-nationalisten via hun „Toekomstplan voor Vlaanderen" meer zal blijken te zijn dan een uiterlijke modernisering van de huisstijl, het oprispen van een wat vervallen gevel, zal in de praktijk moeten blijken.

Over de komende derde fase zei de partijvoorzitter letterlijk: „Het regeringsprogramma moet worden uitgevoerd. Diegenen die een andere mening zijn toegedaan, dat zij het duidelijk zeggen, zodat de publieke opinie weet wie vooruit wil en wie niet."

HET VOLK

Ook als de para's terug zijn blijft de humanitaire opdracht naar Rwanda, als één van de armste Afrikaanse landen.

„Is de regering in haar diplomatieke opdracht geslaagd?"

Wij denken van wel. Het Belgisch standpunt was van bij de aanvang dat de Afrikanen zelf hun problemen moesten oplossen. De Belgische regering wilde alleen maar bemiddelen, zonder enige rechtstreekse inmenging. Wanneer Mobutu vandaag met de diplomatieke pluimen gaat lopen, lag dat in de lijn van de verwachtingen.

Men zal zich misschien afvragen waarom het diplomatieke initiatief er niet vroeger is gekomen. De verklaring ligt wellicht in het feit dat onder de Afrikaanse zon de palavers langer duren en pas aanvangen nadat de diverse partijen hun krachten hebben gemeten.

Vandaag zijn de socialisten ongetwijfeld opgelucht omdat het militair avontuur voorbij is. Maar de humanitaire opdracht van de Belgen in Rwanda is niet teneinde. De Rwandese bevolking mag men niet in de steek laten. Zij rekent op België om haar uit de miserie te halen en een betere toekomst voor te bereiden. Daarover en over niets anders zou het debat in de Kamer vandaag moeten gaan. De rest is vrijblijvende kletspraat."

DE MORGEN

De Rwandakookpot die nu al weken op het Belgisch politieke vuur staat te dampen vertoont zoveel gaten dat er nog veel oplapwerk zal nodig zijn ook na de paraterugkeer.

„Voor Martens wordt dta dansen op de slappe koord. Enerzijds kan hij niet ontkennen dat Zaïre als lokale grootmacht een belangrijke rol speelt, anderzijds beschikt hij over geen enkele ruimte om opnieuw met Mboetoe contact op te nemen. Nog delikater wordt het voor Martens als het lek rond de koninklijke brief aan bod komt. Dat wordt hoedanook een risikovolle gekontroleerde sloop. Het vraagt immers een bijna bovenaards talent om tegelijkertijd het bestaan van de brief niet te bevestigen, het openbaar maken van dat geschrift in de duidelijkste bewoordingen af te keuren, het ontslag van de praatvaar te verdedigen en er ondertussen in volle vertrouwen mee verder te werken. Martens en de regering hebben bij dit debat nog maar heel weinig te winnen. In het beste geval slagen ze erin om de schade te beperken en de volksvertegenwoordiging te overtuigen dat de Rwandese affaire bijna achter de rug is. Als het kabinet er niet vlug in slaagt het dossier uit de aktualiteit te krijgen, moet immers gevreesd worden dat de hele regering, in navolging van de premier, een Afrikaanse koortsaanval krijgt."

De Standaard

De Vlamingen spelen een stimulerende rol op de conferentie van het Europa van de regio's waar bekeerde (?) unitarist Gaston Geens met jaren vertraging het VU-spoor volgt. „De funktie maakt de man", zegt men in de politiek.

„Een ander opmerkelijke koerswijziging houdt verband met de Vlaamse buitenlandse betrekkingen. Toen Hugo Schiltz, tijdens de eerste Vlaamse regering, de eerste passen zette op het internationale forum, werd hij verketterd. De relaties met het buitenland moesten het voorrecht blijven van de Belgische regering en het staatshoofd.

Maar sinds gewesten en gemeenschappen over ruime bevoegdheden en middelen beschikken, begreep Gaston Geens dat Vlaanderen Europa en de wereld tegemoet kon en moet treden. Samen met de Beierse minister-president Streibl en de Katalaanse president Pujol is de Vlaamse regeringsleider een van de hardnekkigste voorstanders van de internationale rechten van de vele regio's die Europa rijk is."

Trends

De VU-specialist Hans De Belder beklemdoont in een vraaggesprek met dit blad hoe belangrijk het is voor Vlaanderen zich duidelijk te kunnen profileren op buitenlands vlak.

„Er is nood aan één Vlaamse minister van externe betrekkingen, die ook bevoegd is voor de buitenlandse handel. Niemand weet hoe de bevoegdheden in België verdeeld zijn, zodat belangrijke aspecten in een verdomhoekje geraken. Waarom is de Delcrededienst bijvoorbeeld niet in onze handen? Waarom is er geen Vlaamse onderhandelaar bij de GATT-onderhandelingen? Textiel is er immers een belangrijke economische sektor. Maar neen, het enige Vlaamse handelsbeleid betreft de promotie van bier, witlof en pralines. Daar mogen we fier op zijn.

Een ander voorbeeld: Vlaanderen gebruikt het recht niet om kulturele akkoorden te sluiten. Ten aanzien van Zuid-Afrika zouden we hier baanbrekend werk kunnen verrichten. Vlaanderen moet die akkoorden, die door België werden bevroren, uit de koelkast halen en zelfs uitbreiden. We kunnen de Zuidafrikanen helpen met de haveninfrastructuur en de opleiding van hun ondernemers. Onze KMO's kunnen er zaken doen. Let wel: deze samenwerking moet ook gelden voor de zwarten, de Indiërs en de kleurlingen.

Ook op het gebied van de betrekkingen met de EG slaan we een mal figuur. De nabijheid van de Europese instellingen kan een pijler zijn van de Vlaamse belangenverdediging, maar we blijven er afwezig."

SAFARI-DIPLOMATIE GELUKT ?

In de Senaat feliciteerde fractievoorzitter J. Valkeniers de regeringsdelegatie met het toen bereikte resultaat. Hij merkte op dat „het doen naleven van het wapenbestand een ander probleem zal zijn; dit is een opdracht voor de Organisatie voor de Afrikaanse Eenheid en de zes landen uit de regio... Het is pas nu dat de definitieve vredesonderhandelingen moeten beginnen. „In de eerste plaats moet het vluchtelingenprobleem opgelost worden. De Europese Gemeenschap zou financiële en logistieke steun verlenen bij het controleren van het bestand en het oplossen van het vluchtelingenprobleem”, aldus nog J. Valkeniers. Op het binnenlands vlak betreunde hij, dat sommigen klerikale en anti-klerikale elementen bij het dossier hebben gesleurd. Dit is zijns inziens irrelevant en onfatsoenlijk. Voor de Groenen had hij nog minder goede woorden over: „De terugtrekking van de para's is voor hen een obsessie geworden; de ontwikkelingssamenwerking of het lot van de bevolking moeten daar voor wijken.”

BLIJVEND RISIKO

Nu maandag werden de kamerleden op de hoogte gebracht. De Eerste Minister werd door de oppositie zwaar onder vuur genomen. Kamerlid N. Maes stelde in haar tussenkomst „dat de oppositie in het Rwanda-debat al haar tijd en energie gebruikt heeft om de regering te verwijten dat ze een buitenlandse politiek bedrijft onder invloed van binnenlandse omstandigheden; maar ten gronde heeft zij het regeringsbeleid goedgekeurd. Het sturen van para's werd door de oppositie niet afgekeurd, evenmin heeft ze de diplomatieke missie van de regering aangevochten. Nu kan de oppositie zeker geen kritiek uitoefenen op de terugkeer van de para's.”

Verder onderstreepte N. Maes „dat dankzij de aanwezigheid van de para's geen Belgische slachtoffers gevallen zijn en het gevoel van veiligheid bij de koöperanten is teruggekeerd.” Deze stelling werd maandagnamiddag bevestigd door de Belgische ambassade in Kigali, die verklaarde dat na rondvraag was gebleken dat geen enkele Belg van de terugroeping van de para's gebruik wou maken om huiswaarts te keren.

Het risico blijft uiteraard bestaan. De tegenstellingen in Rwanda zorgen voor een precarere situatie. „Wij moeten de landen van Afrika helpen in hun ontwikkeling en ervoor zorgen dat zij gelijke partners worden in het intervolkerenverkeer”. De miserie in Afrika is in grote mate het gevolg van het trekken van territoriale grenzen. Het vluchtelingenprobleem gaat hiermee gepaard. Rwanda alleen kan niet alle vluchtelingen ineens ontvangen.

Vorige week donderdag in de Senaat en begin deze week in de Kamer werd nogmaals van gedachten gewisseld over de situatie in Rwanda, meer in het bijzonder over de tweede Afrika-missie van het regeringstrio Martens, Coëme en Eyskens. De eerste Afrika-ronde beoogde de Afrikaanse bewustwording voor het regionaal vluchtelingenprobleem, een effectief wapenbestand en het begin van een dialoog tussen alle politieke geledingen in Rwanda. De spoedige tenuitvoerlegging van deze doelen noodzaakte een tweede diplomatiek regeringsoptreden. Donderdagmorgen kreeg de regering het bericht uit Rwanda dat het wapenbestand werd aanvaard.

BEZINNING

Een inter-Afrikaans overleg dringt zich op. Vandaar ook het belang van een buffermacht en van de bestending van het bestand. Juist daarom steunt de VU de regeringspolitiek. Al had Nelly Maes wel enkele vragen bij de samenstelling van de buffermacht, zo wat de deelname betreft van het Oegandees leger waar deserties schering en inslag zijn. Maar vooral vroeg ze zich af „of een land waarvan de president zijn lijfwachten naar een Campus stuurt om studenten uit te moorden, als controlerende mogendheid kan worden beschouwd.”

Ondanks de felle kritiek vanuit de oppositie zijn de regeringspartijen opgelucht, blij

Een bejaarde vluchteling in het kamp Kisinga in Oeganda. De aanpak van het vluchtelingenprobleem moet nu prioritair gesteld worden. (foto ap)

dat het diplomatieke initiatief van de regering positieve resultaten heeft opgeleverd. Na twee weken pendelen tussen de Afrikaanse staatshoofden, bestaat er een weliswaar nog onafgewerkte vredesregeling en een zeer vaag vooruitzicht op een Afrikaanse vredesmacht. Het organiseren van die Afrikaanse Vredesmacht is wel afhankelijk van financiële en logistieke steun uit Europa. De eerste Minister probeerde dit weekend op de EG-top al principiële steun te verwerven van Frankrijk, Nederland en Duitsland. Toch gaat de terugtrekking uit het Rwandese kluwen gepaard met de wetenschap dat het vredesproces in handen ligt van degenen die er het meest mee te maken hebben: de Afrikanen zelf. Zij moeten nu hun verantwoordelijkheid opnemen. Wat ons land zelf betreft, is er dringend noodzaak aan een bezinning over ons beleid inzake Afrika en ontwikkelingssamenwerking. J. Valkeniers: „Wij gaan volledig akkoord met onze minister Geens dat de hulp meer selectief moet gericht worden op de minstontwikkelde landen en dat ook op dit vlak meer Europese samenwerking nodig is.”

EN NU AAN HET WERK!

MET haar drie meetings te Gent, Brussel en Beringen heeft de Volksunie/Vlaamse Vrije Democraten bewezen wat zij kan. Op de drie plaatsen samen hebben 1500 van haar kaderleden het startsein gekregen voor een groots opgezette actie die moet leiden tot de verspreiding van haar *Toekomstplan voor Vlaanderen*.

Dat de kaderleden zo massaal gevolg gegeven hebben aan de oproep zegt veel over de trouw van de militanten maar ook over de verwachting die leeft omtrent het debat over de toekomst van onze regio.

Aan het kader werd met middelen van vandaag getoond hoe zo'n toekomst er uit kan zien, wat de doelen zijn en hoe zij zich aandienen. Antwoorden worden aangereikt.

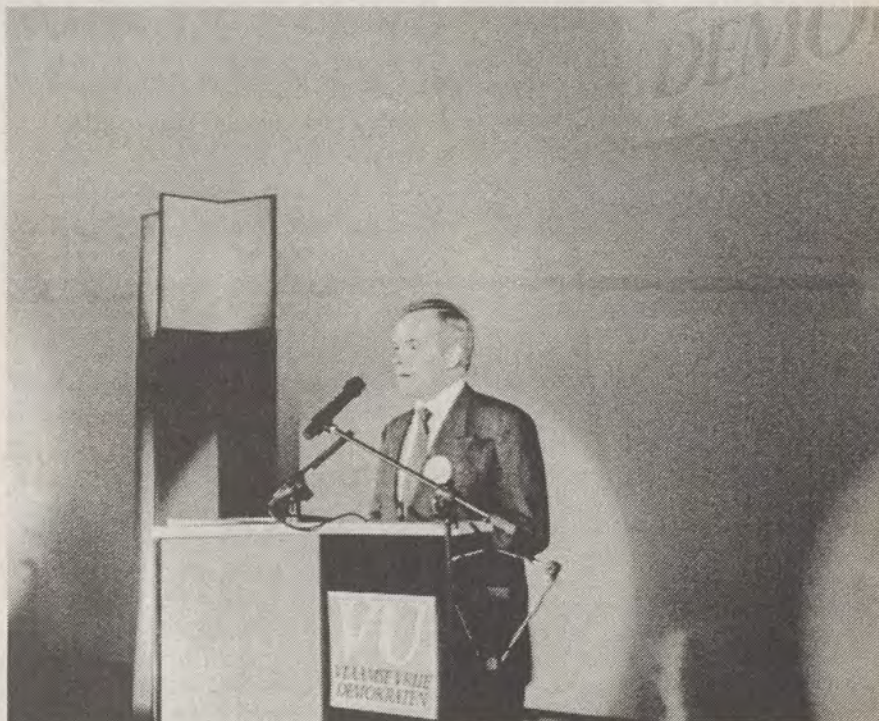
Gelijktijdig met het uitzetten van de krijtlijnen werd de oppoetsbeurt die de partij onderging aan het kader voorgesteld. Het ziet er allemaal fraai uit, de uitvoering ligt nu in de handen van de verkozenen, de militanten en bij allen die geloven in de verderzetting van de historische opdracht van de partij.

Na een gevoelig gedenken van senator Rik Vandekerckhove door staatssecretaris Vic Ancaux gaf algemeen sekretaris Willy Kuijpers een zicht op de partij zoals zij gegroeid is — „uit het onrecht Vlaanderen aangedaan” — tot op de dag van vandaag — „geen groep overjaarse provo's, geen baardflaminganten en evenmin yuppies”. De VU-afdelingen ziet hij als politieke akademies waar van gedachten wordt gewisseld en gewerkt. Hard gewerkt rond de zes pijlers die het VU-toekomstplan schragen.

Deze werden aanschouwelijk voorgesteld in een vlotte dia-montage en gevisualiseerd is zes lichten: de bakens voor morgen. De zes verantwoordelijken — vertegenwoordigers van de jonge lichte in de partij — voor de werkgroepen vertelden waarom zij uitnodigen om rond de zes thema's te werken.

Voorzitter Jaak Gabriëls maakte vervolgens de staat op van het regeringswerk dat door de VU-ministers wordt geleverd. Gabriëls herhaalde waarom de VU deze stap naar het beleid had gezet. Het herstelbeleid en de federalisering zijn en blijven de doelen. „Een onomkeerbare stap naar Vlaams zelfbestuur en de aanzet voor een nieuwe politieke cultuur. Met de VU in de regering is dit mogelijk.”

De staatshervorming kreeg natuurlijk grote aandacht en zeker de wijze waarop sommigen langs Vlaamse kant thans stellen dat het voor de staatshervorming allemaal veel beter was.

Voorzitter Gabriëls stelde dat het Toekomstplan inhoudt dat de VU trouw blijft aan haar Vlaamsnationale opdracht. Gabriëls riep ook op om nieuwe en jonge mensen bij die opdracht te betrekken.

(foto E. Peustjens)

Het welpje van de Vlaamse Vrije Democraten had op alle meetings een reuze succes. Op de foto werpen kamerlid Van Vaerenbergh, minister A. Geens en Jelle, het zoontje van ondervoorzitter Annemie Vandecasteele, een bewonderende blik op het schattige diertje.

(foto dann)

Kollasuyu Nan zorgde voor de animatie.

(foto dann)

GROENE TELEFOON

Wie interesse heeft in het *Toekomstplan voor Vlaanderen* kan dit aanvragen langs de gratis groene telefoon: 11.31.83.

„Want als wij niet willen dat het bij plannen blijft, hebben wij vooral uw steun nodig.”

GEGEERDE WELP

De Vlaamse welp die het *Toekomstplan voor Vlaanderen* vergezelt moet wel een bijzonder aantrekkelijk lekker beest zijn, op de drie meetings was het stormloop geblyzen om hem massaal mee naar huis te nemen. U kunt hem nog steeds in huis halen en weest gerust er zijn er nog in overvloed.

„Tot al de degenen die de verrottingsstrategie van Mark Grammens genegen zouden zijn zeg ik dat het afzweren van de strategie die wij tot nu toe hebben gevolgd, de strategie van de stapsgewijze democratische hervorming van België ten voordele van een autoritair radikalisme, hoogstens het Vlaams Blok kan bevredigen maar allerminst de Vlaamse zelfstandigheid en het Vlaams belang dient.”

Zonder het met zoveel woorden te zeggen haalde Gabriëls uit naar de traditionele partijen, de CVP op kop, die een unitaire rekuiperatie beogen.

Na verduidelijkt te hebben waarom voor de slogan *Vlaanderen bestaat* te hebben gekozen stelde Gabriëls dat *Vlaanderen beslist* en hij verwees daarbij naar het werk in de Vlaamse regering van minister Johan Sauwens.

Tot slot van zijn toepspraak gaf Gabriëls volgende vermaning mee: „Het Toekomstplan houdt in dat wij trouw blijven aan onze Vlaams-nationale opdracht, dat wij verbonden blijven met de generaties voor ons en met de generatie die de Volksunie heeft gesticht als een democratische partij van vrije Vlaamse mensen”. En tot de jongeren: „Het houdt in dat we daar nieuwe en jonge mensen bij betrekken. Jongeren van buitenaf, die nu nog afkeer hebben van de politiek, de politiek ongeloofwaardig vinden. Wij moeten ervoor zorgen dat we bij hen het vertrouwen in de politiek herstellen, dat politiek ook voor hen boeiend wordt. Die geloofwaardigheid opnieuw herstellen, dat is mede de bedoeling van dit projekt.” Hij besloot met te hopen dat de Volksunie in Vlaanderen het verzamelpunt, de politieke thuis van alle *Vlaamse Vrije Democraten* zou zijn.

Na de meetings was het een rush naar het materiaal dat rond het Toekomstplan is aangemaakt. De „Koffers & Co” vonden hun bestemming, hopelijk worden ze ruim gebruikt want na de plannen is het tijd om aan het werk te gaan!

Ijverige verkopers en verkoopsters kwamen handen te kort om de talrijke gegadigden van een welpje te voorzien.

(foto dann)

DE MORGEN UIT DE TOON

De pers, ook de franstalige, heeft uitgebreid verslag uitgebracht over de drie meetings. Een krant, met name *De Morgen*, viel daarbij ergerlijk uit de toon. In plaats van een verslag, die naam waardig, te brengen werd senator Walter Peeters ten tonele gevoerd. En, hoe?

Met een totaal uit zijn verband gerukt verhaal.

Wij laten de senator zelf aan het woord: „Na een spreekbeurt voor het KVHV in de Kleine Aula te Leuven over onze benadering van het dossier „repressie, amnestie, eerherstel” had ik een informele babbel met enkele leden van de Werkgroep Politiek van het KVHV in het „Verbondskot”. Daar kwam uitgebreid de ongerustheid van de aanwezige studenten aan bod rond het uitblijven van

de realisatie van de „derde faze” en van de onmondigheid van de Volksunie rond een aantal nochtans even belangrijke dossiers als gevolg van de loyaleiteit van de partij tegenover het regeringsgegeven. De studenten zegden duidelijk de indruk te hebben dat de regering de „derde faze” steeds verder voor zich uitschuift en deze daarbij als een „wortel” voor de neus van de VU uit laat bengelen.

Ik dacht dat het geen politiek geheim is dat dezelfde bekommernis duidelijk ook in de VU-parlementsfrakties leeft.

De weergave van dit gesprek door de „informant” van „De Morgen” bleek niet alleen niet korrekt maar werd bovendien door de joernalist van „De Morgen” compleet uit zijn verband gerukt.”

BEGROTINGSDEBAT IN EUROPEES PARLEMENT: REGENBOOGFRAKTIE LEGT EIGEN ACCENTEN

De begroting van de Europese Gemeenschappen komt tot stand door samenspraak van de Raad van Ministers en het Parlement. Het Europees Parlement debatteerde vorige week in eerste lezing over de begroting van volgend jaar. Namens de Regenboogfractie plaatste Jaak Vandemeulebroucke enige kantekeningen.

Terecht stelde Commissievoorzitter Delors destijds de voltooiing van de Interne Markt als een uitdaging in de tijd. Tegen deze achtergrond passen volgend Vandemeulebroucke twee opmerkingen inzake het regionaal en het sociaal beleid. Het Volksunie-Europarlementslid beschuldigde Commissie en de Raad terzake van een zeer inkonsequent, zoniet nalatig optreden.

Wat bijvoorbeeld met de procedure tegen staten en regio's die in gebreke moeten worden gesteld omwille van niet- of laattijdige uitvoering van hun wettelijke verplichtingen? En waar blijven de concrete initiatieven om samen met 1992 ook een sociaal afdwingbaar minimumluik te realiseren? Het Sociale Charter blijft al bij al een plechtige verklaring. Waar blijft de vertaling in wetteksten? De voorstellen inzake het sociaal actieprogramma komen bijzonder traag, dat terwijl de Raad Sociale Zaken zelden of op zijn minst bijzonder traag tot beslissingen overgaat. Vandemeulebroucke drong dan ook terecht aan op versnelde maatregelen op sociaal gebied.

LANDBOUW

De bespreking over dit aanzienlijk gedeelte van de totale begroting, m.n. 54,7 %, wordt uiteraard overschaduwd door de beslissingen die genomen moeten worden in het kader van het afsluiten van de GATT-besprekingen in december te Brussel.

Het is ondertussen wel duidelijk dat de oorspronkelijke Commissievoorstellen tot een algemene vermindering van de landbouwsubsidies van ongeveer 30 % onhaalbaar zijn. Maar evenzeer is duidelijk dat het uiteindelijk compromis hoe dan ook een sterke weerslag op de landbouwinkomens en dus op de levensvatbaarheid van de landbouwbevolking zal hebben.

Namens de Regenboogfractie vroeg het V.U.-Europarlementslid Raad en Commissie of er reeds berekeningen werden uitgevoerd naar de weerslag van de voorstellen op de totale EG-begroting.

Vandemeulebroucke pleitte verder voor maatregelen ten gunste van de kleine landbouwers: „Een eventuele globale verlaging van de prijzen met ruim 15 % zal desastreuze gevolgen hebben. Het is ondenkbaar dat miljoenen landbouwers, in de eerste plaats de kleineren, in de steek gelaten worden zonder dat ze ook maar enig zicht -laat staan hoop- hebben op de toekomst. Daarbij vrees ik overigens dat het weer eens degenen zullen zijn die verbonden met agro-alimentaire tussenschakels aan de dans zullen ontspringen. Ja dus aan besprekingen en onderhandelingen op GATT-niveau, neen aan de vernietiging van de landbouwbevolking ten gunste van de agro-alimentaire tussenschakels.”

VISSERIJ

Teleurstellend is de beslissing van de Raad om het al geringe bedrag van 5 mio Ecu inzake de „herstructurering van de kleine zeevisserij” terug te schroeven tot een Pro Memorie-post. Hetzelfde geldt voor de Middellandse Zeeakties. De Regenboogfractie dienden amendementen in die een verhoging van het voorontwerp van de voornoemde begrotingslijnen tot doel hebben.

Er was ook de „visserijoorlog”. Vandemeulebroucke betreurde het passieve optreden van de Commissie in het conflict tussen de Belgische en de Franse vissers.

ENERGIE EN MILIEU

De Volksunie staat in het E.P. bekend als een hevig voorstander van alternatieve energietechnieken en als één van de voorlopers in de strijd tegen de nucleaire energie. Het was dus niet louter omwille van de Golfkrisis dat Vandemeulebroucke dieper inging op de voorstellen inzake energie. Hij hekelde de Raadsbeslissing die programma's als SAVE

(rationeel energiegebruik) of ALTENER (alternatieve energiebronnen) terugdraaide tot P.M.-posten. „Deze energiebegroting is al te eenzijdig op het nucleaire gericht. Ze is allesbehalve inventief en slaagt er zelfs in de weinige vooruitgang die we op alternatief energiegebied en in het totstandbrengen van een rationeel energiegebruik te stuiten. Ook dit is dus onaanvaardbaar.” Inzake milieubeleid pleitte de Regenboogfractie voor een serieus Maas-Schelde-Rijn - beleid, de drie Noordzeekonferenties indachtig. Vandemeulebroucke vroeg ook aandacht voor de problematiek van de file-steden en een gelijk vervoersbeleid.

WERKING VAN DE FONDSSEN

De samenwerking tussen de drie fondsen loopt mank. Er is een totaal gebrek aan doorzichtigheid. Niemand beschikt over een goed overzicht van de geldstromen over de vijf objectieven. De regionalistische fractie diende terzake amendementen in voor meer openheid en doorzichtigheid.

ONDERZOEK EN ONTWIKKELING

Vandemeulebroucke besloot zijn interventie met een pleidooi voor meer wetenschappelijk onderzoek naar de fundamentele vragen van ons mens-zijn. „Onze technologische maatschappij zorgt voor een immense kloof tussen kennen en kunnen en de ermee gepaard gaande ethische vragen. Dit debat verdient wetenschappelijk onderzoek en dus voldoende kredieten.”, zo meende hij.

De plenaire vergadering amendeerde op tientallen plaatsen het Voorstel van Begroting van de Raad van Ministers. Verscheidene Regenbog-amendementen werden aanvaard. Ondermeer datgene wta een verhoging van de kredieten voor de uitwerking van het verslag Kuijpers over minderheidstalen beoogde (plus 1 miljoen Ecu !).

Het woord is nu aan de Raad. De tweede lezing in het Parlement volgt in december.

Bart Staes

EEN ZEER BELGISCHE VERKIEZINGSUITSLAG

De eerste maal dat de *Rat der deutschsprachigen Gemeinschaft* rechtstreeks verkozen werd - dat was in 1978 - gebeurde dit tegelijkertijd met de wetgevende verkiezingen.

Toen haalde de CSP (de duitstalige PSC) nog 11 zetels, SP (duitstalige PS) 3, PFF (duitstalige PRL) 4 en PDB (Partei der deutschsprachigen Belgier, mutatis mutandis een soort VU) 7 zetels.

Tot en met 1986, toen de „Rat“ voor het eerst los van parlementsverkiezingen verkozen werd, bleef deze PDB de tweede sterkste partij van dat gebied, zij het toen nog slechts met 5 zetels en 20,4 % der stemmen. De CSP had haar zetelaantal zien dalen tot 10 en twee nieuwe partijen waren elk met 1 zetel gaan lopen : ECOLO en SEP (mistevreden linkse katolieken).

Nooit, in al die jaren, werd de tweede sterkste partij benaderd om er een meerderheid mee te vormen. Het kanaal naar Verviers, Luik en Brussel bleef aldus uitsluitend in de handen van partijen die in alles, behalve in het gebruik van een andere taal, lakeien zijn van hun Waalse meesters.

SEP NAAR LINKS?

Men kan niet beweren dat er ditmaal geen kieskampanje van enige omvang gewoed heeft. Iedereen kent daar waarschijnlijk zijn pappenheimers. Toch heeft de uitslag van de tweede afzonderlijke Raadsverkiezing voor enige opschudding gezorgd.

	1986		1990	
	%	zetels	%	zetels
CSP	37	10	33,6	8
PDB	20,4	5	15,3	4
PFF	18,8	5	19,8	5
SP	12,7	3	16,3	4
ECOLO	6,4	1	15	4
SEP	4,1	1	-	-

SEP deed niet meer mee. De kiezers van die partij hebben zich waarschijnlijk naar de SP gekeerd. De SP komt, samen met Ecolo, als grote overwinnaar uit de bus. Grote verliezer is zeker de CSP en in mindere mate de PDB. Het traditioneel hoge percentage stemonthoudingen bedroeg ditmaal 13,43 %.

Tot nu toe werd geregeerd door GSP en PFF. Met nog slechts 13 zetels op 25 wordt die meerderheid wel erg krap. Wij zullen vermoedelijk bij hen die zich gaarne „die letzten Belgier“ laten noemen zowaar een trikolore tripartite meemaken.

De Duitstalige landgenoten trokken naar de stembus. Het ging er in de kieskampagne rustig aan toe.

OORZAAK OF GEVOLG ?

Uiteraard interesseert ons, méér dan in andere kranten, de vraag wat deze verkiezingen betekenen voor de versterking of verzwakking van België's derde volksgroep. In dit opzicht is de onderlinge krachtenverschuiving tussen de drie kleurpartijen zonder enig belang. Meer zelfs : nu deze drie partijen vermoedelijk de dienst zullen gaan uitmaken, zal het gewicht van de Waalse partijen waarop zij steunen nog toenemen. In de oppositie zullen dan Ecolo en PDB staan. Ecolo is weliswaar aan geen Belgische zuil gebonden maar traditioneel onverschillig tegenover het nationaliteitsvraagstuk, als het

al niet bij Waalse standpunten aanleunt; want waarom noemen zij zich niet „Grünen“ ?

Blijft, als enige volkse oppositie, een vooral in het Eupense verzwakte PDB. Reeds op 16 november 1986 schreven wij, in verband met de eerste afzonderlijke verkiezingen van de Raad : „Voor ons is het belangrijkste aspect van deze verkiezingsuitslag de krimpande aanhang van de zelfstandige volksbewuste partij en de afnemende felheid waarmee deze optreedt. Is het afhaken van kiezers dan oorzaak of gevolg ?

De PDB heeft haar volksnationaal programma gaandeweg nog minder beklemtoond. De vraag blijft dus gesteld.

Karel Jansegers

HET LIJDEN VAN DOM MODEST VAN ASSCHE^{1/2}

Op 29 oktober j.l. was het 45 jaar geleden dat Dom Modest Van Assche overleed. Een gelegenheid van WIJ om terug te blikken op het bewogen leven van deze man.

Vorige week slechtste historica Mija Proost (in het eerste deel) de levensloop van de gewezen Abt van het klooster van Steenbrugge.

Op 20 september 1944 werd Dom Modest aangehouden. De beschuldiging luidde: propaganda voor de Duitsers en verklipping van Raoul Roelants en twee lekebroeders. Zijn medepaters vonden moeilijk een advocaat. Katholieken wilden niet meer met de „verrader” Van Assche te maken hebben...

LAFTE LEUGENS

Eind januari schreef hij een laatste brief aan zijn medepaters, die in hun strijd om hem zo goed als alleen stonden. Wie hem echter niet in de steek liet was de socialist Herman Vos, op dat ogenblik minister van Openbare Werken. deze drong aan waar hij kon en bekwaam uiteindelijk een voorlopige invrijheidsstelling, op 7 februari 1945. Dom Modest Van Assche mocht echter niet naar Steenbrugge terug en vestigde zich dan te Affligem, dicht bij Erembodegem.

Zijn gezondheid was totaal ondermijnd, het verdriet om de dood van pater Van Opendenbosch, de onmacht om vrienden — vervolgd zoals hij — te helpen, de lafheid van velen, die zich geen mens meer durfden tonen uit angst voor het gepeupel, deden de rest.

Het dossier van de verdediging was inmiddels in beslag genomen.

Op 15 maart 1945 werd de zwaar zieke abt terug aangehouden en naar Brugge overgebracht...

De auditeur kwam nu met een „getuige” op de proppen. En wat voor één! De Duitser Klinge, officier van de Sicherheitsdienst, door de Duitsers zelf gedegradeerd, ontslagen en gevangengezet wegens aftroeglarij, afpersing en afdreiging, beweerde zich nu een bezwarend stuk voor vader abt te herinneren. Klinge was kunnen ontsnappen uit Duitse gevangenschap en in handen van de Veiligheid terecht gekomen, waar hij dan maar „indikateur” werd, maar „Klinge est ma lanterne” verklaarde een Belgische gelegenheidsmagistraat! Klinge vergat en herinnerde zich dingen al naar gelang het hem voordelig uitkwam. Hij loog er op los. Zijn getuigenis moest dan bezwarend heten voor dom Modest Van Assche. Na een urenlange ondervraging werd de abt met Klinge gekonfronteerd. Zijn antwoorden — hij is op dat ogenblik doodziek — zijn „onbevredigend”,

duus werd hij terug opgesloten. Iemand liet aan de substituut opmerken dat deze nieuwe opsluiting zoveel als een doodsvonnis is voor dom Modest Van Assche. Antwoord van de substituut: „Zijn slachtoffers zijn ook dood”.

De kloostergemeente van Steenbrugge vroeg in een schrijven aan de minister van Justitie, de katoliek Ch. du Bus de Warnaffe de voorlopige invrijheidsstelling, gezien de meer dan zorgwekkende toestand van de abt. Op 19 april 1945 kwam het antwoord: van invrijheidsstelling kan er geen sprake zijn „welke zijn gezondheidstoestand ook weze!”.

Nog altijd was in regeringskringen Herman Vos de enige die trachtte de Benediktijnen van Steenbrugge te helpen in hun bijna wanhopige pogingen om hun abt te redden.

Op 6 juni 1945 werd dom Modest Van Assche onverwachts overgebracht naar de „Geneeskundige afdeling” van de gevangenis te Vorst. Ter observatie...

„KAPOT ONDERZOCHE”

Wanneer op 17 september de stervenszieke abt teruggebracht werd naar Brugge, bleek de toestand zo kritiek dat de gevangenisdokter M. Vandeweghe het nodig oordeelde de abt tenminste naar een ziekenhuis te laten overbrengen. Woedend verweet de geneesheer het krijgsauditoraat dat het de verdachte „kapot liet onderzoeken”. Op 26 oktober werd dom Modest Van Assche berecht en dan eindelijk de volgende dag overgebracht naar het Sint-Jans ziekenhuis te Brugge, waar de abt stil en eenzaam sterft in de nacht van 29 op 30 oktober 1945. Hij was 54 jaar oud...

De begrafenis op Allerzielendag gebeurde met pontifikale dienst. Alhoewel monseigneur Lamiroy, de toenmalige bisschop van Brugge, de stervende wel was gaan bezoeken, meende hij toch maar best belet te geven voor de begrafenis. Het verzenden en uithangen van de doodsbrieven was door het krijgsauditoraat verboden. Enkel de familieleden en de paters mochten op de begrafenis aanwezig zijn.

Dom Modest Van Assche werd bijgezet in de grafkelder van de kerkhofkapel van de Sint-Pietersabdij te Steenbrugge. De kapel was op zijn initiatief als een vredesmonument opgericht.

Vlaanderen vergat de abt van Steenbrugge niet. Op 23 juli 1961 werd op het kerkplein van Erembodegem een hulde-monument (werk van beeldhouwer Frans Tinel) onthuld en later overgebracht naar het plein rond een nieuwe kerk op de wijk Ten Bos van Erembodegem waar de familie thans nog woont. Tevens werd er een laan naar hem genoemd.

Dom Modest Van Assche op de dag van zijn wijding tot abt.

Op het geboortehuis werd een gedenkplaat aangebracht, wat eveneens gebeurde op 30 oktober 1965 in de gevel van de Sint Pietersabdij te Steenbrugge.

Het berichtje in La Libre Belge van 20 maart 1947 vermeldde de onschuld van de abt als bewezen. Dat men van officiële zijde nu niet bepaald stond te trappelen om eeerherstel — zij het dan ook postuum — toe te kennen is begrijpelijk gezien al wat er gebeurd was. De abt van Steenbrugge heeft dit ook niet nodig. Voor alle Vlamingen van welke overtuiging ook is dom Modest Van Assche reeds lang een onschuldige martelaar voor ons volk geweest. Eenieder kan er zich echter over bezinnen wat Vlaanderen geweest zou zijn zonder mensen als abt Modest.

Mija Proost

GELEZEN EN GOEDGEKEURD?

DE 54ste Boekenweek voor Vlaanderen komt eraan. Van 1 tot en met 11 november wordt elf dagen aangetoond dat lezen een feest is. Daarvoor staan een aantal initiatieven garant: de Boekenbeurs voor Vlaanderen in het Antwerpse Bouwcentrum, de 59ste editie van het *Boek in Vlaanderen*, het project *Adriaan van Dis* en de Prijs voor het beste literaire debuut.

Het hoofdaksent van de Boekenbeurs voor Vlaanderen in het Bouwcentrum aan de Jan van Rijswijcklaan blijft evenwel de aanwezigheid van titels van zo'n driehonderd Vlaamse en Nederlandse uitgevers, 18.000 vierkante meter boekhandel en meer dan 130 stands. Een unieke gelegenheid om al die boeken bij elkaar te zien, om auteurs te ontmoeten, om inspiratie op te doen.

Daarbij helpt vast het Boek in Vlaanderen, 320 pagina's gevuld met informatie over de nieuwste boekenoogst. Een literair Boekenweekgeschenk is er dit jaar niet bij. Maar, uitgesteld is niet verloren, zegt de *Vereniging ter Bevordering van het Vlaamse Boekwezen* (VBVB). Nieuwe promotie-activiteiten staan op stapel.

Zo organiseert de Algemene Boekverkoopersbond in samenwerking met de VBVB twee avonden en een middag met Adriaan van Dis. Deze Nederlandse schrijver werd met het praatprogramma *Hier is... Adriaan van Dis* razend populair bij de kulturele elite over de Moerdijk. Binnenkort moet het jongste boek van van Dis verschijnen, een reisverslag met Zuid-Afrika als onderwerp. Tickets voor deze unieke lezingen in Hasselt (2 november om 20 u. in het Cultureel Centrum), Brugge (3 november om 20 u. in de Stadsschouwburg) en Gent (4 november om 11 u. in de Vooruit) zijn enkel in erkende boekhandels te verkrijgen.

Het van Dis-project wordt beschouwd als een proef. In Hasselt, Gent en Brugge samen zullen ongeveer tweeduizend mensen de lezingen kunnen bijwonen. Van dit succes hangt de jaarlijkse hervatting van dit of een gelijkaardig initiatief af.

Nieuw dit jaar is ook dat de zalen in het Bouwcentrum elk een kleurtje kregen. In elke zaal — de blauwe, gele, rode of groene — is voldoende kleur aangebracht om te weten waar men zich bevindt en hoe men in een andere zaal geraakt. De animatie op de

boekenbeurs vindt plaats in het grote Auditorium I in de groene zaal, en Auditorium II in de rode zaal, dat nog plaats biedt aan 100 personen.

De promotiekommissie van de VBVB organiseert zelf een Jeugdboekennamiddag (10 november), die gepresenteerd wordt door *Kathy Lindekens*, en een programma getiteld *Van alle Vlaamse schrijvers lees ik het liefst mezelf*. Dat is een programma met de mede-

Naar jaarlijkse gewoonte wordt het Antwerps Bouwcentrum vanaf 1 november voor een tiental dagen weer omgetoverd tot de allergrootste Vlaamse boekenwinkel. Tijd om zalig rond te kuieren tussen al die boeken en boekjes, en thuis te komen met een flink gat in de portemonnee.

werking van diverse jonge Vlaamse auteurs (4 november), gepresenteerd door *Chantal de Meuter*. Het animatieprogramma is dit jaar zeer uitgebreid. Er worden o.m. de vijf genomineerde auteurs voor NCR-literair bekendgemaakt, en dagelijks zijn tientallen auteurs in diverse stands aanwezig om boeken te signeren.

(pdj)

Nobelprijswinnaar letterkunde Octavio Paz...

(Deze en volgende kartoens zijn van Redmond, tweede prijs op de karikatursale van Hoeilaart).

BOEKENBEURS PRAKTISCH

De Boekenbeurs vindt plaats in het Bouwcentrum, Jan van Rijswijcklaan 191 te Antwerpen. De beurs is van 1 tot en met 11 november '90 geopend van 10 tot 18 u. De toegangsprijs bedraagt 100 frank. Scholieren, studenten, 60-plussers en dienstplichtigen betalen 60 frank, groepen en scholen 40 frank en voor bezoekers tot 12 jaar, mensen met een handicap en hun begeleiders is de boekenbeurs gratis. Een natje en een droogje vindt u in alle zalen, in Taverne van Rijswijck en in Taverne Expo 4.

De NMBS biedt in samenwerking met de MIVA, de Buurtspoorwegen en de

VBVB een gekombineerd ticket aan tegen een speciale prijs. Dit ticket geeft recht op de treinreis naar en van Antwerpen Centraal, het traject van en naar het Bouwcentrum (tram of bus), de toegang en het Boek in Vlaanderen.

Een beperkt aantal parkeerplaatsen voor mensen met een handicap zijn voorzien vlakbij Ingang A. Auto's die gehandicapten vervoeren kunnen ook via het parkeerterrein aan de Vogelzanglaan tot bij de zij-ingang van het Bouwcentrum komen. De passagiers kunnen er uitstappen, er wordt gratis toegang verleend en op een met de chauffeur afgesproken tijdstip kunnen ze worden opgehaald.

LAAT OOK EEN BEURS EEN FEEST ZIJN

Zwartkijkers en doemdenkers kondigen geregeld met luide stem de noodtoestand af: het boek wordt bedreigd. Door de audiovisuele media, door de haast onbeperkte reproductietechnieken van tekstverwerkers en andere PC's, door een steeds toenemende ongeletterdheid en de daaruit voortvloeiende onverschilligheid van het publiek. Deze vaak gehoorde gemeenplaatsen staan haaks op de nochtans zo duidelijk waarneembare realiteit: nog nooit werd de lezer gekonfronteerd met een rijker aanbod van kwaliteitsproducten (en dat geldt ook voor muziek en toneel). Nog nooit werden zoveel kwaliteitsproducten gekocht. De commercialisering — die een feit is — heeft niet geleid tot de zo vaak geprofeteerde verschraving van het aanbod. Zowel hier als in het buitenland blijven uitgevers nog steeds bereid schrijvers te publiceren die niet goed in de markt liggen, maar waar ze in geloven. Op termijn

blijkt dit trouwens vaak renderend. Dat hebben uitgevers gemeen met verzamelaars. Een verzamelaar (van postzegels of schilderijen, het doet er niet toe) die spekeleert komt er meestal bedrogen uit; wie zich door zijn smaak laat leiden, door zijn liefde tot het verzamelobject, realiseert vaak moeiteloos meerwaarde.

Toen hij in 1781 zo welwillende was uit de hand van de eerbiedig geknielde schrijver een exemplaar van *Decline and Fall of the Roman Empire* (tweede deel) in ontvangst te nemen, gromde Zijne Koninklijke Hoogheid de Hertog van Gloucester: „Nog zo'n verdornd dik boek! Altijd krabbelen, krabbelen, krabbelen! Nietwaar, Mr. Gibbons?”.

Niemand weet nog iets over het leven en de werken van ZKH. Maar iedereen kan vandaag nog het levenswerk van Gibbons lezen, ook in goedkope editie.

In het boekenvak bestaat de neiging het verleden te idealiseren. Vroeger was het altijd beter. Zestig jaar geleden, in de eerste aflevering van *Het boek in Vlaanderen*, schreef Ernest Claes: „Wat de uitgevers betreft, dat zijn de meest beklagenswaardige mensen die ik ken. Ik heb er nog geen ontmoet die mij niet zwart op wit bewees — ja bewees — dat hij ging geld verliezen door het uitgeven van dit of dat boek. En met welk recht zou ik twifelen aan de waarheid van hun woorden? Ze worden dus allemaal armer naar gelang ze boeken uitgeven.” Dat hebben ze dan gemeen met de hoteliers aan de kust: sinds decennia is elk seizoen slechter dan het vorige.

TV-PLAATJES

Lode Zielens, van zijn kant, brak een lans voor méér aandacht voor literatuur in de dagen weekbladen. Zou hij vandaag gelukkig zijn? Nu dat de publikatie van het meest schijnbaar overbodige druksel met literaire pretentie aanleiding geeft tot gestroomlijnde persmededelingen, dure teksten op de achterplaat, dat alles „in een taal die men alleen in advertenties spreekt” — zonder de obligate voorstelling te vergeten, liefst met drankjes en hapjes, aan een beperkt publiek dat zijn gewaande belangrijkheid ontleent aan het naakte, onweerlegbare feit dat het uitverkoren werd. In het hart van menig schrijver die zijn verbeelding aan de macht wilt krijgen, knaagt het verterende heimwee naar het popvedettariaat, naar het „live on stage”. En of de media daar op inpikken! Het gaat nu zelfs zover dat in een mum van tijd zowat alle kranten en weekbladen van Noord en Zuid zich geroepen voelen éénstemmig te verklaren dat een bepaald boek onbestaand is. Maar ondertussen komt Brigitte Raskin eindeloos aan het woord in interviews, radio-programma's en televisiepraatjes. Op de frontpagina van boekenbijlagen kan je een volpagina foto zien prijken van een dichter die dan in vijftien regels geminimaliseerd wordt. Kritici verklaren in interviews dat ze zich beperken tot het lezen van literaire supplementen: daar hebben ze dan genoeg aan. Ik ben er niet van overtuigd dat dit nu het soort aandacht voor literatuur is waar Lode Zielens zestig jaar geleden voor pleitte...

INTERNATIONALISERING

Wanneer je *Het Boek in Vlaanderen* van 1930 inkijkt, dan valt het op hoeveel lukse edities aangeboden werden die thans pronkstukken voor dure verzamelaars zijn: *De geschiedenis van den soldaat* van C.F. Ramuz, vertaald door M. Nijhoff, met 8 uit de hand gekeurde tekeningen van Edgard Tijt-

Kristien Hemmerechts: na De zuil van zout, 's Nachts... De brede heupen...

Oude en jonge goden van de Vlaamse letteren: Herman Brusselmans, Tom Lanoye, Walter Van den Broeck, L.P. Boon, Hugo Claus, Jef Geeraerts en Hendrik Conscience...

gat. Of Maurice Roelants' *De Jazz-Speler*, met zes steendrukken van Ramah en Ernest Claes' *Kiki* met liefst honderd pentekeningen van Jan Brusselmans. Van heel wat boeken verschijnen enkele lukse-eksemplaren op groot papier: Japans Kozo-Vellum, antiek handpapier uit Auvergne, Japans Mitsumata, Keizerlijk Japans, Pannekoek, Madagascar wit velijn, Arches... Ook van gewone edities waren de oplagen klein: Roelants' *Jazz-Speler* op 537 eksemplaren, zijn *Verzamelde gedichten* op 150. Anderzijds valt het op hoeveel *Verzamelde werken* aangeboden worden: Guido Gezelle, Cyriel Buysse, Ibsen, Conscience, Streuvels, Multatuli, Timmermans, maar ook Selma Lagerlöf, en Maurits Sabbe, Edward Vermeulen (Warden Oom) en Lodewijk Dosfel. Dat het belangstellende publiek beperkt was, is duidelijk.

Vandaag is de internationalisering van de

markt opvallend. De bezoeker van de Antwerpse Boekenbeurs wordt dan ook gekonfronteerd met de beste produkten uit het buitenland, veelal gebracht door Nederlandse uitgevers. Anderzijds wordt door deze uitgevers vandaag vaker een beroep gedaan op Vlaamse vertalers dan vroeger het geval was. Er is inderdaad een generatie vertalers aan de slag gegaan die gerust de vergelijking met de besten kan doorstaan: van Paul Claes tot Stefaan van den Bremt, van Jan Mysjkin tot Chris van de Poel, van Bob de Nijs tot Frans Denissen.

ILLUSIE

Door het enorme aanbod koestert de geïnteresseerde lezer de illusie dat hij een vaste kijk heeft op de wereldliteratuur. Hij vergeet echter dat de mechanismen die de internatio-

nale boekenmarkt beheersen als gevolg hebben dat iedereen dezelfde boeken leest. Méér dan ooit bepaalt de kortstondige mode het aanbod, dat hoe langer hoe meer afgestemd is op onmiddellijke konsumptie. De levensduur van het boek wordt almaar korter. Is dit wél een gevolg van de markt, van de wispelturigheid van de lezer die steeds iets nieuws wenst? Of is dit het gevolg van onfeilbaar gewaande marketingstrategieën?

Wie de Boekenbeurs bezoekt laat zich liever leiden door eigen inzicht en genot, en vergeet liefst de zwaarwichtige beschouwingen die rond het boekenvak gewoven worden. Wel mag hij er heel even aan denken dat het boek in feite een goedkoop produkt is, dat heel veel zorg en inzet vraagt. Een boek is geen wegwerpprodukt.

Henri-Floris Jespers

VLAAMSE STEDEN IN GEDICHTEN EN GEZICHTEN

Na *Daar is maar één land dat mijn land kan zijn* (1983) en *En het dorp zal duren* (1986) verscheen als sluitstuk van een mooie trilogie *Het sierlijke bestaan van steden* van Anton van Wilderode en Jan Decreton. Na landschappen en dorpen verdichtten en verbeeldden dichter en fotograaf nu ook Vlaamse steden.

Hun nieuw kijk- en leesboek begon eigenlijk reeds in het laatste deel van het vorige boek met de ciklus *Van het dorp weg — De stad naderbij*. Over hoven en rivieren vermoedde de kijker de nabijheid van de stad en de lezer voelde reeds haar agressiviteit in een gedicht als *Stadsuitbreiding*. In dit derde boek betreden Van Wilderode en Decreton de stad. Nu eens gaan ze samen, wanneer foto en gedicht uitdrukkelijk naar elkaar refereren; dan weer even samen, wanneer het beeld voor de dichter alleen maar de aanzet is voor een eigen mijmering. Soms gaan ze elk hun weg, want er zijn foto's zonder gedichten en gedichten zonder foto's. Het geheel vormt een uitbundige en tegelijk intieme verkenning van het stedelijk landschap.

DIENTSTBAAR

Wie enigszins vertrouwd is met de poëzie van Anton van Wilderode weet dat de stad geen noemenswaardige rol speelt in zijn werk.

Als *man van de buiten*, met de grond vergroeid, heeft hij zijn inspiratie voor een belangrijk deel gevonden in de natuur. Die reikt hem een onuitputtelijke reeks elementen aan die zijn religieuze, sociale, etische en esthetische denkbeelden verbeelden.

De stad, als symbool van een super geciviliseerde beschaving vol wildgroei en uiterlijke en innerlijke verloederding, moet de dichter dan ook aarzelend betreden. Daarbij komt dat ook dit boek in opdracht werd geschreven. De dichterlijke vrijheid die Van Wilderode zich daarbij uiteraard permitteert, buigt hij bewust om naar wat hij zelf noemt „dienstbare poëzie”, een ruimere en meer positieve omschrijving van wat vaak „gelegenhedspoëzie” heet.

Die gelegenheid neemt de dichter te baat om vanuit zijn denkwereld ten dienst van en mét zijn lezers achter de dingen en de woorden te kijken. Deze twee factoren brengen hem ertoe geen beeld van de stad te geven maar van *zijn stad*, geen beeld van de (alle) steden, maar van *steden* waarin hij aanknopingspunten vindt met zijn innerlijke, poëtische wereld. Daarmee is het ook duidelijk dat ook dit deel van de trilogie, meer dan een oppervlakkige lektuur ervan zou laten vermoeden, sterk verbonden is met zijn ander werk.

ANTON VAN WILDERODE
JAN DECRETON

HET SIERLIJKE BESTAAN VAN STEDEN

VOORBIJGANGER

Een vijftal gedichten vormen de ouverture van het boek. „Bewoonde aarde” is een visionaire hymne waarin het bestaan van steden verbonden wordt met het bestaan van de mens: „De mens bestaat... Hij bouwt vervlogen aan de praal der steden”. De *duurzaamheid* van het dorp (deel twee van de trilogie) vindt hier een pendant in het *bestaan* van steden. Dan evokeert Van Wilderode vier steden die tijdens zijn levensreis op hem een blijvende indruk hebben gemaakt en samen een geestelijke sintese vormen: Jeruzalem, Rome (verzen uit *De Overoever*), Santiago de Compostela en Isfahan. Maar hun spirituele en kulturele betekenis vindt de dichter ook in de „praal der steden” in Vlaanderen: „Nu vind ik alles wat ik wil bewaren / in mijn nabijheid somtijds bij mij thuis”.

De vijf cycli tast hij dan het gelaat van de stad af: vier ongeveer gelijklopende delen van ca. 15 gedichten (pleinen, torens, water en het afscheid van de stad) omringen de

breed uitgewerkte central cyclus van ruim 40 gedichten over gebouwen (*Steden, steen voor steen*). In diverse dichtvormen lezen we impressies, persoonlijke herinneringen, (virtuozose) speelse evokaties, beschrijvingen. Deze laatste domineren wanneer de dichter een „voorbijganger en vreemde” is. Maar de grondtoon blijft de voor Van Wilderode zo karakteristieke weemoed.

De bruisende stad blijft hem vreemd want „De stad die zo gevuld is laat mij ledig” (50). Onderhuids voelt hij steeds de drang om te vluchten. Kleine steden zijn hem dierbaarder dan de grootstad. Elders vlucht hij in het verleden van de stad en cirkelt hij rond grote namen uit onze kultuurgeschiedenis. Ofwel verbindt hij zijn tocht door grote steden met herinneringen uit zijn persoonlijk verleden (Gent, Leuven, Sint-Niklaas). Niet zelden droomt de dichter van de stad weg mét de natuur: in Hasselt mijmert hij over de hazelaar, Deinze verlaat hij in gedachten de Leie volgend. Talrijk zijn de gedichten waar Van Wilderode de oasen in de stad opzoekt: kerken, begijnhoven en abdijen. Die zoektocht levert de mooiste verzen op die direkt aansluiten bij de openingscyclus. Maar ook

achter deuren en vensters (sleutelwoorden in het boek) van een of ander huis vermoedt de dichter het bestaan van alle dag: „wat waarlijk belang heeft en zin / gebeurt, maar gebeurt binnenin” (141). De gelaagde betekenis tipeert de dichter in zijn queeste naar de ziel van de dingen.

In een aantal gedichten verzet hij zich uitdrukkelijk tegen de ontzielde stad en haar zielige greep op het land. Een hoogtepunt in dit opzicht vormen de twee slotgedichten uit de laatste cyclus *Verlangzaamd afscheidnemen*. In samenklank met drie seizoenfoto's van Decreton vormen zij een „klaaglied voor één stem”, een eenzame boom bijna gewurgd „door de poliepen van de stad” (236).

SUGGESTIES

De epiloog van het boek bevat een reeks kwatrijnen die werken als flarden van suggesties voor een leefbare stad maar ook duidelijke referenties bevatten naar alle vorige gedichten. Het langere gedicht *Wanhopig uitgeleide* (250) verwoordt nog eenmaal de klacht van wie „moeten scheiden / van een gelukkig grasgroen kinderland”. Maar in *Ten*

laatste herleeft de droom van de ultieme stad die de dichter verwacht in het bijbelse „dal van Hinnom of van Josafat”. Dit gedicht en *Het nieuwe Jeruzalem* (15) en *Gedroomde stad* (144) zijn de drie pijlers waarop Van Wilderode zijn stad heeft gebouwd en zijn stedenboek heeft gedicht.

EN DE MENS?

Naast en met de verzen vormen de foto's van Jan Decreton een kroniek van onze steden. In de ondertitels worden telkens het moment van de dag en de maand van het jaar waarop de foto's werden genomen, vermeld. Onze Vlaamse steden zijn letterlijk gekleurd door morgen en avond, dag en nacht, tijden en seizoenen en dat geeft hen, net als de dorpen en landschappen uit de vorige delen, een vluchtig maar toch telkens reëel gelaat. Soms vanaf afstand, vaker van binnenin, gevat in vogel- of in kikvorsperspectief, leven de steden en gebouwen hun eigen leven dat ons meestal ontgaat maar dat Decreton heeft weten te vatten met een alziend en herscheppend oog. De mens is er schijnbaar afwezig. Wel wandelt hij eens opdringerig op pleinen en in straten maar

meestal is hij letterlijk onopvallend. Of huist hij achter muren, maar vooral: hij leeft verder in de bezielde bouwwerken van steen waarin hij zijn leven ordende. Op die manier heeft Decreton ook zijn stad verbeeld.

Ofschoon het gevoel van déjà-vu in dit boek onvermijdelijk opdoemt — dichter en fotograaf hebben zich reeds in hun vroeger werk en in de twee vorige boekdelen ten volle uitgeleefd en uitgeschreven — toch is ook dit stedenboek een merkwaardig boek: het bevestigt de samenhang van het werk van elke kunstenaar afzonderlijk en door hun gelukkige samenwerking is het een schitterend sluitstuk van een trilogie die het beeld van Vlaanderen zal bewaren ondanks alle latere (onvermijdelijke?) landschappelijke en stedelijke ingrepen.

I.p.

— *Het sierlijke bestaan van steden*. Anton van Wilderode en Jan Decreton. Uitg. Davidsfonds/Lannoo. Leuven/Tielt. 1990. 251 blz., 1.980 fr. DF-leden: 1.580 fr.

Lannoo gaf het boek eveneens in Engelse vertaling uit *A Townscape of Flanders. Versions of Grace*. De vertaling is van de hand van Yann Lovelock en Theo Hermans. Patricia Carson schreef een inleiding en een afsluitende historische dokumentatie over de Vlaamse steden. 254 blz., 1.980 fr.

ADVERTENTIE

OP STAP DOOR LITERAIR BRUSSEL

Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Marx, Dumas, Hugo, Joyce, Brontë, Mirbeau... Uiteenlopende redenen dreven hen en nog vele anderen naar de hoofdstad van de jonge Belgische staat.

In hun geschriften vindt Marcel van Nieuwenborgh merkwaardige herinneringen en indrukken over het Brussel van de Belle-Epoque. Zo groeit een wervelend totaalbeeld van een eeuw in revolutie en een soms decadente stad in volle expansie.

Een boek om geboeid te lezen in een luie stoel, maar ook een echte gids om kuierend door de straten de sfeer van toen opnieuw te ontdekken.

Talrijke foto's en stratenplannen, gebonden, 192 p. - 595 fr.

Davidsfonds/Leuven

ALEXANDRE GALOPIN EN DE EKONOMISCHE KOLLABORATIE

Het boek van Mark Van den Wijngaert, *Nood breekt wet*, handelt eigenlijk niet over de economische kollaboratie, maar veel meer beperkt en nauw omschreven over het beleid van *Alexandre Galopin*, gouverneur van de *Société Générale*, die een theorie uitwerkte om de economische kollaboratie te kunnen verantwoorden. De heer Galopin speelde inderdaad een belangrijke rol, niet alleen omdat hij gouverneur was van de *Société Générale* maar omdat hij en enkele andere vooraanstaande personen uit de financiële en industriële wereld, in het begin van de oorlog de uitdrukkelijke opdracht gekregen had van de ministers Gutt (Financiën) en Spaak (Buitenlandse Zaken) namens de regering Pierlot. Over de juiste draagwijdte van deze opdracht kan en werd ook nadien getwist maar het feit staat vast.

NOODTOESTAND

Ingevolge deze opdracht heeft het zogenaamd *Komitee Galopin* verstrekkende initiatieven genomen en een grote verantwoordelijkheid op zich genomen. Men kan stellen dat dit comité in samenwerking met de Duitsers de economische en financiële kollaboratie georganiseerd heeft. Deze was beslist in strijd met artikel 115 van het Strafwetboek. Nu was deze economische kollaboratie in zekere zin onvermijdelijk. Een herhaling van wat zich had voorgedaan tijdens de eerste wereldoorlog, was haast ondenkbaar, mede omdat de grote meerderheid overtuigd was in de eerste periode van de oorlog dat Duitsland de oorlog gewonnen had of ging winnen. Er waren ook de aansporingen van koning *Leopold* en kardinaal *Van Roey* om „terug aan het werk te gaan”.

Niettemin zochten *Alexandre Galopin* en de medeverantwoordelijken voor zijn beleid, niet en enigszins ongerust geweten, maar een rechtvaardiging voor hun politiek. Daarover gaat dit boek in hoofdzaak. Argumenten waren er wel: de bevolking moest gevoed worden en om voedsel te importeren moesten er ook goederen geproduceerd worden om uit te voeren, de arbeiders moesten te werk gesteld worden om te vermijden dat zij naar Duitsland zouden gedeporteerd worden, de fabrieken en de machines moesten gereed worden en in bedrijf gehouden met het oog op de na-oorlog, enz...

Bleef echter het berucht artikel 115, dat klaar genoeg was. Men vond toen het juridisch nog niet gekend begrip uit van „noodtoestand”. Deze noodtoestand prevokeerde op de wettekst. Er zijn heel wat verwikkelingen uit voortgevloeid en de regering van Londen verzette zich — maar *Galopin* verzweeg de instructies uit Londen.

Alexandre Galopin werkte een theorie uit om de economische kollaboratie te verantwoorden.

Het ging steeds verder en verder met de economische kollaboratie (en de financiële, via de Emissiebank-, doch, zoals trouwens in de politieke kollaboratie, had men een weg ingeslagen waarop men steeds verder meegesleept werd, en men schrikte er voor terug het tot een breuk met de Duitsers te laten komen met niet te overziene gevolgen, alhoewel men zeer goed wist dat men bedrogen was.

Men financierde via de Emissiebank de uitvoer naar Duitsland van 80 à 90 % van onze industriële produktie, betaalde de arbeiders die in Duitsland werkten, enz... terwijl men bitter weinig in de plaats kreeg aan levensmiddelen. Op het einde van de oorlog bedroeg dat nadelig saldo van de financiële verrichtingen van de Emissiebank niet minder dan 65 miljard frank (toen!).

Het noodlot wilde dat *Galopin* in februari 1944 vermoord werd door mannen van het *Veiligheidskorps* van de Devalg. Zijn naam kwam voor op een lijst met namen van andere vooraanstaande personen.

Na de oorlog wilde de regering Pierlot de strijd die reeds tijdens de oorlog begonnen was (op een bepaald ogenblik waren er twee gouverneurs van de Nationale Bank, een in Brussel en een in Londen!) voortzetten en de economische kollaboratie vervolgen en bestraffen. De auteur schrijft: „*Gedreven door een schamtelos opportunisme minimaliseerde Pierlot de opdracht die op 15 mei 1950 aan Galopin en de anderen was gege-*

ven en ontkende hij dat er geregeld contacten tussen Galopin en Londen hadden plaats gehad.”. Spaak bleef deze stelling verdedigen — tegen de onweerlegbare bewijzen in.

GEEN VERVOLGING

Doch *Achille Van Acker* werd eerste minister en zag in dat de repressie van de economische kollaboratie ondoenbaar was en grote schade zou berokkend hebben aan de economische wederopbouw. Een besluitwet van 25 mei 1945 gaf een interpretatie aan artikel 115 waardoor praktisch de spons geveegd werd over de economische en financiële kollaboratie. De auditeur-generaal *Ganshof van der Meersch*, die gesteld had dat niet alleen het verraad moest bestraft worden, maar iedere medewerking, rechtstreeks of onrechtstreeks, met de vijand, stribbelde nog wat tegen (hij werd verplicht een omzendbrief aan de krijgsmagistratuur in te trekken en te vervangen door een andere), maar moest de duimen leggen en 73.800 dossiers wegens economische kollaboratie werden zonder gevolg geklasseerd (op 77.335). Ook waar vervolgingen ingesteld waren, zoals tegen de beheerders van de Emissiebank, *Victor Leemans* en anderen, eindigden deze met een „non lieu”. Om dit alles te doen aanvaarden door de openbare opinie woedde de repressie des te heftiger tegen de andere (vooral de politieke) kollaborateurs.

Over de economische kollaboratie in de praktijk krijgen wij weinig te lezen — het gaat eerder over de theorie, de verantwoording. Zo signaleert de auteur de studie niet van *John Gillingham*, „The baron de Launoit: a case study of the politics of production of Belgian industry during Nazi-occupation” (Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis, jrg. V, 1974, nrs. 1-2), wel de publikatie van dezelfde auteur, „Geldmaken in oorlogstijd”.

De eigenaars van bedrijven die rechtstreeks voor het Duitse leger oorlogsmateriaal produceerden werden onder een Verwalter geplaatst of... vroegen er zelf om.

Zij bleven niettemin zelf hun bedrijf leiden — althans in een aantal gevallen. Zo vertelde mij *Leo Wouters*, die tijdens de oorlog generaal-gevolmachtigde voor de Arbeid was, dat hij bij een bezoek aan de fabrieken van Bekaert, vaststelde dat de heer Bekaert achter zijn bureau zat en hij met hem moest onderhandelen over de loonsvoorwaarden, terwijl de Duitse Verwalter niet te zien was.

Een plezierige anekdote uit het begin van de bezetting is de geschiedenis van de vaas, niet van Soisson maar van Compiègne. Een van de Gentse tekstiel-baronnen werd door zijn kollega's (hij vroeg en kreeg een schriftelijke opdracht) naar het hoofdkwartier van Rijksmaarschalk *Goering* te Compiègne gezonden, met een vaas van kristal uit Saint-Lambert en een aantal monsters van hun produkten als geschenk, met een uitnodiging om hun fabrieken te bezoeken, in de hoop bestellingen te krijgen voor de Luftwaffe. Duitse dwang was dus niet nodig, en evenmin de theorie van Galopin!

Er zou nog veel meer te vertellen zijn in verband met de economische kollaboratie. Overigens impliceerde deze ook de administratieve kollaboratie, die wel bestraft werd.

DUBBELZINNIG

Het is spijtig dat in dit vlot geschreven en degelijk boek een flagrante vergissing voorkomt. Op bladzijde 45 schrijft de auteur dat de ministers *De Schrijver, Matagne, Vanderpoorten, d'Aspremont-Lynden, Soudan, Janson* en *Denis* tot in de zomer 1942 zonder voorbehoud de tewerkstellingspolitiek van Galopin goedkeurden. „Alle bovengenoemde ministers maakten vanaf april 1943 deel uit van de verruimde regering-Pierlot. In Londen zou hun vizie op de industriële politiek in België niet lang standhouden...”

Meerdere van deze ministers zijn nooit in Londen geweest. Minister Arthur Vanderpoorten is gestorven in een Duits concentratiekamp. E. Soudan kwam terecht in een concentratiekamp, P.E. Janson kwam om in een Duits concentratiekamp. Zij werden aangehouden nadat de Duitsers onbezet Zuid-Frankrijk binnen gerukt waren. Een spijtige vergissing.

Wat nu de intenties betreft die de auteur toeschrijft aan Galopin is voorbehoud gebo-

den. Hij aarzelt soms zelf en geeft uiteenlopende interpretaties. Het is niet helemaal onwaarschijnlijk dat Galopin vooral ook dacht aan de permanente belangen van de Société Générale en van de groot-industrie in België, zowel tijdens als na de oorlog. Daarom is een zekere dubbelzinnigheid niet uit te sluiten. Zeker bekommerde hij zich om met de regering Pierlot in Londen in contact te blijven en zo mogelijk in goede verstandhouding. Maar hij werkte intensief samen met de sekretarissen-generaal, die door Londen veroordeeld werden. Hij werkte ook samen met de Duitse bezetter, hij kollabo-

reerde ontegensprekelijk. Zocht hij niet langs alle kanten, alle mogelijkheden open te houden?

Dit boek geeft niet en kan ook moeilijk het ultieme antwoord geven op deze vraag. Voor belangstellenden in de geschiedenis van ons land tijdens de tweede wereldoorlog is dit een interessant boek.

F.v.d.Elst

— Nood breekt wet. Economische collaboratie en accomodatie. Mark Van den Wijngaert. Uitg. Lannoo, 1990. 168 blz., 685 fr.

ADVERTENTIE

MICHEL VAN DER PLAS

MIJNHEER GEZELLE

MICHEL VAN DER PLAS
MIJNHEER
GEZELLE

Biografie van

een priester-dichter

LANNOO|ANTHOS

Dit is de eerste moderne biografie van de wonderlijke mens Guido Gezelle, ruim negentig jaar na zijn dood. De gemiddelde Vlaming en Nederlander kent wel een paar dichtregels van hem; velen kennen een gedicht. Weinigen maar weten wat een bewogen leven, vol grote en kleine drama's, hij heeft geleid.

'Een schitterend boek; een indrukwekkend levensverhaal. Het gaat geen enkel probleem uit de weg en het blijft steeds kritisch, maar men voelt op elke bladzijde de liefde voor de geportretteerde. Het wemelt van nieuwe gezichtspunten. En ettelijke malen was ik bij de lectuur ontroerd. Zo en niet anders moet Gezelle geweest zijn.' (Anton van Wilderode)

Michel van der Plas vertelt dit verhaal van binnenuit, zich voortdurend vereenzelvigend met zijn onderwerp en zich verplaatsend in diens tijd van leven. Zijn biografie vormt ook een beknopte culturele geschiedenis van katholiek Vlaanderen in de tweede helft van de negentiende eeuw.

'Een schitterend boek, een indrukwekkend levensverhaal.'

Anton van Wilderode

'Een levensverhaal met karakter. Ik zou het niet meer willen missen.'

Prof. Dr. J. Boets

lannoo

VERKRIJGBAAR IN DE BOEKHANDEL
656 BLZ. - GEBONDEN - 1.295 FR.
UITGEVERIJ LANNOO - 8700 TIELT - 051/42 42 72

FRANS DESCHOENMAEKER BEVESTIGT POETISCH TALENT

Frans Deschoenmaeker (Kortrijk 1954) debuteerde als dichter in 1974 in het tijdschrift *Nieuwe Stemmen*. Sindsdien volgden drie dichtbundels waarvoor hij o.a. de Poëzieprijs van de Vlaamse Club Brussel (1978) en de Provinciale Prijs voor Poëzie van West-Vlaanderen (1983) toegekend kreeg. Hij was ook actief als recensent en is sedert het ontstaan ervan (1984) redakteur van het Letterkundige tijdschrift *Diogenes*. Hoewel de poëzie van Deschoenmaeker ons van bij de eerste kennismaking al kon overtuigen, is zijn jongste bundel *Beginnelsen van archeologie* kwa taalgebruik, symbolische geladenheid en authentieke dichterlijkheid een nieuwe openbaring.

DE TIJD ACHTERNA

Archeologie, het woord alleen al, dat opduikt in zes gedichtentitels, illustreert suggestief de inhoud van de bundel. Maar de dichter ziet zijn werkterrein niet in het opdelen van restanten en herinneringen, wel als het invullen of zelfs het beleven van tijdshiaten, verre of nabije. In het gedicht *A la recherche*, dat ik bij herlezing als een sleutelgedicht ervaar, schrijft hij: „*tijd is wat langzaam zoek raakt in plooiën; ouder behang dat opduikt in een scheur in oud behang*” en als slotstrofe: „*Soms is tijd een zomerdag die eirond, als een eierdooier, wegzinkt. In de tijdeloosheid van een ansicht, een gedicht*”.

De teneur van deze poëzie is deze van het registreren van een „fin de siècle”, niet zwaarmoedig, maar zorgvuldig weemoedig. Er zit veel herinnering en heimwee in de gedichten, maar geen treurnis, daarvoor is tijd een te kostbaar iets... vergankelijk, maar toch ook niet. „*Potscherf, kei, persoonlijkheid, taal: alles heeft een wordingsgeschiedenis*” staat er in de inleiding. Frans Deschoenmaeker heeft de verdienste dat hij het wordingsproces niet stillegt, maar koestert in een creatief tijdsruimtelijke verband waarin verleden, heden (en toekomst wellicht) één zijn. Nog 'n zinnetje vanop de flap: „*Haar verten blijven onvermoed*”.

Wat Deschoenmaekers verzen ook opmerkelijk maakt is dat zij ondanks hun symboliek en verre verwijzingen, nooit naast de werkelijkheid staan. De tijd is hier nooit achterhaald, wel teruggevonden, zoals het de archeoloog betaamt.

DE TAAL HERVONDEN

Frans Deschoenmaeker publiceerde zijn eerste werken in die gelukkig voorbijge-

de, waarin de na-oorlogs geboren dichters zich blijkbaar thuisvoelden in het schrale landschap van het zgz. nieuw-realisme. Welbewuste taalarmoede vierde hoogtij en in-

houdelijk was het navenant, al mocht Roland Jooris zich in die „werk-van-den-akkerpoëzie” (dixit Paul Snoek) een uitzondering noemen. F. Deschoenmaeker verraste meteen met een taalrijkdom en zin voor het dichterlijke métier die de meer kritische poëzieliefhebber weer hoop gaf. Zijn woordkunst verrast, maar overbluft niet. Zijn beelden en symbolische metaforen komen uit een vaak tastbare werkelijkheid, maar tasten veel dieper dan een loutere weergave van de realiteit dat kan. Dit geeft de poëzie boeiende bewustzijnslagen.

De dichter hanteert in zijn gave volzinnen vele poëtische middelen. Zijn virtuositeit wordt evenwel niet als een volle toverdoos geëkspozeerd maar fijnzinnig toegepast waar de zeggingskracht dat vereist, onderhuids als het ware, waarbij de kristalfijne facettes des te trefzekerder opglanzen. Inhoudelijk getuigen Deschoenmaekers archeologische beginselen van een serene bezinningsgave, stilistisch van een bijna aristokratische aandoende beheersing. De bundel rangschikken wij dan ook in het spaarzaam gevulde vakje in onze poëziebibliothek dat binnen handbereik ligt.

Nic van Bruggen

— *Beginnelsen van archeologie*. Frans Deschoenmaeker. Uitg. Manteau. 1990. 495 fr.

ADVERTENTIE

VLAANDEREN

Sinds 40 jaar, een van de belangrijkste en best verzorgde artistiek-literaire tijdschriften van Vlaanderen.

5 nummers per jaar

Abonnement: Binnenland: 800 fr.
Buitenland: 950 fr.

Proefnummer op aanvraag (op het adres van de administratie).

Redactieleiding: Werner Vens (voorzitter C.V.K.V.), Prof. em. Dr. Gust Keersmaekers (redactievoorzitter), Kamiel D'Hooghe (muziek), Willy Otte (voorzitter Oost-Vlaanderen), Prof. em. Jules van Ackere (voorzitter Brabant), Rudolf van de Perre (literatuur), Karel van Deuren (voorzitter Antwerpen), Dr. Flor van Vinckenroye (voorzitter Limburg), Anton van Wilderode (algemeen cultureel leven).

Redactiesecretariaat: Robert Declerck, 'Ter Hoogserleie', Hondstraat 6 - 8700 Tielt.
Beheer / Administratie: Adiel Van Daele, Lindenlaan 18 - 8700 Tielt.

VAN NACHTEGALEN EN ROZEN

Het nachtegalenbosje is het tweede deel in een reeks van drie bloemlezingen van gedichten uit Vlaanderen en Nederland tussen 1880 en 1985. Dit deel, waarin poëzie van rond de eeuwwisseling wordt samengebracht, is opnieuw een mooi verzorgde uitgave om een tijdlang binnen handbereik te houden.

TRIPTIEK

Hubert van Herreweghen en Willy Spillebeen zijn de huis-bloemlezers van het Davidsfonds. Sinds lang stellen zij de jaarlijkse bloemlezing samen met het beste uit de poëtische produktie van Noord en Zuid. Telkens gaan zowat vijfduizend exemplaren van deze poëziersreeks de deur uit, wat erop wijst dat er meer — maar dan selectief — poëzie wordt gelezen dan men wel aanneemt. Naast deze jaarlijkse selectie werken zij ook aan een ruimer overzicht. In 1985 verscheen *Dingen die niet overgaan*, een keuze van gedichten uit Vlaanderen en Nederland tussen 1945 en 1985. Later verschijnt nog het middenluik van de triptiek met poëzie uit de periode 1916-1945. Het nu verschenen deel is kronologisch het eerste.

Getrouw aan de opzet van de reeks is *Het nachtegalenbosje*. Poëzie uit Vlaanderen en Nederland 1880-1916 geen bloemlezing voor specialisten. Men zoekt er dus geen systematisch ordening in. De vernieuwing door de Tachtigers en *De Nieuwe Gids* in Nederland of de beweging rond *Van Nu en Straks* in Vlaanderen blijven (ook in de korte inleiding) onvermeld. Vertegenwoordigers van deze stromingen vindt men wel onder de negenenveertig gebloemleesde en alfabetisch gerangschikte dichters.

Ook het negeren van enige kronologische ordening en het onvermeld laten van het publikatiejaar bij de afzonderlijke gedichten, wijzen erop dat de samenstellers het volle gewicht leggen op de gedichten zelf. Dus ook niet op de dichters, want velen zullen uiteindelijk in twee of zelfs in de drie delen aan bod komen.

VERNIEUWING

De afbakening van de periode wordt verantwoord door met 1880 nog werk te kunnen opnemen van Albrecht Rodenbach en Jacques Perk, voorlopers van de vernieuwing, terwijl 1916 het jaar is van *Music Hall* van Paul van Ostaïen, het eerste ekspressionistisch geluid in de Nederlandse letteren. Tussen deze auteurs verschijnt het werk van de oudere Gezelle, van de naar spiritualisme evoluerende Karel Van de Woestijne en van de grote Tachtiger Herman Gorter. Uit hun werk wordt royaal gebloemleesd: bekende

gedichten die bij de lezer het genoegen oproepen van een vertrouwdheid of de herinnering aan een lang geleden lektuur, ook minder bekende poëzie waarmee de dichters verrassend uit de hoek komen. Die verrassende ervaring geldt ook voor de tientallen andere auteurs: wie las er de voorbije jaren nog een vers van Hélène Swarth of Willem Elsschot en wie herinnert zich nog of kent zelfs de namen van Victor dela Montagne of Arnold Sauwen? August Vermeylen noemde hen in zijn overzicht van de Vlaamse letteren „beminnelijke en fijngevoelige” dichters uit de generatie van Rodenbach. Met dergelijke bloemlezing worden zij aan de vergetelheid ontrukkt en herleeft een periode van intense creativiteit bij grote dichters en poëtae minores. Zoals Pieter Nicolaas Van Eyck in *Het nachtegalenbosje* dicht: *Want vele nachtegale hadden hier / Hun nest gebouwd en zongen 't lover vol / Van roep en zang en beurtzang tot elkaar* (54).

De samenstellers waren getroffen door één terugkerend element in de gedichten: de ervaring van het licht. Ons trof evenzeer de thematiek van de stilte. O.m. Henriette Roland Holst-Van der Schalck wijdde mooie verzen aan *De stilte der natuur* in tegenstelling met *de koorts der stad* (177). De lezer kan zelf de rijke thematiek in de poëtische produktie van die jaren ontdekken. Wij wijzen nog op de sociale dimensie van een aantal gedichten (uiteraard weer bij Van der Schalck maar o.m. ook in het *Dorserslied* van René De Clercq), de groeiende Vlaamse bewustwording (Gezelle, Rodenbach, De Clercq, Van de Woestijne), het ontluiken van het lyrisch ik

(toeval of niet, het allerlaatste woord in de bloemlezing is het benadrukte „ik”! uit *Ge-luk, zo zedig en zo zeker* van Van de Woestijne).

FRAAIE ROZEN

Bijna honderd jaar later zullen de gedichten uit deze periode velen nog aanspreken, niet in het minst om hun leesbaarheid. De gemiddelde lezer begrijpt de verzen waarop men geen hermeneutiek moet toepassen zoals bij nogal wat hedendaagse poëzie het geval is. Toch leest men deze bloemlezing best bij mondjesmaat (welke niet?) en houdt men de raad van Jacob Winkler Prins voor ogen die hij formuleert in zijn eenvoudig maar mooi *Buiten en binnen*: „'t Is met de verzen van den dichter / als met zijn huis als ge in wilt spiën: / al schijnt de zon, al blinkt het licht er, / kunt ge in 't voorbijgaan weinig zien... Leest gij zijn verzen zo eens even... 't Blijft alles flauw en scheemrig, donker: — / doch kom eens binnen, rust een poos: / ge ziet er beeld- en kleurgeflonker / en op zijn tafel geurt een roos!” (193).

Deze bloemlezing vol rozen, zorgvuldig uitgezocht en fraai verpakt, bevelen wij graag aan.

I.p.

— *Het nachtegalenbosje*. Poëzie uit Vlaanderen en Nederland 1880-1916. Hubert van Herreweghen en Willy Spillebeen. Uitg. Davidsfonds, Leuven. 1990. 214 blz., 875 fr.

Na Het koekoeksjong pakt Brigitte Raskin uit met Overwinterdagboek...

POEZIE IN VERTALING

Het Pablo Nerudafonds te Brugge maakt zich nu reeds jaren verdienstelijk met de publikatie van poëzie in vertaling, zo bijv. van Paul Celan, Pablo Neruda, Federico Garcia Lorca, Gioconda Belli en Benjamin Péret. Niet alleen inhoudelijk, ook wat de vorm betreft zijn deze uitgaven kwalitatief hoogstaand: ze worden in een verzorgde typografie gedrukt op gekleurd gevegeerd papier en onderscheiden zich door een uniforme omslag met sobere tweekleurendruk. Elk deeltje bevat daarbij als toemaat een nawoord waarin de vertaler kort ingaat op leven en werken van de aan de Nederlandstalige lezer voorgestelde dichter.

Bart Vonck, zelf een verdienstelijk dichter, vertaalde onder de titel *Liefdesspel een noodzaak* de bloedmooie bundel liefdesgedichten *A Ciel ouvert* (1937) van Fernand Dumont (1906-1943), een van de boegbeelden van de tweede lichting van surrealistische schrijvers in België, nl. de sociaal sterk geëngageerde groep rond de Henegouwse dichter Achille Chavée (reeds eerder in dezelfde reeks vertaald door Frank de Crits). Een krachtige retoriek staat hier in dienst van een allesbegeesterende erotiek. De tipische „amour fou” is deelachtig aan een haast mistieke kweeste.

Het omvangrijke oeuvre van Jean de Boschère (1878-1952) is jammer genoeg in de vergetelheid geraakt. In zijn Antwerpse jaren — hij studeerde aan de Akademie en was een kenner van de Antwerpse monumenten — was hij bevriend met de onvergetelijke dichter en folklorist Max Elskamp (862-1931) aan wie hij in 1914 een essay wijdde. Tijdens

de Eerste Wereldoorlog vestigde hij zich te Londen, waar hij illustraties maakte voor legendarische uitgevers als John Lane en Albert Heineman, literair weggenoet werd van T.S.Eliot, Ezra Pound en Aldous Huxley, en zelf in het Engels ging publiceren. In 1922 ging hij nabij Rome wonen, en vestigde zich een paar jaar later voorgoed in Frankrijk, waar hij bevriend geraakte met André Roland de Rénéville, René Daumal, Antonin Artaud, Balthus, Audiberti, Jean Cassou, Natalie Barney en vooral met de raadselachtige Litauwe diplomaat en dichter Oscar Veneslas de Lubics-Milosz. Het oeuvre van J. De Boschère is zeer verscheiden: eruditiewerken, intens beschouwende essays, romans, gedenkschriften en poëzie. In tal van Europese hoofdsteden was hij bekender dan in zijn land van herkomst. Mark Braet maakte een representatieve keuze uit zijn poëtisch werk, die hij vertaalde onder de titel *Als de stroop van de scholen nog aan de vingers kleeft*.

VOORBEELDIG

De derde dichter die door het Pablo Nerudafonds geïntroduceerd wordt, is de Parijse joernalist en radio-man Franck Venaille (*1936), die eind de jaren zeventig ophef maakte met de roman *La Guerre d'Algérie*: de kritiek aarzde niet zijn verscheurd en virulent proza te vergelijken met dat van Pierre Guyotat (*Tombeau pour 500.000 soldats*). De herinnering als moeizame overwinning van de steeds dreigende amnesie is het hoofdthema van een gewaardeerd en reeds

omvangrijk oeuvre vol reminiscenties aan het Vlaanderen dat Vernaille zo goed kent, en waarmee hij een zeer intense en bijzondere relatie heeft. *Een doordeweekse man* bevat een keuze uit twintig jaar poëzie (*L'apprenti foudroyé, Poèmes: 1966-1986*). Dat Jan H. Mysjkin een voorbeeldige, skrupuleuze en sekure vertaler is — daarbij nog bewogen door een voelbare hartstochtelijke liefde tot het vak, gevoed door een alerte artistieke sensibele — heeft hij reeds bij herhaling genoegzaam aangetoond, en blijkt nu eens te meer overduidelijk.

In samenwerking met Mirian Van hee waagde Mysjkin zich aan de vertaling van Velimir Chlebnikov — inbegrepen de onvertaalbaar geachte *Zaoem*-gedichten. De aangewende methodiek getuigt van scherp inzicht, het resultaat is ronduit verbluffend. Met o.m. Paul Claes, Mon Nijs, Frans Denissen, Stefaan van den Bremt en Bob de Nijs behoort Jan H. Mysjkin tot die lichting vertalers die Nederland ons benijdt.

H.-F. Jespers

— *Liefdesspel een noodzaak*. Fernand Dumont. Uitg. Pablo Nerudafonds, Brugge, 1990, 46 blz., 345 fr.

— *Als de stroop van de scholen nog aan de vingers kleeft*. Jean de Boschère. Uitg. Pablo Nerudafonds, Brugge, 1990, 46 blz., 345 fr. Tweetalige editie.

— *Een doordeweekse man*, Frank Venaille Uitg. Pablo Nerudafonds, Brugge, 1989, 47 blz., 345 fr.

— *Zaoem*. Velimir Chlebnikov. Uitg. Kritak, Leuven. 1989, 94 blz., 595 fr. Omslagtekening en inleiding: Vladimir Majakovski. Tweetalige editie.

ADVERTENTIE

Open van maandag tot vrijdag
doorlopend van 8.30 u tot 18 u

Vlaanderens
belangrijkste
WETENSCHAPPELIJKE
& UNIVERSITAIRE
BOEKHANDEL

Import- & Verzend-
boekhandel

(091) 25 57 57

J. STORY
SCIENTIA

P. Van Duyseplein 8
9000 GENT

Toegesplitst op
kwaliteitservice:

- alle studieboeken hoger onderwijs
- abonnementen op tijdschriften uit gans de wereld
- deskundige dokumentatiedienst
- leverancier van alle boeken uit binnen- en buitenland aan bibliotheken, scholen, particulieren, ...

- PROFESSIONEEL
- SNEL
- ACCURAAT
- VOORDELIG

ACHTER DE DROOM VAN KING

Na afloop van de Mars naar Washington sprak Martin Luther King de historische woorden „I have a dream” uit. Deze toespraak is nu reeds in die mate legendarisch dat fragmenten uit de tekst sinds jaren gebruikt worden in ons eigen Vlaams godsdienstondericht. Onder de titel „De geschiedenis van een droom — Amerika onder Martin Luther King en de Kennedy's” verscheen de Nederlandse vertaling van het ophefmakende boek dat Taylor Branch schreef over King, Kennedy, en al wie in die periode een rol van betekenis speelde. Het boek, in het Engels gepubliceerd onder de titel *Parting the Waters, Martin Luther King and the civil rights movement 1954-63*, geeft een zeer uitgebreid en gedocumenteerd beeld van de achtergronden van King's droom. Taylor Branch, die er vijf jaar aan werkte, kreeg er de Pulitzer Prijs voor Geschiedenis voor.

Temidden de jaren die nu bij onze jeugd, naar een populair radio- en televisieprogramma, bekend staan als *De Préhistorie*, speelde zich in de Verenigde Staten het epos af van de geweldloze strijd van de negers voor gelijke rechten. Negers? Pardon, zwarten. Het woord „neger” kreeg sindsdien in Amerika immers een negatieve bijklank. Van 1954 tot 1963 klonk de roep om gelijke rechten in de negerkerken van Montgomery en Alabama, tijdens *sit-ins* en busboycots, in vrijheidsritten en protestmarsen luider en luider.

Het lijkt wel science fiction hoe een land dat toen reeds in heel de wereld als het toonbeeld gold van democratie en vrijheid, in die gouden jaren zestig nog zo'n manifest onrecht op eigen bodem dulde. En onbegrijpelijker nog is de dodelijke haat die sommige blanken in het zuiden tegen de negers koesterden die opkwamen tegen de segregatie, de rassenscheiding. De *Ku Klux Klan* tegenover de geweldloze acties van zwarte studenten. Blanke politiemannen die blijven toekijken hoe negervrouwen in elkaar worden geslagen. Bomaanslagen, moord, gerechtelijke manipulatie, chantage tegen mensen die maar één ding wilden: gelijke rechten. Het is nauwelijks dertig jaar geleden in het rijkste land van de wereld: de Verenigde Staten in oorlog met zichzelf.

DE KENNEDY'S

Martin Luther King is de grote inspirator van deze indrukwekkende strijd voor gelijke rechten. Hij is het die leert om geweld te bestrijden met geweldloosheid. Hij is het die richting geeft aan de strijd. Hij is het ook die president Kennedy en Robert Kennedy inspireert om hun land te veranderen, om de scholen open te stellen voor negers, om de bussen te integreren, om politie en justitie te dwingen recht te doen, zo lezen we op de achterflap van Taylor Branch's boek.

Zeer terecht zei de Amerikaanse president Eisenhower ooit dat je moraliteit niet bij wet kunt regelen. De reactie van King op deze uitspraak is even vernietigend als beroemd: „Misschien kan een wet iemand niet dwingen om van me te houden, maar ze kan hem ervan weerhouden om me te lynchen.”

De strijd verliep nochtans niet van zo'n leien dakje. Wie het boek begint te lezen (en met meer dan 900 bladzijden die op je wachten is daar ook wat moed voor nodig), komt helemaal in de ban van de ontzettende traagheid van de veranderingen (de opheffing van een busboycot bvb. in de ene stad betekent nog geen overwinning in de andere stad), de meest lage obstructie technieken van de blanke heersers én politici. Een treffend voorbeeld van dit laatste is het senaatsdebat over het eerste wetsontwerp over de burgerrechten in 82 jaar.: het nam 121 uren en 31 minuten in beslag. *Strom Thurmond*, een senator uit South Carolina brak het rekord in vertragingstechniek door iets langer dan 24 uren onafgebroken te spreken.

Taylor Branch gaat ook de moeilijkheden in de interne keuken van de zwarte verzetsorganisaties niet uit de weg, hij heeft aandacht voor het schijnbaar nutteloze lob-

by-werk in Washington, en vergeet niet de minder edele motieven van Martin Luther King zelf en diens evolutie in de troebele wateren van de Amerikaanse politiek te vermelden.

Maar de lezer geniet ook van de vreugdevolle gloed die het gevoel te winnen je geeft. Zoals bij de geboorte van de *sit-ins*. Vier studenten van de negeruniversiteit van Greensboro (North Carolina) raakten in een discussie over het nut van *sit-ins* verwikkeld. Bij een *sit-in* ging men gewoon ergens gaan zitten waar het door de rassensetten niet was toegestaan. Een van de studenten zei: „We kunnen net zo goed nu gaan.” Een ander had geantwoord: „Meen je dat echt?” De eerste had gezegd: „Natuurlijk meen ik dat”, en ze waren met zijn vieren naar het warenhuis van Woolworth in het centrum gegaan en vervolgens op een zitpaats gegle-

den aan de heilige bar voor „whites only”. De negerserveerster had gezegd: „Jongens zoals jullie bezorgen ons ras een slechte naam”, en ze had geweigerd hen te bedienen. Maar de vier eerstejaars hadden daar niet alleen de hele middag onverstoort gezeten, maar ze hadden ook beloofd dat ze de volgende dag om tien uur terug zouden komen om hun zogenaamde „sit-inprotest” voort te zetten. Zoals dat gaat, deed het nieuws de ronde als een lopend vuurtje. 's Anderendaags zaten 19 studenten met de vier eerstejaars in Woolworth. De dag daarna was het aantal aangegroeid tot vijftientig. De sit-in werd besmettelijk.

Een andere prachtige passage vormt de vrij spraak van King voor een lasterlijke aanklacht van belastingontduiking. In een zuidelijke rechtbank was het een ongehoorde gebeurtenis dat een neger vrijgesproken werd van hetgeen waarvan hij was beschuldigd: rechter Delaney verklaarde achteraf dat de vrij spraak de meeste verrassende uitspraak was in zijn 34 jaar als jurist. Tijdens de vreugdmanifestaties achteraf werd een lied gezongen dat nu nog gezongen wordt bij betogingen, rond kampvuren of op voetbalterreinen: *King sloot zich aan bij de lange processie terug naar Dexter voor een spontane kerkdienst, waarin hij en Abernathy de jonge mensen vroegen om hen aan te voeren*

bij het zingen van een lied dat „We shall overcome” heette. Het was een negerhymne die dateerde uit de pre-gospeltijd van het begin van de twintigste eeuw en dat door tabaksarbeiders uit South Carolina naar de Highlander Folk School was overgebracht. Daar was het aangepast tot protestsong. Sinds (...) april had het lied zich snel onder de studenten van de sit-ins verspreid. De eenvoudige toonzetting en de hardnekkige oprechtheid maakten de hymne in gelijke mate geschikt voor crises, rouw en feesten, zoals vele volwassenen ontdekten toen ze het lied die dag voor de eerste keer hoorden.

GHANDI

Taylor Branch maakt niet de fout King te verheerlijken als de heilige die sommigen in hem zien. Er wordt niet in verborgen dat King wel eens een scheve schaats reed en bepaald niet afkerig was van een fris en groen blaadje. De auteur slaagt er ook geregeld in zeer ironisch uit de hoek te komen. Zo bvb. wanneer King en zijn vrouw Coretta het leven van Ghandi gingen bestuderen in Indië: *Het echtpaar King ging op weg om Ghandi te bestuderen, een man die afstand had gedaan van rijkdom, seks, en alle kleding op zijn lendendoek na. Ondertussen droegen zij koffers vol pakken en jurken voor het elegantste hotel uit de tijd van de Britse heer-*

schappij. Hun eerste aktie op reis was het betalen van een hoog bedrag wegens overgewicht.

Hoewel het boek de figuur van King centraal stelt, is het geen biografie van de zwarte dominee. Zijn belang voor de Amerikaanse negerstrijd wordt in de inleiding treffend als volgt omschreven: *Over sommige figuren uit de geschiedenis is zoveel geschreven dat zij doden dan dood lijken, voorgoed begraven onder een vracht van woorden. Anderen zijn weer ogeven door een al te sterke geur van heiligheid, zodat men liever uit hun buurt blijft. Bij King is het risico van beide aanwezig — des te meer kunst en vindingrijkheid vergt het om hem tot nieuw leven te wekken, hem te tonen zoals hij was: niet heilig, maar een man die boven zijn beperkingen wist uit te stijgen, welsprekend Amerika's idealen verwoordde en die tenslotte samen met veel anderen, zwart en blank, de gevestigde raciale orde in de Verenigde Staten op haar grondvesten deed schudden. Kings leven is de beste en de belangrijkste metafoor voor de Amerikaanse geschiedenis op het keerpunt van de naoorlogse tijd, luidt de stelling van Taylor Branch.*

(pdj)

— De geschiedenis van een droom. Amerika onder Martin Luther King en de Kennedy's. Taylor Branch. Uitg. Kritak, 1990, 923 blz. 1.295 fr.

ADVERTENTIE

mik babylon

Aan de lezers van het weekblad WIJ deelt Mik Babylon mee dat het eerste deel van zijn gedenkschriften persklaar is. Het boek is openhartig, vrijmoedig en soms stoutmoedig geschreven, zoals Mik zelf meent te zijn. U zal het kunnen beoordelen en eventueel... veroordelen.

Het valt eigenlijk in vijf grote hoofdstukken uiteen (totaal 430 pagina's).

1. Biografische schets: van de kinderjaren tot de uittrede uit de actieve politiek;
2. Geschreven „portretten” (50 om precies te zijn) uit de politieke, kulturele en sociale wereld;
3. Ervaringen, indrukken, belevenissen, beschouwingen, meningen;
4. Bijlagen (perscommentaren over de auteur, vraaggesprekken, onuitgegeven documenten, enkele parlementaire tussenkomsten);
5. 60 fotopagina's.

Nu intekenen betekent dat u van de voordeelprijs (1.150 fr.) kunt genieten. Dit kan door onmiddellijk te storten op rekeningnr. 385-0451658-89 van

BVBA Drukkerij Uitgeverij Oranje De Eenhoorn,

Fritz de Beulestraat 7

9000 Gent 1

met mededeling: Mik Babylon: Open Venster.

Technische gegevens: formaat 16 x 24 cm; houtvrij mat papier; tweekleurige glanzende omslag; garegenaaïd (dus stevig); ca. 430 pagina's. Prijs: 1.150 fr. Boekhandelsprijs: 1.400 fr.

Het boek wordt u bezorgd, uiterlijk vijf weken na bestelling. De intekenaars uit de regio Roeselare en uit de Vlaamse Raad ontvangen het boek aan huis door de auteur zelf.

open venster...

...op mijn kamer

OVER HET GENOT VAN HET LEZEN

Bij de mooiste schilderijen, ook wel eens de schilderijen van de stilte genoemd, horen die werken die een lezende man of vrouw als onderwerp hebben. Alhoewel ik vroeger dacht dat De Denker van Rodin op de pot zat, ben ik er nu bijna zeker van dat Rodin hem uitbeelde na het lezen van een mooie of diepzinnige tekst.

Lezen wordt wel eens een te solitaire bezigheid genoemd door „de sociale beesten”. Maar is het niet dat lezen de verbeelding stimuleert? En is verbeelding niet iets dat wijst op intelligentie? Dat laatste is iets waar die „sociale beesten”, die zich enkel goed voelen in de kudde, door de band genomen niet van kunnen worden beschuldigd. Voor hen drinkt morgen iedereen Cola (België is per hoofd, het grootste Coke-land ter wereld), kijkt en luistert iedereen naar VTM en/of MTV, dweept iedereen met Rambo en andere Schwarzeneggars. Kortom, geven we toe aan de internationalisering, die meteen ook een debielisering is? Worden we met andere woorden lid van de internationale non-kultuur, waarin lezen nauwelijks scoort?

ANTI-LEES-KRACHTEN

Er zijn krachten die dit alles in de hand werken, want een massa met lege hoofden is gemakkelijker te manipuleren en lezende mensen zijn meestal ook denkende mensen. Boeken geven mensen, die door hun sociale achtergrond minder kansen in dit leven hadden, een mogelijkheid om zich aan de grauwe sfeer van armoede te ontworstelen. Vraag vele *selfmade* mannen en vrouwen waar hun geheim schuilt en je zult op vele plaatsen het lezen van boeken ontmoeten, boeken die hun verbeelding op hol brachten en hen stimuleerden om te handelen.

Als we dit alles weten en we kijken naar wat het onderwijs voor het lezen doet, kun je zelf bedenken dat de overheid bij die *anti-lees-krachten* behoort. Diezelfde overheid die vindt dat geschiedenisonderwijs nu maar eens moet worden opgedoekt. Dit gevoegd bij het uitsterven van de godsdienstige waarden en het minimaliseren van Latijn en Grieks als onnuttig, maakt lege mensen.

In zijn referaat op de feestzitting n.a.v. *Tien jaar Vlaanderen Morgen* betoogde prof. dr. J.D. Janssens: „Het gevaar is niet denkbeeldig dat we binnen dezelfde — onze — generatie beleven dat, naast de teloorgang van het antieke en bijbelse cultuurpatrimonium in ons denken, de kennis van ons verleden in versneld tempo verwaterd tot wat elementaire en bijzonder ongenueanceerde niet-gesitueerde „weetjes” over vroeger. Deze flitsen van informatie leiden dan in niet zo uitzonderlijke gevallen tot slogans of karikaturale voorstellingen: historici die menen dat Copernicus voor het eerst de bolvorm van de aarde bewees, een germanist in spe

die Conscience in de 13de eeuw situeert, een student aan de Leidse letterenfakulteit die in het eerste jaar verwonderd tot de vaststelling kwam dat Jezus en Kristus één en dezelfde persoon waren.”

Tot zover de professor...

Het houdt hier echter niet op, want het onderwijs faalt ook zeer dikwijls bij het aanleren van de taal, zodat kinderen die in het lager middelbaar aankomen, niet enkel nauwelijks spellend kunnen lezen, maar ook onmachtig zijn hun taal op een ordentelijke manier op papier te zetten. In een recent onder mijn ogen gekomen tekst, van een 4de jaars studente aan de fakulteit *Informatie en Kommunikatie* (specialisatie Boekhandel en Uitgeverij) te Amsterdam stonden volgende kernwoorden te lezen: cijveroverzichten, krijcht en controle.

Het gaat hier om studenten die een beetje in het boek zijn geïnteresseerd. Hoeveel afgestudeerden of studenten hebben naast hun vakboeken nog andere dingen gelezen? Geen tijd? Larie.

Het onderwijs schiet gewoon te kort. Waarom leest men in kleuterklassen wel uit boeken voor en waarom houdt dat op in de lagere school? Voorlezen zou gewoon een vak moeten zijn, want voorlezen stimuleert de drang naar lezen. Dit moet men blijven volhouden, het ganse onderwijs door proberen boeken op maat te vinden, zodat kinderen die lezen niet gaan afhaken op hun veertiende, omdat ze nu eenmaal niet van Jan Terlouw, Thea Beckman, Gudrun Pausewang, Anthony Horowitz, Gaston Van Camp, Gie Laenen, kunnen overschakelen op Ivo Michiels, Ward Ruyslinck en Jos

Vandeloop. Die overgang moet geleidelijker gebeuren, er zijn genoeg jeugdboeken voor tieners, die soms heel wat meer aan deze kinderen te vertellen hebben dan wat de literatuur zou moeten doen. De gruwel van de atoomsuperramp wordt op jeugdmaat uit de doeken gedaan in *De Wolk* van Gudrun Pausewang, de inkquisitie toen en u kan men aanpakken langs het met de literatuurprijs van de stad Keulen bekroonde: *Brandstapels van de haat* van Tilman Röhrig, gevoelens en ervaringen komen aan bod na het lezen van Ed Francks *Geen wonder dat moeder met de goudvissen praat*. En wil men het thema *doodgaan* bespreken heeft men Ann Worrall: *Een streepje blauw* naast de troostende bladzijden van Maude Casey in *Over het water*. Vriendschap en machtsongering zijn nooit zo sterk uit de doeken gedaan dan in *In de greep van de macht* van Ed Franck. Kinderen die nooit in aanraking kwamen met de klassieke Griekse mythen en sagen kan men *De honden van Aktaïoon* voorschotelen, waarin Anthony Horowitz op jeugdmaat de dood van Pandora opentrekt, om daarin muziek in winkelcentra, dolfinariums, prullemanden gemaakt van olifantspotten, bureaucratie en gemene taal te ontdekken.

Het hoeven daarom niet altijd Vlaamse auteurs te zijn, ze hebben voorrang maar indien er betere vertaalde teksten zijn, dan moeten die de voorkeur krijgen, maar dan moet de vertaling wel aan de gestelde eisen voldoen net zoals de teksten van onze Vlaamse auteurs moeten worden nagelezen. Ook zij zijn slachtoffers van ons onderwijs, dat kun je alle dagen opvangen bij de lektoren van uitgeverijen, dat ziet iedere eindredakteur van een krant of een tijdschrift die met plaatselijke korrespondenten werkt, zelfs diegenen die kunstmanifestaties verslaan.

EEN MOOIE TAAK

De BRT heeft hier ook zijn taak, spelletjes als *Tien voor Taal*, de IQ-kwis, zijn te verkiezen boven de platvloerse door fossielen gepresenteerde Amerikaanse spelprogramma's op de commerciële zenders. Net zoals de BBC voorheen moet de BRT zich manifesteren als een zender voor mensen die denken, die lezen. Misschien kunnen er twee leesprogramma's zijn, een voor literafielen en een met een wat populairder maar niet verloederde aanpak, want ook bij lezers staat de boog niet altijd gespannen. De poëzie van *Coda* zou naar *prime time* moeten verhuizen, de tijd met de grootste kijkdichtheid op TV. Maar er zou zo veel moeten kunnen, en dat kan nu eenmaal niet in een land dat nauwelijks 0,52 % van het BNP over heeft voor de kunsten. En dat ligt niet enkel aan Patrick De Wael, want ook hij is een eindprodukt van ons onderwijs...

DE VLAAMSE ROMAN: EEN TUSSENTIJD'S RAPPORT

Wegwijzers in ons klein maar dichtbevolkt letterenland zijn welkom. Zij leiden naar grote eigendommen die sinds jaren het uitzicht van het literair landschap bepalen en productief blijven. Zij tonen ook de weg naar nieuwe verkavelingen waar jonge auteurs stilaan een eigendomsrecht opeisen. Bevestigend én verkennend tegelijk is het boek van Jooris van Hulle, *Ik schrijf zoals ik schrijf*, een selectief overzicht van het Vlaams proza in de jaren tachtig.

Het boek verscheen zopas bij het *Davidfonds* dat, afgezien van een eigen literair aanbod en de versterking ervan door een samenwerking met *De Clauwaert*, ook werk maakt van kritische overzichten.

In 1988 werd in samenwerking met de redactie van *Boekengids* *Geboekstaafd* uitgegeven. Zowat honderd Vlaamse prozaschrijvers na 1945 passeerden er de revue.

Totaal anders van opzet is het werk van Van Hulle. Als medewerker van de *Standaard der Letteren* en het kritisch bibliografisch tijdschrift over literatuur, *Boekengids*, heeft hij als weinig anderen een zicht op de prozaproduktie van het laatste decennium. Met de regelmaat van een klok heeft hij kritieken en recensies geschreven over romans, verhalen en novellen, waarvan het aantal titels in de tachtiger jaren meer dan 500 (!) bedraagt. Dit gegeven alleen al is van aard om de modale lezer nieuwgierig te maken: hoe kijkt de kritikus op het einde van een decennium aan tegen de literaire oogst?

Ik schrijf zoals ik schrijf is geen herhaling

van de leeservaringen van Jooris van Hulle. De auteur biedt een samenvatting van zijn bevindingen en oriënteert de lezer via een tiental grote lijnen die hij in de Vlaamse romans van het jongste decennium onderkent.

Hoewel het duidelijk is dat weinig auteurs zich in één enkel kader laten vatten, overtuigen de sleutels die hij aanreikt. De belangrijkste zijn: het *ik* op zoek naar zijn roots, de historiserende en historische roman, de romans die onze eeuw pogen te overspannen, de roman als wereld van woorden en de koele, afstandelijke trend die bij de jongste lichting schrijvers doorbreekt, het zgn. cool(i-gan)isme. Binnen elk theoretisch kader worden meerdere auteurs gesitueerd waarna

Uit de reeks van 17 geselecteerde auteurs aan wie meer aandacht wordt geschonken en „die kwalitatief boven de middelmaat uitstijgen”, blijkt dat Jooris van Hulle een dynamische blik heeft op onze letteren. Daar zijn natuurlijk o.m. Claus, Spillebeen en Michiels. Maar ruim de helft van de fragmenten komt van schrijvers die in de tachtiger jaren definitief doorbraken en/of debuteerden.

Deze debutantengolf is overigens een van de markantste feiten uit het decennium, zoals de auteur in zijn inleidend hoofdstuk over auteurs, uitgevers en bekroningen schrijft. Met die keuze stelt Van Hulle zich uiteraard kwetsbaar op. Van heilige mediahuisjes blijft hij terecht niet af en meer dan eens impliceert zijn oordeel een veroordeling in afwachting van beter schrijfwerk van de

betrokken auteurs. Op andere plaatsen zou de lezer wel meer aandacht verwacht hebben voor bijv. het beste werk dat Egbert Aerts liet verschijnen (*Andersen of de ring rond Brussel*) of het tweede hoogtepunt in het oeuvre van Jaak Stervelynck (*De zilveren madonna*). Dergelijke lacunes zijn niet evenredig met de eerder schrale item van de reisroman waarvan de grote bloei voornamelijk tot de buitenlandse literatuur beperkt blijft. Maar de *gustibus non est disputandum* en het pleit voor de auteur dat hij nergens de geselecteerde auteurs en fragmenten wil sakraliseren.

De keuze van fragmenten is een van de aantrekkelijke aspecten van het boek. Hiermee konkretiseert Van Hulle niet alleen zijn theoretisch kader en de situering van de auteur maar laat hij de lezer ook proeven van de sfeer en de stijl van het werk. Het zal voor velen ongetwijfeld een aanzet zijn om dat werk van dié auteur (eindelijk eens) te lezen. Een bloemlezing als deze zou in het bijzonder inspirerend kunnen werken voor onderwijzers die in hun literatuuronderwijs om allerlei redenen wat al te vaak blijven steken in stukgelezen auteurs. De didactische waarde van dit leer- en leesboek is groot.

De benadering van literatuur in decennia is onvermijdelijk even artificieel als de tijdsindeling zelf. *Ik schrijf zoals ik schrijf* is desondanks een werk dat op tijd komt. In een heldere en leesbare benadering wijst Jooris van Hulle instruktief en nergens belerend de weg doorheen de wildgroei van ons proza. Wie even afstand wil nemen van de door media en barnumreklame opgeklopte musts, zal in dit *tussentijds rapport* op adem kunnen komen. Deze wegwijzer verdient een opvolger in het jaar tweeduizend.

I.p.

— *Ik schrijf zoals ik schrijf*. Vlaams proza 1980-1989. Jooris van Hulle. Uitg. Davidfonds, Leuven. 1990. 264 blz., 595 fr.

ADVERTENTIE

NAJAARS AANBIEDING

BLOEMLEZINGEN

DICHTERS VAN NU
NR. 1 HUGO CLAUS

Bloemlezing uit de poëzie van Hugo Claus, samengesteld en ingeleid door Freddy de Vree.
216 p./595 fr.

DICHTERS VAN DEZE TIJD

Een halve eeuw Noord- en Zuidnederlandse poëzie ('50-'89) samengesteld en ingeleid door Hugo Brems.
400 p./695 fr.

VERZAMELDE GEDICHTEN

MARLEEN DE CREE
OVER DE BRUG DER AARZELINGEN
Gedichten 1969-1989
Ingeleid door Michel Oukhow en voorzien van een kritische commentaar door Joris Gerits
300 p./595 fr.

POEZIE IS
OOK LITERATUUR!

DE BLADEN VAN DE POEZIE

38° JAARGANG 1990

Marc Debuysere — Droomkoorts
56 p./300 fr.

Christiaan Germonpré — Tweespraak
48 p./395 fr.

Marcel Obiak — Landschap met klankbodem
64 p./395 fr.

Hedwig Speliers — Magica Materia
64 p./395 fr.

ANDERE UITGAVEN

Lut De Block — Landziek (2e druk)
48 p./350 fr.

Stafen Hertmans — Het Narrenschip
72 p./695 fr.

Jan H. Mysjkin/Sonnetten in beweging
Spel van spiegels 118 p./595 fr.

Willie Verheggen — De Zwarte Flesh
56 p./495 fr.

ZUIDAFRIKAANSE PESTERIJEN

André P. Brink werd in 1935 geboren te Vrede in Oranje-Vrijstaat (Zuid-Afrika). Hij behaalde zijn diploma Engels, Afrikaans en Nederlands aan de universiteit van Potchefstroom, waarna hij verder ging studeren aan de Parijse Sorbonne. In 1961 ging hij — hij mocht toen reeds *prof.dr.* achter zijn naam schrijven — Afrikaanse doceren aan de Rhodes-Universiteit in Grahamstad. Hij behoorde tot de „Sestigsters”, een groep progressieve Zuidafrikaanse schrijvers die in de zestiger jaren doorbraken. Zijn politiek en maatschappelijk engagement bracht hem echter in botsing met de groep en maakte ook dat andere conflicten aan de oppervlakte kwamen. In 1958 verscheen zijn eerste boek: *Die meul teen die hang*. Het zal echter 1962 moeten worden vooraleer hij doorbreekt.

Als in 1962 *Lobola vir die lewe* (Lobola voor het leven) verschijnt, zijn tweede roman, schrijft de Zuidafrikaanse krant *Die Burger* bijna profetisch: „...’n boek so geheel en al anders as wat ’n mens gewoonlik in Afrikaans onder oë kry, en bowenal so boeiend en knap geskryf, dat dit miskien selfs, wie weet, ’n keerpunt in ons romankuns kan voorspel”.

De kritikaster van dienst van *Die Burger* is op dat ogenblik bijna de enige die het „gevaarlijke” talent van Brink herkent. Andere kritici blijven meer op de vlakte en hebben het over zijn schrijfkunst en kompositievermogen, originaliteit, precies taalgebruik en inzicht in menselijke motieven met een religieuze basis als instelling. Die religieuze basis wordt bevestigd in 1963 met *Die Ambassadeur*, een roman die speelt in Parijs, waar een ambassadeur betrokken raakt in een verhouding met een meisje van lichte zeden.

APARTHEID

Brink, wiens 13 romans reeds zijn vertaald in 26 talen, was een van de eerste Zuidafrikaanse schrijvers die apartheid in vraag gingen stellen en in het begin van de jaren zeventig betrokken raakte bij de anti-apartheidsstrijd. Het resultaat hiervan was in 1974 het verschijnen van *Kennis van die aand* (Kennis van die avond). Het geeft de beschrijving van een multi-rationale driehoeksverhouding, gezien door de ogen van een kleurling, een akteur, die op zijn terechtstelling wacht, omdat hij zijn blanke lief heeft vermoord. Het boek werd door de jongere generatie ten hemel geprezen, maar het establishment zorgde ervoor dat het werd weggehaald van de verkooppunten, publieke verbandingen werden ingericht en enkele ministers meenden er ook hun woordje over te moeten meespreken. Toen werd het zelfs verboden. Brink herinnert zich dit als de grootste traumatische ervaring, omdat hij tot op dat ogenblik alleen maar in het Afrikaans

schreef. Zijn hele lezerscontact was gebaseerd op die taal en plots zag hij zich beroofd van zijn lezers.

In 1979 zal hij de machinaties van apartheid in *'n Droë wit seisoen* (Een droog wit seisoen) beschrijven, zijn landgenoten een spiegel voorhoudend die hen ongemakkelijk maakt. Wensen de meeste blanken haar niet te zien, ze is er echter en in ieder verborgen, private hoekje van zijn bestaan als individu komt ze te voorschijn. Je kiest niet zelf de plaats om te wonen, waar of wat je doceert, je vrienden en kollega's zijn blanken, je kinderen gaan naar een blanke school, je koopt je brood bij een bleekscheet en zelfs je liefdeleven wordt bepaald door apartheid. Ieder ogenblik van slapen of waken kijkt een blanke regering mee.

Brink ontdekt dat censuur lange tentakels heeft en ontsnapt aan gelijk welke wettelijke formule of kode. Ze gedijt het best in een klimaat van onzekerheid en vrees en deze aspecten zijn op zichzelf meestal al voldoende om de auteur tot zelfcensuur te brengen, omdat hij niet verder in onzekerheid wil leven. Maar niet met Brink...

Was hij de eerste Afrikaner die in eigen land een boek van hem zag verbieden, hij legde er zich niet bij neer. Vanaf dat ogenblik ging hij in het Engels schrijven, zich voorhoudend dat hij toch bezig was voor een publiek te schrijven. Het Afrikaans bleef hem echter achtervolgen en meestal vertaalde hij zijn boek naar die taal, zodat er twee manuskripten ontstonden. In 1976 verschijnt *A Instant in the wind / 'n Oomblik in die wind* ('n Ogenblik in de wind) en in 1978 is hij er weer met *Rumors of rain / Gerugte van reen* (Geruchten van regen).

Toen hij bezig was aan *A chain of voices*, een historische roman over een revolutie van Zuidafrikaanse slaven, schreef hij zelfs in beide talen, want iedere taal drukt een andere afstandelijkheid of betrokkenheid uit.

NOODTOESTAND

Op zijn meest recente roman *State of Emergency* (1988) (Noodtoestand) was het na *The wall of plague* (1984) (Muur van de pest) wel even wachten.

Maar Brink die erg gevoelig is voor zijn omgeving, zocht naar een nieuwe vertelwijze, een nieuwe vertelstructuur, die het omgevende geweld in de taal zou weten over te brengen. De hele veranderende politieke toestand bracht iedere dag weer andere mensen op zijn drempel die om hulp kwamen vragen. Omdat een vader, een zoon of een neef of gewoon iemand was gearresteerd door de veiligheidsspolitie, of omdat iemand uit zijn huis was gezet omdat ie de huur niet kon betalen. Vooral zwarten die wisten wat hij schreef, of er hadden over horen spreken, beschouwden hem als iemand waaraan ze hun zorgen konden toevertrouwen. Dit vroeg zoveel inspanningen dat er van schrijven aan het eind weinig terecht kwam. Maar Brink ging van de nood een deugd maken en zette een verhaalstructuur op die hem in staat stelde, de ene dag drie uren, de volgende dag een half uur te schrijven. Zo ontstond het mozaïek waaruit *Noodtoestand* is samengesteld, een samenvoeging van voorvallen, beschouwingen, citaten, in feite ontstond aldus een boek over de moeilijkheden van het schrijven in omstandigheden die in het boek staan beschreven. Hij exploreerde de situatie van een schrijver die probeert te schrijven in een situatie waarin hij niet kan schrijven.

Noodtoestand is dus de geschiedenis van een Zuidafrikaan die probeert een liefdesverhaal te schrijven, terwijl het land rondom hem in vlammen staat.

Brink heeft echter hoop voor de toekomst en in een recent interview verklaarde hij voorzichtig optimistisch: „De vrijlating van Nelson Mandela is enorm belangrijk. Het gaat veel verder dan een symbolische daad omdat hij niet enkel een leider is (maar dan wel zonder eigen macht), of een symbool, maar omdat hij een krachtig, karismatisch man is. Hij heeft het respect van een heel grote meerderheid van de bevolking en hij lijkt op dit ogenblik de juiste man op de juiste plaats. Het toelaten van het ANC bracht een lichte euforische toestand teweeg, een nieuwe hoop die echter in een soort vacuüm belandde. We staan aan het begin van een lange en gevaarlijke periode, waarin deze euforie, deze hoop, deze beloften en mogelijkheden moeten worden vertaald naar politieke en sociale werkelijkheden.

(Momos)

— Houd-den-Bek, 670 fr. De muur van de pest, 795 fr. Noodtoestand, 795 fr. A.P. Brink. Uitg. Kritak, Leuven.

MENSEN IN ISRAEL EN PALESTINA

„Net als het Zionisme is het Palestijns nationalisme een produkt van de Verlichting en de Romantiek, toen door Franse en vooral Duitse filosofen en politieke theoretici de idee van de natiestaat ontwikkeld werd” (blz. 73).

Halverwege dit essay is dit zowat de meest snelle samenvatting van de situering die voorafgaat en die volgt. Ludo Abicht brengt het Joodse en Palestijnse nationalisme van de jongste twee eeuwen trefzeker en sereen in kaart. Hij beperkt dit moeilijke onderwerp tot het noodzakelijke, citeert uit de belangrijkste stukken die ook nu nog een rol spelen, situeert de betrokken groepen in hun zoeken naar overleven en naar overlevingsstruktura-

ren tegen de achtergrond van de geopolitieke visies van de grootmachten en de ideologieën die het licht zagen in het Westen. Daarbij waarschuwt L. Abicht de lezer voor de verleiding de voorbije geschiedenis te beoordelen met de bril van hedendaagse gevoeligheden en wetenschap.

Hij besluit op 'n wijze die zijn gedrevenheid, het historisch haalbare en het wenselijke samenbrengt: wie om principiële redenen de ontbinding van de staat Israël blijft verlangen, veroordeelt zijn Palestijnse vrienden tot een machteloosheid ver over 2000 heen; wie om eveneens principiële redenen de Groot-Israëliëse ideologie blijft verdedigen, ver-

oordeelt zijn vrienden tot een onafgebroken noodtoestand. „Vandaag, nu de eerste barsten in beide „onverzoenlijkheidsblokken” zichtbaar geworden zijn, komt het erop aan, vanuit een genuanceerd begrip en een onverdeelde solidariteit voor alle mensen in deze regio het wankele maar noodzakelijke vredesproces op een realistische wijze te steunen. Principieel, omdat mensenrechten universeel moeten gelden. Realistisch, omdat het alternatief het aantal slachtoffers alleen kan doen stijgen.” (blz. 138).

Wie in ons taalgebied informatie zoekt over beide groepen, die de speelbal werden van de internationale politiek en van de eigen dromen, kan aan dit actuele essay niet voorbij. Ook wie twee jaar terug verloren liep in het gebrekkige boek van M. Rodinson (*De joodse natie in droom en daad*), pikt de draad best bij Abicht weer op. Nuttig, sereen, actueel en genietbaar.

(m.c.)

— Mensen in Israël en Palestina. Eén maat en één gewicht. Ludo Abicht. Uitg. DNB/Pelckmans. Kok Agora. 144 blz., 495 fr.

FEITEN EN INZICHT

Voor vele mensen is de geschiedenisles een saaie opeenvolging van data, met bloedige veldslagen, stoffige koningen en keizers en altijd vervelende verdragen tussen steeds dezelfde staten. Zij hebben een grondige afkeer aan het vak overgehouden vanwege kurkdrome docenten en melige handboeken. En zij willen nooit nog iets met het vak te maken hebben.

Evenveel mensen zijn er echter van overtuigd dat geschiedenisonderricht een pure noodzaak is, als hoeksteen voor een democratische en humane maatschappij.

Van Frans-Jos Verdoodt verscheen nu het boek *Hedendaagse Geschiedenis en Instellingen*. Dit werk combineert de eigenschappen van een studieboek voor het hoger onderwijs en een vademecum voor het vormingswerk met de vereisten voor de geïnteresseerde lezer. Het werk loopt tot de meest recente feiten, zoals de evolutie in Centraal- en Oost-Europa, de grondwetsherziening van 1988-1989, de opkomst van de Groenen, enz.

Originele schema's en overzichten dragen bij tot het beter begrijpen van de samenleving waarin we leven. Het is dus zeker geen gewone cursus, maar een helder geschreven boek, dat onontbeerlijk is voor wie vanuit de geschiedenis het heden en de toekomst wil begrijpen.

— Hedendaagse Geschiedenis en Instellingen. Frans-Jos Verdoodt. Uitg. Academia Press; J. Story-Scientia bvba, Gent. 1989, 244 blz., 780 fr.

NU TE KOOP
knack

KNACK'S EN ASLK'S
BOEKENBEURSQUIZ
200.000 fr. prijzen
te winnen

BOEKENBIJLAGE

LITERAIRE ZWERFTOCHT DOOR BRUSSEL

In de loop van de eeuwen hebben heel wat buitenlanders Brussel bezocht. Uit het relaas dat zij hiervan hebben nagelaten, blijkt hoe de stad van het „Ancien Régime” heel wat beter in de smaak viel dan de Belgische hoofdstad van na 1830.

In 1466 bewonderde de Boheemse ridder, *Leo de Rozmital* de rijkdom van het hertogelijke paleis op de Koudenberg en de elegantie van het Brussels stadhuis. *Albrecht Dürer* kwam onder de indruk van de kleurenpracht van Vander Weydens gerechtigheidspanelen die in het Brusselse raadhuis bewaard werden. Staande bij de Koudenberg en het Hof van Nassau riep de schilder uit Nürnberg verrukt uit dat men in heel Duitsland niets gelijkaardigs vond. Zelfs de Florentijn *Guicciardini* kon moeilijk zijn entoesiasme bedwingen wanneer hij de ruime tuinen en talrijke fonteinen van de Zennestad aanschouwde.

PIRATERIJ

Uit de *Litteraire wandelingen door Brussel* blijkt dat de negentiende eeuwse auteurs - en dan vooral de Franse literatoren - niet erg hoog opliepen met Brussel (en met België in het algemeen en met Vlamingen in het bijzonder).

Marcel Van Nieuwenborgh slaagt erin voor de lezer de sfeer van weleer terug op te roepen. Hij laat Baudelaire, Hugo, Rimbaud, Dumas, Balzac, Marx en Engels, Brontë en Byron opnieuw door de straten van Brussel zwerfen en vergast de lezer op een reeks pitoreske en soms zelfs pikante anekdotes.

Dat heel wat van deze schrijvers Brussel en België vervloekten, hoeft geen verwondering te wekken. Van Nieuwenborgh wijst er immers op dat hier heel wat piraatuitgevers gevestigd waren. Zij drukten de werken van schrijvers zonder de hiervoor verschuldigde auteursrechten te betalen: „De wraak van de Franse auteurs, die hier in Brussel door de contrefaçons en de prefaçons, door de piraatuitgaven van hun werken, zich beroofd

TINE WEL...

Dat niet alle buitenlanders negatief stonden t.a.v. de Brusselaars moge blijken uit volgende uitspraak:

„Ik heb in Brussel veel goeds ondervonden, ik heb dat land lief, er is enthousiasme en hart. De menschen aan wie ik zelfs schuld had behandelen mij met eerbied en die menschen heb ik moeten duperen. Dat is hard !”

Tine (de vrouw van Multatuli) aan Julius de Geyter op 15 november 1866.

De Bergstraat met achterin het Huis van de Notarissen waar het hotel "Le Grand Miroir" stond. Ooit logeerde Baudelaire er... (foto P. Van Den Abeele)

zagen van zeer grote sommen aan royalties, is verschrikkelijk geweest. Brussel is namaak. België is namaak, de Belgen zijn namaak is iets waarvan men tot op vandaag de echo kan horen weerklinken”.

daarentegen met veel simpatie over de werkkraft van de Vlaamse bevolking.

NACHTEGALEN

Voorals mensen die een tijd lang in Brussel moesten vertoeven hetzij om politieke redenen hetzij om persoonlijke tegenslagen, spuwden met gal naar Brussel. Een typisch voorbeeld in dit verband is Baudelaire. Deze sifilislidder publiceerde in zijn *Pauvre Belgique* een „inventaris van al zijn irritaties”. Deze Franse dichter was trouwens ook niet mals voor de Antwerpenaren die volgens hem nog lomper waren dan de Brusselaars: „J'ai vu Anvers. C'est superbe. Mais la population est encore plus grossière qu'ici”. Victor Hugo - die aan het Barrikadenplein woonde en er de nachtegale hoorde - fulmineert eveneens tegen Brussel... tot wanneer hij een voordelig kontrakt kon afsluiten met de Brusselse uitgever... zoals Van Nieuwenborgh droogjes opmerkt.

Andere kritiek klinkt terecht. Dit geldt ondermeer voor Verlaine's uitval tegen de toenemende modernisering welke leidde tot het slopen van heel wat typische hoekjes.

Karl Marx die met zijn kameraden van de „Deutscher Arbeiterverein” in „De Zwaan” op de Grote Markt vergaderde en vlammen de bijdragen schreef in de *Deutsche Brüsseler Zeitung*, ergerde zich over de schandelijke kinderarbeid hier te lande. Uitgerekend na de hongervinter van 1847 (met een mislukte aardappelooft) moest Marx zien hoe de protserige Sint-Hubertusgalerij werd ingehuldigd...

Koesterde Charlotte Brontë, net als de meeste Franse auteurs, slechts misprijzen voor de Vlamingen dan schreef Walter Scott

VOOROORDELEN

Marcel Van Nieuwenborgh beperkt zich niet tot de auteurs van de negentiende eeuw maar besteedt ook aandacht aan een aantal literatoren uit de twintigste eeuw. Zo heeft hij het ondermeer over Paul Claudel (van 1933 tot 1935 Frans ambassadeur in België) die pessimistisch was over de toekomst van dit land. Claudel was van oordeel dat België tijdens de negentiende eeuw boven zijn stand had geleefd en dat er separatisme dreigde tussen de gemeenschappen.

Bij de lektuur van de weinig vleiende bewoordingen waarmee buitenlanders Brussel en België karakteriseren, ontkomt men niet aan de bedenking dat ook vandaag nog heel wat van deze clichés verder leven ondermeer in bijdragen in de buitenlandse pers. Maar ja, het voeren van een positieve informatiekampanje naar het buitenland toe is nooit de sterkste zijde van de Vlamingen geweest.

Ook vandaag nog wordt er oneindig veel meer tijd besteed aan het jammeren over de dodelijke bedreiging die de Europeanisering en de internationalisering zouden vormen (niemand betwist overigens dat die inderdaad ook nadelen hebben) dan aan het korrekt informeren van anderstaligen. Die staan trouwens niet a priori vijandig tegenover onze Nederlandse cultuur - waarvan zij vaak prachtige getuigen hebben in hun eigen musea en monumenten - maar hebben het niet zelden moeilijk met ons gebrek aan spontaan zelfbewustzijn.

Paul De Ridder

— *Litteraire wandelingen door Brussel*, M. VAN NIEUWENBORGH. Uitg. Davidsfonds, Leuven, 1990, 192 blz., met foto's van Paul Van den Abeele en voorzien van stadsplannen, 595 fr.

VERDWIJNT DE AUTO?

Iedereen ondervindt het aan de lijve: de files groeien elke dag aan. De auto die ons vrijheid en mobiliteit moet bieden, geraakt vreemd genoeg verstrikt in een netwerk van verkeersproblemen. Daarbij komt nog dat de cijfers van het milieu-effektrapport niet rooskleurig zijn. Ook het grote aantal verkeersdoden wordt op rekening van koning auto geschreven. **Roel de Jong** brengt in zijn dossier *Verdwijnt de auto?* een gedocumenteerde studie over dit groeiend probleem. Hij brengt een visie op mobiliteit en milieu.

In Europa luidt men hier en daar de alarmklok. Vooral de onrustwekkende verzuring van de aardbodem veroorzaakt door de luchtvervuiling -waartoe het wegverkeer een grote bijdrage levert- deed velen nadenken over het verband tussen mobiliteit en milieu. Voertuigtechnische verbeteringen zijn slechts pleisters op een houten been. Onze verkeersmobiliteit moet dringend en drastisch beperkt worden.

Files: niet direkt een oplossing.

agglomeraties ruimer gedimensioneerd zijn en de auto meer gebruikt wordt. Terugdringen van het verkeer en de verkeersruimte is dus ook hier de boodschap.

Er zijn verscheidene technische knepen om zelf aan de files te smeren, maar de voornaamste remedie zou zijn nieuwe wegen te bouwen. Dit is om een dubbele milieureden niet meer mogelijk: de versterking van de landschappen en woonzones, en de noodzaak om wegens de luchtvervuiling het wegverkeer terug te dringen; al wat dit bevordert, is met de eis in tegenstelling.

De verscheidene vormen van openbaar vervoer vervuilen aanzienlijk minder en verbruiken minder energie, veroorzaken minder zware ongevallen en zijn tevreden met minder ruimte. Het is duidelijk dat, om de mobiliteit aan te passen aan de elementaire milieueisen, de vermindering van het wegverkeer zal moeten opgevangen worden door een fors uitgebouwd openbaar vervoer. In zijn huidige vorm en met zijn minder goed imago, is het openbaar vervoer niet in staat veel over te nemen. Naar analogie met de Zwitserse en Nederlandse aanpak moet er dus extra geld op tafel komen. Milieuvriendelijke mobiliteit zal duurder zijn.

De Jong stelt dan ook voor een „Milieufonds Mobiliteit” op te richten dat gespijsd wordt op grond van het principe „de vervuiler betaalt”. Wegens de slechte ruimtelijke toestand hebben wij ons afhankelijk gemaakt van de personenauto, zodat terugdringen erg moeilijk zal zijn. Ook kan technisch de benzine-auto schoner gemaakt worden dan de dieselvrachtwagen. Om deze reden maar ook voor een veiliger verkeer, en een geringer energieverbruik, is het van levensbelang de vrachtwagen nog sterker terug te dringen dan de personenwagen, en zijn taak voornamelijk over te dragen aan de spoorwegwagon.

TOEKOMST

Voor een milieuvriendelijke mobiliteit heeft Roel De Jong heel wat voorstellen en oplossingen onderzocht. Ruime autovrije zones in de steden, fors gebruik van het openbaar vervoer, de aanleg van de SST, invalswegen omgebouwd voor trager verkeer, met fietswegen en eigen tram- en busbanen, weinig parkeergelegenheden, meer luksueuze treinen, uit de milieupot gesubsidieerde abonnementen, het fiscaal bestraffen van het autorijden, industriespoorbanen aan driekwart van de bedrijven.

Bij het publiek leven grote vooroordelen die de verwezenlijking van een milieuvriendelijke mobiliteit in de weg zullen staan. Voor De Jong begint de overheidstaak, na coördinatie tussen diverse nationale en gewestelijke ministeries, bij een ruime, overtuigende en doeltreffende voorlichting. Alleen wanneer hij ontdaan wordt van zijn milieuhinderlijke en konsumptieve eigenschappen, zal de auto een nuttige en aangename mobilisator blijven en niet aan zijn eigen succes ten onder gaan.

Voor De Jong is het inkassingsvermogen van de natuur ruimschoots overschreden. Indien we in het jaar 2010 nog vrij willen ademen dan moeten we er nu iets aan doen, stelt Roel De Jong.

— *Verdwijnt de auto?* Roel De Jong. Uitgeverij Davidsfonds, Leuven. 219 blz. 595 fr.

OPLOSSINGEN

In zijn boek stelt De Jong niet „de” oplossing voor maar wijst wel de weg om mogelijke verbeteringen aan te brengen. Indien het aantal auto's op de weg sterk zou verminderen dan heeft dit een gunstig effect op de files en krijgt men een veiliger verkeer. Het blijkt namelijk dat de zware verkeersongevallen toenemen naarmate de wegen in de

ADVERTENTIE

BOEKENWEEK BOEKENBEURS

1 t/m 11 november 1990

BOUWCENTRUM ANTWERPEN (10 tot 18u)

Het boek in Vlaanderen

350 pagina's informatie over nieuwe boeken gratis bij aankoop van 600 frank boeken in de erkende boekhandel

Voorverkoop: kantoren ASLK en diverse boekhandels

Vereniging ter bevordering van het Vlaamse Boekwezen Antwerpen

NCR
Levensair

6
Nationale Lezers

ASLK
Antwerpse Lezerskring

DE BIBLIOT(H)EEK VAN EEN FLANDRIEN

FLANDRIEN,...

...de gewaardeerde sportmedewerker van WIJ is een vreemd man, beroepshalve is hij thuis op Europa's sportvelden, kind aan huis in de kleedkamers van de stadia, loopt binnen en buiten bij 's wereld sportgroten, zit met een zeer kritisch oor mee aan tafel van de sportmanagers. Maar in hart en nieren is hij een *Flandrien*.

Maar *Flandrien* is ook een groot boekenliefhebber, van kindsbeen af, en laat ons meekijken in zijn bibliotheek; zeg maar z'n heiligdom.

Volgens „van Dale 1976” is de bibliot(h)eeek, v. (...t(h)eken), 1. plaats waar een verzameling boeken opgesteld is, hetzij als vertrek in een gebouw of als zelfstandig gebouw; 2. boekenverzameling; 3. groot aantal boeken; 4. zeer gewoon als titel van een reeks uitgaven op een bepaald gebied bij een zelfde uitgever, of althans als één onderneming verschijnend.

UITGELEZEN

Zelf heb ik de indruk dat „de bibliot(h)eeek” vandaag een afgekalfd begrip is geworden. Het overgrote deel van de jeugd ligt er niet direkt van wakker. De televisiekultuur heeft (onvermijdelijk) tot geestelijke vervlakking en gemakzucht geleid. Het concentratievermogen is bij velen aanzienlijk verminderd, de verbeeldingskracht — noodzakelijke voorwaarde voor wie aan een boek plezier wil beleven — is afgestompt.

Het kan streng klinken maar het is niet anders. Wie een boek leest zondert zich af in de wereld van de schrijver en aan de hand van diens woorden en ideeën creëert de lezer zich een nieuwe realiteit. Wie televisie kijkt kan ondertussen eten, een telefoonsprek voeren, de krant lezen of zijn nagels knippen. De geestelijke afstelling is totaal verschillend voor zover er van een afstelling sprake kan zijn.

Jeugd vrienden die vandaag in het onderwijs hun brood verdienen (voor zover dit mogelijk is natuurlijk) hebben ons herhaaldelijk gewezen op de trieste gevolgen van die hedendaagse toestanden: de verbale kracht en het taalvermogen van de jeugd zijn spektakulair verminderd. Om maar te zwijgen over de gekonditioneerde ideeënwereld.

De lezer mag gerust zijn: het is niet onze bedoeling een bijdrage te leveren tot het al ruim genoeg verspreide kultuurpessimisme. Integendeel. We willen enkel graven in onze herinnering om te verklaren hoe we uiteindelijk aan een persoonlijke bibliot(h)eeek van meer dan vijfhonderd boeken zijn geraakt. Boeken die, op een paar uitzonderingen na (meerdere overzichtswerken of absolute miskopen) ook helemaal zijn uitgelezen.

en *Met Approbatie* by Johannes Leonard, *Boek-drucker en Boek-verkooper bij het Hof in 1739 tot Brussel* uitgegeven ligt mij ook vandaag nog het allernauwst aan het hart. Het bijbel(tje) telt 814 bladzijden, is zeventien centimeter hoog, 11 centimeter breed en goed vijf centimeter dik. Het bevindt zich niet langer in mijn bibliot(h)eeek. Het kleurt de leefkamer. Niet alleen trouwens. De gezelschap vanuit de houten koffer (een Latijns boekje — even dik maar twee centimeter minder hoog en minder breed — uit 1682 over burgerlijk en kanoniek recht) is in al die jaren nooit weg geweest. Misschien was die onverhoopte vondst in het begin van de vijftiger jaren wel beslissend. De nieuwsgierigheid was gewekt en elke didaktikus zal U vertellen dat dit het ideale uitgangspunt is voor het opstarten van een leer- of leesproces.

Franz Kafka. *Flandrien* leest hem reeds een leven lang...

Mijn moeder zette de volgende stap. Niet enkel beweerde ze dat er op de zolder nog wel andere boeken zouden te vinden liggen (wat inderdaad klopte), ze voegde er ook aan toe dat ze altijd wat geld zou opzij houden om de door haar verhoopte leeshonger van zoonlief te kunnen stillen. Sinds die tijd ben ik onafgebroken boeken blijven kopen en lezen.

Mijn vroegste boeken stellen vandaag niet veel meer voor. De detectives van Prisma (twintig frank, jonge man) deden in die tijd evenwel de kassa rinkelen. Dorothy Sayers, Ngaio Marsh, Upfield, Ballinger en nog vele anderen. Wanneer ik de versleten boekjes (ze werden in al die jaren ook nog wel eens uitgeleend; een oude gewoonte waar ik inmiddels noodgedwongen ben van teruggekomen) vandaag ter hand neem kan ik mij nog amper wat van het verhaal herinneren.

De tweede fase verliep doel- en vooral schoolgericht. De sporen ervan zijn in mijn geset onuitwisbaar. Het katholiek onderwijs werd nog gegeven in nauwe kaders. Katholieke Vlaamse auteurs en „hedendaagse

meesters” die niet door Rooms wantrouwen werden omgeven. Streuvels, Timmermans, Conscience en zelfs zwarte de Pilleceyn; Elsschot kon nog net, Terlinck werd riskant en Buysse, Gijsen en Walschap bestonden gewoon niet. Zo was dat. De avant-gardisten heetten toen Ruyslinck en Vandeloo. De *schoolschrijvers* werden ze later genoemd. Boontje zweeg men systematisch het graf in. Ook Van Aken en de jonge Claus leefden volledig buiten „de wettelijkheid”.

Onze Vlaamse vorming werd in die tijden ook verzekerd door de bij alle studenten beruchte „Klassieke Galerij” van de Nederlandse Boekhandel. Elckerlijc en Beatrijs, Esmoreit en Gloriant, Floris ende Blancefloer en Lanseloet. Zoals het op de flap van de boekjes zelf werd aangegeven: meesterwerken.

De basis van mijn bibliot(h)eeekje — zelf verkies is voor het lezen een afgesloten stille ruimte waar ik ongegeneerd kan staan, zitten of liggen — vond ik op een donkere herfst dag op de zolder van mijn grootmoeder. In een houten kist onder stof „botste” ik op twee in leder gebonden boeken.

„*De Historien des Ouden en Nieuwen Testaments, met Stichtelyke Toepassingen, getrocken uyt de HH. Vaderen, om de Zeden in allerhande staeten van Menschen te reguleren*”, in het Frans beschreven door de Heere De Royaumont, Overste van Sombrevall. *Vertaelt, en met schoone Printen verciert* ken der wereldliteratuur. Die zuilen van de klassieke literaire tempel werden nog aangevuld door Hooft, Vondel, Breero, Potgieter en Multatuli maar veel verder waagde zich niemand. Tenminste niet officieel.

In de gangen van de school werd er gefluisterd dat er nog wel wat anders (beters en boeienders) te lezen viel en de stoutmoedigsten beveelden Sartre — de latere goeroe van mei '68 — en zijn geestesverwanten aan. De Vlaamse jeugd las „de grenzen voorbij”. Het aanbod buitenlandse literatuur zou met de jaren trouwens almaar ruimer worden. Na de Franse (Proust, Mauriac, Camus, Gide, Claudel, Celine) verwierven ook de Engelse (Steinbeck, Hemingway, Sinclair Lewis, Pearl Buck, Faulkner en Caldwell) en Duitse (vooral Böll) auteurs burgerrecht om over de Russische schrijvers nog te zwijgen. Dostojevski was een verplichting en Pasternak lig niet ver achter. Tussendoor verteerden we ook nog wat Scandinaviërs: Lagerlof, Undset.

EENZAME HOOGTEN

Zelf geraakten we rond onze dertig almaar meer geïnteresseerd in werken met geschiedkundige inslag. Met het verstrijken van de jaren zouden Barbara Tuchman, Fernand Braudel en andere Dubuy's en Le

Roy Ladurie's onze absolute lievelingsauteurs worden. Ook Jacques Le Goff mag daarbij worden toegevoegd. De gepopulariseerde maar stevig onderbouwde geschiedschrijving zou vooral in de jaren tachtig haar grote en te lang uitgebleven doorbraak kennen.

In de jaren tachtig werden we ook overweldigd door de Zuidamerikaanse literatuur die in het spoor van Marques' Nobelprijs een ware opmars verwezenlijkte in onze boekenwinkels en... bibliot(h)eken. *Honderd jaar eenzaamheid* was vermoedelijk het boek dat ons persoonlijk het sterkst aangreep. Een onmogelijke revelatie. Al mocht *Liefde en dood in tijden van cholera* er ook best zijn om over de kolonel zonder post en de onaangekondigde dood nog te zwijgen.

Het zal ons verbazen wanneer in de negentiger jaren voor Europa geen nieuwe literaire wereld opengaat. De schrijvers van de derde wereld zullen ons vermoedelijk hun boodschap brengen die voor een flink stuk zal gebaseerd zijn op mondelinge overlevering en daardoor wel eens heel sterk zou kunnen verrassen.

De lezer begrijpt natuurlijk niet waarom we nog altijd Kafka niet hebben naar voor geschoven. De Duitse Jood uit Praag is een geval apart. Hij is zoveel meer dan een schrijver. Zijn beklemmende afstandelijkheid wurgt de dappersten. Kafka leest men een leven lang. Zijn verzameld werk koopt men elke tien jaar. Niet omdat de inhoud verandert maar omdat de bladzijden letterlijk stuk gelezen zijn en versleten in hun omslag kleven. Kafka is de Eddy Merckx van de wereldliteratuur. Waarmee we er U willen aan herinneren dat *Flandrien* vanzelfsprekend ook nog sportboeken leest. Alhoewel. De eerlijkheid gebiedt ons te zeggen dat de hagiografieën van sportfiguren meer op de lachspieren dan op het verstand werken. Een meewarige glimlach is het beste wat deze witte produkten (waarmee we ze eigenlijk nog te veel eer aandoen) kunnen ontlokken. Een uitzondering maken we wel voor „La fabuleuse histoire du cyclisme” van Pierre Chany. De wielerspecialist van L'Equipe schrijft in zijn beste momenten onvervalste sportliteratuur. Hij staat in het genre dan wel op erg eenzame hoogte.

ONZE TROTS

Zijn we nu rond? Neen natuurlijk. We hebben nog niets gezegd over de trots van onze bibliot(h)eek: „*Geschiedenis van de Letterkunde der Nederlanden*” onder redactie van de professoren F. Baur, A. van Duinkerken, J. van Mierlo, G.S. Overdiep, E. Rombauts, A. Vermeylen, C.G.N. de Vooy en J. Wille. Het eerste deel verscheen in 1939, het laatste in 1951. Van de negen geplande delen zijn er, voor zover wij weten, zeven verschenen. We bezitten ze allemaal. Of een mens zo'n boek nu echt „leest”? Neen natuurlijk. Men leest stukken, bijdra-

gen. Men raadpleegt. Ook vandaag nog worden wij getroffen door de eruditie die uit zo'n werk blijkt, door de stijlbeheersing. Lezen wordt in dit geval een geestelijke lenigheidsoefening. Veel plezier hebben we ook beleefd aan het helaas afgebroken „Pantheon der Nobelprijswinnaars”.

Meer dan eens werd ons gevraagd naar een persoonlijk toptien. Een niet te beantwoorden vraag. Na de nummer één (Kafka) beginnen de twijfels: Marques, Proust, Irving (Garp), Tuchman (De waanzinnige veertiende eeuw), Braudel (Beschaving, Economie en Kapitalisme), Elsschot, Boontje, Aron (zijn

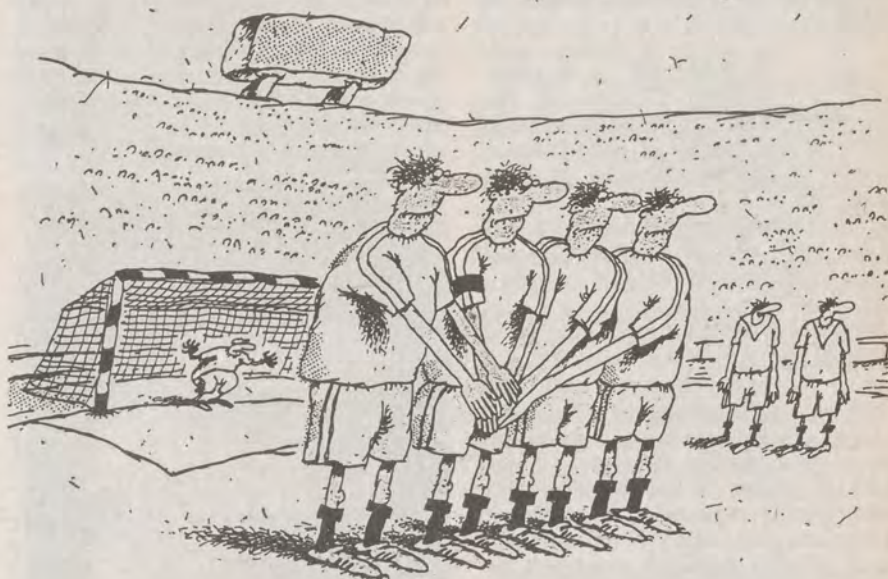
analises), Céline (*Voyage au bout de la nuit*), Singer, Moravia, Cela, Konrad en zelfs Jelinek omwille van haar cynisme.

Hoe lang we nog hopen te lezen: tot we ons laatst verslonden boek één van de besten blijven vinden.

Hoe lang we nog hopen te schrijven? Tot de hoofdredakteur van dit weekblad, ons lijfblad, zegt dat het nu welletjes is geweest.

Wat we het ergst vrezen? Wakker worden als een vieze kever zoals de arme Gregor Samsa, de trieste held van Kafka's „De gedaanteverwisseling” overkwam.

Flandrien

LACHEN GEBLAZEN

Het 29ste Internationaal Cartoonlyfestival van Knokke-Heist vestigde dit jaar een nieuw rekord: meer dan 4.000 inzendingen uit alle hoeken van de wereld. Het Cartoonlyfestival is een organisatie van vzw Humorstad en het gemeentebestuur van Knokke-Heist. De jury, voorgezeten door kunstkritikus Hugo Burtin nomineerde de Engelsman Fiddy Roland, Varchenko Igor uit de Sovjet-Unie en Zivicky Viliam uit Tsjecho-Slovakije. Zij kregen respectievelijk de gouden, de zilveren en de bronzen hoed.

Zoals elk jaar geeft het Davidsfonds een mooi verzorgd „kijklachboek” uit met een bruisende selectie uit de ingezonden cartoons. Variatie is een eerste troef van dit boek. *Cartoons 90* bulkt van vondsten: fijnzinnige, absurde, politiek geïnspireerde, ontroerend-menselijke...

„Monkelen of het uitproesten, gniffelen of schateren: de mens zal lachen!”, zo lezen we op de achterflap. En inderdaad, *Cartoons 90* staat borg voor enkele heerlijke momenten giechelen of gieren.

Nu reeds worden de voorbereidingen getroffen voor het 30ste Internationaal Cartoonlyfestival dat doorgaat van 15 juni tot 10 september 1990 in de Humorhall, Laguna Beach in Duinbergen. het thema luidt dit jaar „de mens wil lachen”. Wie wil deelnemen kan maximaal vijf cartoons inzenden (afmetingen: min. 21 cm — maks. 42 cm). De uiterlijke inzenddatum is 1 februari 1991, de prijzenpot bedraagt 300.000fr. Een internationale jury met laureaten van de voorbije cartoonfestivals komt in februari samen om de cartoons te beoordelen en de laureaten aan te duiden. De toekenning van de prijzen gebeurt tijdens de *Cartoon Awards Gala* op zaterdag 8 juni 1991 om 21 uur in het Casino van Knokke door de aanwezigen.

Wie zich geroepen voelt om mee te dingen naar het laureaatschap kan het reglement aanvragen bij de vzw Toerisme Knokke-Heist, Zeedijk Knokke 660, 8300 Knokke Heist, tel.: 050/60.61.85.

(ts)

— *Cartoons 90*. Uitg. Davidsfonds, Leuven, 1990. 132 blz., 475 fr.

HERSENBREKER

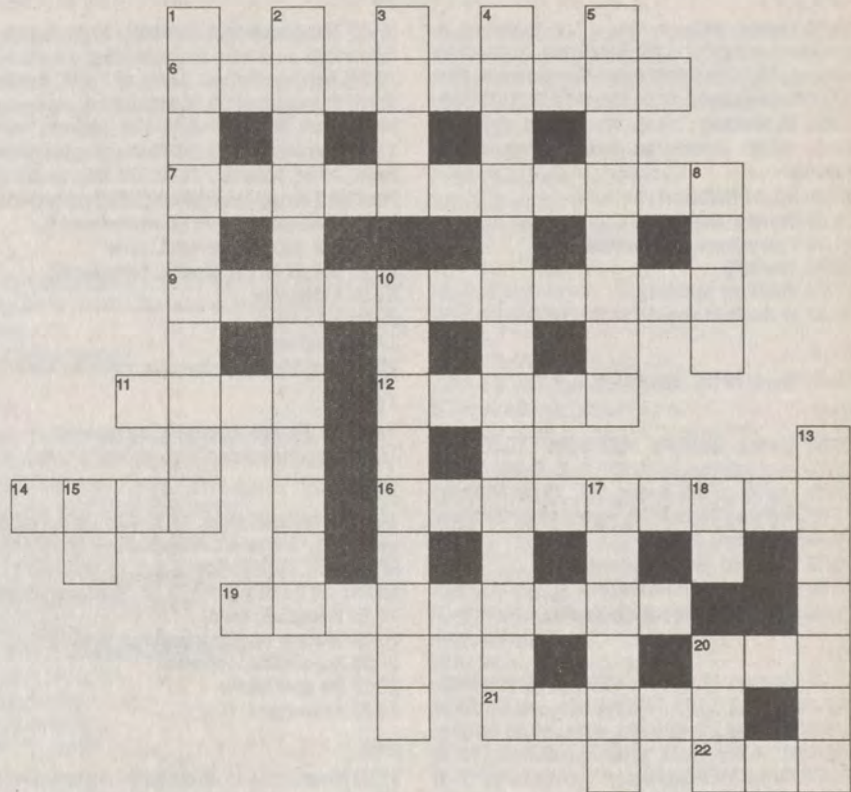
OPGAVE 60

HORIZONTAAL

6. Bij zo'n bijkantoor denk je eerder aan een politieburo (10)
7. Zulke gebouwen vind je niet in de stad (11)
9. Dat is iemand met een harde stem! (11)
11. Als deze vliegt, is het een kledingstuk (4)
12. Briefjes van geen, weinig of veel waarde (5)
14. Eten (4)
16. Vlaamse boerderijen (9)
19. Als kinderen dit bevel opvolgen, gaan ze last met hun tanden krijgen (9)
20. Gladde steen, bij voorbeeld op de Antwerpse boulevards (3)
21. Stapel van geringe hoogte (5)
22. Deze jongen heeft Britse ouders (3)

VERTIKAAL

1. Lichtdragers (10)
2. Op die afdelingen denken ze alles te weten van zon, buien en wind (12)
3. Zedelijke houding (4)
4. Langs deze opening verdwijnt iets warm (14)
5. Het verrichten van arbeid als de collega's al naar huis zijn (8)
8. Dakbedekking (4)
10. Met zulke kleine stukjes dien je toch voorzichtig te zijn (9)
13. Niet plukken, maar toch iets van een boom halen (7)
15. Monniksdracht (2)
17. Speelt de baas (6)
18. Vlaamse start (2)
20. Van een hele leergang is dit maar een onderdeel (3)

WINNAAR OPGAVE 58

Ria Maes uit de Knokstraat 1a te 9880 Aalter-Poeke was één van de vele juiste inzendingen. Zij mag dan ook binnenkort haar pakket thuis verwachten. Proficiat Ria!

OPLOSSING OPGAVE 59

Horizontaal: 5. loodgieter; 8. sportniewtje; 9. damp; 11. Molenbeek; 13. inhalen; 14. bezorgd; 15. dekenijen; 16. Ier; 17. Estland; 19. asbakje; 21. tong.

Vertikaal: 1. regen; 2. klaplopers; 3. voorgevoel; 4. geweten; 6. rijtuigen; 7. rechter; 9. dolfijn; 10. Mene; 12. begin; 14. Beerst; 18. taart; 20. Jan.

AHASVERUS

„Magritte haalt 12,6 miljoen” las Ahasverus.
Na de dure zonnebloemen, de Magritten.

SATERDAG

Safari-diplomatie:
België slaagt para-plu...

Herbergen om 2 u. dicht:
...Tap toe!

Marc Sleen met rust
...Nerotisch.

Clijsters in eer hersteld
Begint op propere lei.

H-P Lehnhoff kreeg spreekverbod
Black out maakt school.

P. Dewael: cultuur is geen stuk zeep.
Een Wit Produkt dan?

DINSDAG 6 NOV.

TV 1

14.00 **Schooltelevisie**; 17.30 **Het Capitool**, serie; 17.55 **Nieuws**; 18.00 **Tik tak**; 18.05 **Plons**; 18.10 **Saartje en Sander**, serie; 18.20 **Sprookjesteater**, Een lief; 18.40 **Black Beauty**, serie; 19.03 **Buren**, serie; 19.30 **Nieuws**.
20.00 **De drie wijzen**, kwisprogr.
20.35 **Zeker weten?**, praatprogr.
21.55 **De Pre Historie**, 1961
22.30 **Vandaag**
22.50 **Mobiele mensen**, augotmag.

TV 2

18.30 **Nieuwskrant**; 18.35 **Mooi maar meedogenloos**, serie; 18.58 **Babel**, voor migranten; 19.30 **Nieuws**.
20.00 **De Weekendsodlaten**, film
21.40 **Uitzending door derden**

VTM

15.30 **Dallas**, serie; 16.15 **Santa Barbara**, serie; 16.40 **Clip Club**, verzoekprogr.; 17.00 **VTM-Kinderklub**; 17.30 **Katts and dog**, serie; 18.00 **Nieuws**; 18.05 **Cijfers en letters**; 18.30 **The power, the passion**, serie; 19.00 **Nieuws**; 19.30 **Rad van fortuin**.
20.00 **Flying doctors**, serie
21.00 **Klasgenoten**, Jean-Pierre Van Rossem
22.00 **Nieuws**
22.30 **Telefacts**, aktualiteiten
23.10 **Soap**, serie
23.35 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws**; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Jules Unlimited**, jongerenmag.; 18.05 **Vara's kindermenu**; 19.00 **Nieuws**; 19.22 **Kinderen voor kinderen festival 1990**
20.25 **Laat maar zitten**, serie
20.55 **Urbanus in 'echt**, compilatie
21.41 **In het nieuws**, praatshow
22.29 **Golden girls**, serie
23.00 **Nieuws**
23.05 **Impakt**, Een illegaal bestaat niet
23.50 **Museumschatten**

Ned. 2

13.00 **Nieuws**; 14.30 **Santa Barbara**, serie; 15.15 **Een stuk of twee**, middagmagazine; 16.25 **Zorro**, serie; 16.45 **Bright sparks**, tekenfilmserie; 17.00 **Een hart voor dieren**, dierenprogr.; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **B.O.O.S.**; 18.05 **Bouli**, tekenfilm; 18.10 **Countdown**, pop; 18.55 **Het laatste woord**, kwis; 19.20 **Veronica sport**; 19.53 **Nieuws**.
20.27 **Tour of duty**, serie
21.20 **RUR Magazine**, praatprogr.
22.00 **Film & video special**
22.00 **Death wish**, film
23.55 **Nieuws**

Ned. 3

09.00 **Nieuws**; 10.00 **Schooltelevisie**; 15.15 **Schrijvers van de nieuwe tijd**, Joseph Conrad; 18.00 **Als een wereld zo groot waar uw vlag staat geplant**, dok.; 18.30 **Sesamstraat**; 18.45 **Jeugdjoernaal**; 18.55 **Het klokhuis**; 19.10 **Robin of Sherwood**, serie; 20.00 **Nieuws**.
20.20 **Lopend vuur**, aktuele mediabüriek
21.04 **De muur een jaar geleden**, dok.
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio sport joernaal**
22.30 **NOS-laait**
23.15 **Het andere Europa**, dok.

WOENSDAG 7 NOV.

TV 1

16.00 **Samson**; 17.30 **Het Capitool**, serie; 17.55 **Nieuws**; 18.00 **Tik tak**; 18.05 **Plons**; 18.10 **TV-Tam Tam**, voor kinderen; 18.35 **Noordstraat 17**, serie; 19.03 **Buren**, serie; 19.30 **Nieuws**.
20.00 **Tatort**, serie
21.35 **De steek-er-wat-van-op-show**, praatprogr.
22.30 **Vandaag**
22.50 **13.000 onder één dak**, kunstmag.

TV 2

18.30 **Nieuwskrant**; 18.35 **Mooi en meedogenloos**, serie; 19.00 **Uitzending door derden**; 19.30 **Nieuws**.
20.00 **Sportavond**

VTM

15.30 **Dallas**, serie; 16.15 **Santa Barbara**, serie; 16.45 **Clip Club**, verzoekprogr.; 17.00 **Schuif af**; 18.00 **Nieuws**; 18.05 **VTM-Super 50**; 19.00 **Nieuws**; 19.30 **Rad van fortuin**.
20.00 **Wie ben ik?**, spelprogr. (Voetbal mogelijk!)
20.30 **Jake and the Fatman**, serie
21.30 **Golden girls**, serie
22.00 **Nieuws**
22.30 **Hardcastle & McCormick**, serie
23.20 **VTM-Sport**
23.30 **Benson**, serie
23.55 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws**; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Boggle**, woordspel; 18.05 **Vulkanen**, dok. serie; 18.30 **Neighbours**, serie; 19.00 **Nieuws**; 19.20 **Aad in Midden-Amerika**, Van Costa Rica naar Panama.
19.55 **Moord op de Nijl**, film
22.20 **Brandpunt special report**
23.00 **Nieuws**
23.10 **Liefde, niets dan liefde**, serie

Ned. 2

13.00 **Nieuws**; 14.30 **Santa Barbara**, serie; 15.14 **Gloss**, serie; 16.02 **Bellefleur**, middagmagazine; 16.55 **De DD-show**, jeugdspelshow; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **De teenage hero turtles**, serie; 18.02 **Tros Popformule**; 18.41 **Billy Hotdog**, kinderprogr.; 18.55 **Bliz**, jeugdmag.; 19.25 **Aif**, serie; 20.00 **Nieuws**.
20.27 **TV show op reis**
21.24 **De TV-dokter**
21.15 **Tros Aktua**, aktualiteiten
22.00 **De toverfluit**, Berdien Stenberg
22.35 **Eenmaal andermaal**, veilingwereld
23.25 **Waar het verleden heden wordt**, dok.
23.45 **Nieuws**

Ned. 3

8.55 **Nieuws**; 09.00 **Schooltelevisie**; 18.00 **De zee in het midden**, dok.; 18.26 **Barbapapa**, animatie; 18.30 **Sesamstraat**; 18.45 **Jeugdjoernaal**; 18.55 **Het klokhuis**; 19.10 **Van gewest tot gewest**, regionaal nieuws; 19.54 **Politieke partijen**; 20.00 **Nieuws**.
20.24 **Club Brugge-AC Milaan**, voetbal
22.25 **Nieuws**
22.39 **Studio Sport joernaal**
22.55 **NOS-laait**
23.40 **Nieuws**

DONDERDAG 8 NOV.

TV 1

14.00 **Schooltelevisie**; 17.30 **Het Capitool**, serie; 17.55 **Nieuws**; 18.00 **Tik tak**; 18.05 **Plons**; 18.10 **Prikballon**; 18.20 **Malvira**, serie; 18.40 **Anita and the kids of Europe**, serie; 19.03 **Buren**, serie; 20.00 **Hercule Poirot**, serie
20.50 **Première**, nieuwe films
21.30 **Panorama**, aktualiteiten
22.30 **Vandaag**
22.50 **Gevaarlijke kennis**, serie

TV 2

18.30 **Nieuwskrant**; 18.35 **Mooi en meedogenloos**, serie; 19.00 **Uitzending door derden**; 19.30 **Nieuws**.
20.00 **Hoppers zwijgen**, dok.
20.45 **La voix humaine**, muz. mono-drama
21.30 **Nordoc Lights**, TV-film

VTM

15.30 **Dallas**, serie; 16.15 **Santa Barbara**, serie; 16.40 **Clip Club**, verzoekprogr.; 17.00 **VTM-Kinderklub**; 17.30 **My secret identity**, serie; 18.00 **Nieuws**; 18.05 **Cijfers en letters**; 18.30 **The power, the passion**, serie; 19.00 **Nieuws**; 19.30 **Rad van fortuin**.
20.00 **Tien om te zien**, show
21.00 **Dallas**, serie
22.30 **Star**, filmmagazine
23.10 **VTM-Sport**
23.35 **Animals of Africa**, dok. serie

Ned. 1

10.00 **Vrouw zijn**, mag.; 10.45 **TV-fruitmand**, geestelijke muziek; 13.00 **Nieuws**; 15.00 **De natuur van de Britse eilanden**, dok.; 15.40 **Tom Sawyer**, serie; 16.07 **Het kleine huis op de prairie**, serie; 16.55 **Tom was liever tien gebleven**, tekenfilmserie; 17.05 **Ik ben Benjamin Ben**, kleuterprogr.; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Tijdsein 1**, aktualiteiten; 18.30 **Avonturenbaai**, serie; 19.00 **Nieuws**
19.20 **Our house**, serie
20.15 **Binnenste buiten**, jongerenmag.
20.45 **Mannen**, praatprogr. voor mannen
21.30 **Tijdsein 2**, aktualiteiten
22.05 **Opleiding voor de Golan**, dok.
23.03 **Walled City: Hong Kong**, dok.

Ned. 2

13.00 **Nieuws**; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **De werkbank**, voorlichtingsprogr.; 18.05 **Bouli**, serie; 18.10 **Top 40**; 18.55 **Jackpot**; 19.20 **Bodylijn**, lifestyleprogr.; 20.00 **Nieuws**
20.27 **In de Vlaamsche pot**, serie
21.00 **Tineke Schouten show**, show
21.55 **Nieuwslijn**, aktualiteiten
22.40 **Married with children**, serie
23.05 **Berge voor berg**, praatshow

Ned. 3

09.00 **Nieuws**; 09.30 **Schooltelevisie**; 18.00 **Mijn vader is een Belanda**, dok.; 18.25 **Barbapapa**; 18.30 **Sesamstraat**; 18.45 **Jeugdjoernaal**; 18.55 **Het klokhuis**; 19.10 **Meestervervalser Tom Keating over schilders**, dok. serie; 19.35 **Vreemde kostgangers**, serie; 20.00 **Nieuws**.
20.25 **Leonardo's visie**, TV-spel
21.47 **Ieder kind**, animatiefilm
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio sport joernaal**
22.30 **NOS-laait**
23.15 **Hoofdpijn te lijf**, Omgaan met stress

VRIJDAG 9 NOV.

TV 1

14.00 Schooltelevisie; 17.30 Het Capitool, serie; 17.55 Nieuws; 18.00 Tik tak; 18.05 Plons; 18.10 Postbus X, serie; 18.35 Oproep der kabouters, tekenfilmserie; 19.03 Buren, serie; 19.30 Nieuws. 20.00 Elvis, serie
20.25 Kinderen voor kinderen festival, kwis
21.35 In symfonie, muziekhappening
22.10 Huizen kijken, bouwen en verbouwen
22.50 Tijd is geld, financieel magazine
23.00 Zeg hen dat ze mij niet doden, film

TV 2

18.30 Nieuwskrant; 18.35 Mooi en meedogenloos, serie; 19.00 Uitzending door derden; 19.30 Nieuws.
20.00 Wereldoorlog II: in ballingschap
21.00 Modem: En de rest is stilte, Het gehoor
21.50 Diapason, Luc Van Hove
22.30 The Wall, popconcert

VTM

15.30 Dallas, serie; 16.15 Santa Barbara, serie; 16.40 Clip Club, verzoekprogr.; 17.00 VTM-Kinderklub; 17.30 My secret identity, serie; 18.00 Nieuws; 18.05 Cijfers en letters; 18.30 The power, the passion, serie; 19.00 Nieuws; 19.30 Rad van fortuin.
20.00 Benidorm, serie
20.30 Wies Andersen show, spelprogr.
21.30 Promised a miracle, TV-film
23.30 Defiance, film

Ned. 1

13.00 Nieuws; 13.45 Concept, wetensch. mag.; 14.11 Emmy Verhey, violiste; 14.34 Ja natuurlijk extra, dok.; 15.29 Disney junior, kinderprogr.; 16.00 Passage, middagmag.; 17.30 Nieuws; 17.40 Disney club; 18.30 Medeklinker, bezoeken aan kerkgemeenten; 19.00 Nieuws.
19.50 De stoel, praatshow
20.44 A different world, serie
21.16 Nieuwe avonturen van Sherlock Holmes, serie
22.08 Rondom tien, Borsten
23.05 Emmy Verhey, violiste
23.45 Huizen van Oranje

Ned. 2

13.00 Nieuws; 17.30 Nieuws; 17.40 Te land, ter zee en inde lucht, spektakel; 18.30 Art kids, jeugdreeks; 18.55 Jackpot, beeld- en woordspel.; 19.25 T and T, serie; 19.52 De TV-dokter; 20.00 Nieuws.
20.27 Medisch Centrum West, serie
21.34 De TV-dokter
22.20 In the heat of the night, serie
23.10 Waar het verleden heden wordt, dok.

Ned. 3

08.55 Nieuws; 09.00 Schooltelevisie; 18.00 Paspoort, migranteninfo; 18.30 Sesamstraat; 18.45 Jeugdjoernaal; 18.55 Het Klokhuis; 19.10 Ebba en Didrik, serie; 19.39 Het gezicht van Nederland, Borger; 19.54 Politieke Partijen; 20.00 Nieuws.
20.20 Studio Sport
20.55 Geen C te hoog, muziekemoties
21.35 Cinema 3, filmmagazine
22.00 Nieuws
22.15 Studio sport joernaal
22.45 De Vrije Gedachte
23.20 Posse, film

Een uitstekende Peter Ustinov, geflankeerd door David Niven en Bette Davis in de verfilming van Agatha Christie's „Dood op de Nijl”. Woensdag 7 november op Ned. 1, om 19u.55.

ZATERDAG 3 NOVEMBER
EEN ONGELOOFLIJKE
BUITENKANS

Amerik. komische film uit 1987 met Bette Midler, Peter Coyote en Shelley Long. Twee jonge vrouwen dromen van een carrière als aktrice. Zij gaan op zoek naar een gemeenschappelijke minnaar... (Oltregeaus Fortune, VTM, om 21u.)

ZONDAG 4 NOVEMBER
IN ALLE ONSCHULD

De Duchènes vormen een hecht gezin. Vader Duchène staat aan het hoofd van een architectenbureau waar alle gezinsleden een baantje hebben gevonden. Wanneer hij op een dag zijn schoondochter Catherine betrap met de jonge Didier, een „buitenstaander”, gaan de poppen aan het dansen. Franse film uit 1987 met Michel Serrault en Nathalie Baye. (En tout innocence. TF 1, om 20u.35)

MAANDAG 5 NOVEMBER
DE VROUW VAN
HIERNAAST

Franse film van François Truffaut uit 1981 met Gérard Depardieu, Fanny Ardant en Roger Van Hool. Bernard en Arlette zijn gelukkig getrouwd en houden zielsveel van hun 6-jarig zoontje. Op een dag krijgen zij nieuwe burens... (La femme d'à côté, FR 3, om 20u.40)

DINSDAG 6 NOVEMBER
DE WEEKEND-
SOLDATEN

In 1973 wordt een eenheid van de Louisiana National Guard bij wijze van oefening

gedropt in een gevaarlijk, moerassig gebied. De groep moet Catahoula zien te bereiken, een plaatsje dat zo'n 38 km verderop ligt. Amerik. film uit 1981 met Keith Carradine, Powers Boothe en Peter Coyote. (Southern Comfort. TV 2, om 20u.)

WOENSDAG 7 NOVEMBER
DOOD OP DE NIJL

Uitstekende verfilming door John Guillermin van het verhaal van Agatha Christie. De lakonieke Peter Ustinov maakt aan boord van het luxe-schip Karnak een tocht op de Nijl. Aan boord bevinden zich naast een uitgebreid internationaal gezelschap ook de steenrijke Amerikaanse erfgename Linnet Ridgeway. Die wordt vermoord. (Death on the Nile. Ned. 1, om 19u.55)

DONDERDAG 7 NOVEMBER
TESS

Frans-Britse film van Roman Polanski uit 1979 met Nastassia Kinski, Peter Firth en Leigh Lawson. Een arm meisje verneemt dat zij van adellijke afkomst is en gaat de bourgeois-familie opzoeken die haar familienaam afkocht. (FR 3, om 20u.40)

VRIJDAG 9 NOVEMBER
ZEG HEN DAT ZE MIJ
NIET DODEN!

Venezolaanse film uit 1985. Via lange flashbacks wordt verteld hoe Juvenico Nava, een goedhartige kleine boer 40 jaar lang van recht verstoken blijft en geterriseerd wordt door de arrogante landeigenaar Don Pedro. (Diles que no me Maten! BRT 1, om 23u.)

HET EI VAN SERCU

WE zullen niet opnieuw de nostalgische toer opgaan en vertellen over de legendarische meetings in het Brussels, Antwerpse en Gentse Sportpaleis.

Van Steenbergen-Van Looy eerst, Van Looy-Merckx nadien. De teleurgang had een dubbele oorzaak: de geloofwaardigheid van het pistegebeuren werd ondermijnd door zichtbare kombines en de grote wegkampioenen keerden zich geleidelijk aan voor goed af van de ovalen band.

Het wegseizoen liep destijds van maart tot september, nu van februari tot eind oktober en als we Hein Verbruggen laten doen plakt die er nog wel enkele weken bovenop. Bovendien kan „een beetje koereur” vandaag op de weg zoveel verdienen dat hij wel goed gek moet zijn om in de winter nog bijkomende risico's te lopen of supplementaire inspanningen te leveren op de piste. Vroeger was dat anders.

EVANGELIE

Sercu, misschien wel onze beste baanrenner ooit, weigert zich daarbij neer te leggen. Hij heeft zijn eigen opvattingen en sommige daarvan zijn beslist origineel. Patrick weet maar al te goed dat „geboren baanrenners” moeilijk een kontrakt kunnen losweken bij sponsors. Voor laatstgenoemden is de piste niet voldoende aantrekkelijk. Maar niets is onomkeerbaar, gelooft Sercu. Daarom werkte Patrick aan een voorstel waarbij ook in een sportpaleis FICP-punten (het nieuwe Evangelie van de wielersport) kunnen verdiend. In zesdaagsen, op internationale baankampioenschappen, voor nieuwe pisterekords. Mirakels hoeft men niet te verwachten maar het kan toch helpen. Trouwens, de wielerbond heeft er geen belang bij de pistiers „het hemels mana” te onthouden. Zij zijn ook kinderen van de velo.

Eigenlijk is het indrukwekkend: in tien jaar verdwenen tien zesdaagsen... Vier in Duitsland waar dit soort wedstrijden desondanks nog het meeste volk lokken. Het heet dat in Dortmund 54.000 toeschouwerd méér dan 100.000 liters bier door het keelgat goten. Dat kan een glimlach wekken maar is niet direkt propaganda voor het eigenlijke sportieve gebeuren dat bij dergelijke cijfers tot „decorum” wordt gedegradeerd. En dat is nu precies het tegenovergestelde van wat Sercu wil bereiken. Hij wil de sportieve opwaardering. Hij heeft gelijk wanneer hij stelt dat echte baansport topsport is, dat de geleverde inspanningen in gebalde vorm opwegen tegen het lange afstandswerk van

Zesdaagseking Patrick Sercu wil dat de baansport ernstiger wordt genomen. Hij stelt voor om ook op de piste FICP-punten toe te kennen. Dit moet weer de vedetten naar de baansport lokken.

(foto P. Van Belle)

wegrenners. Trouwens, weinigen van deze laatsten bleken in de lengte van jaren bewaam ook op het ovaal te schitteren. In

'T KUIPKJE

Eigenlijk is Patrick Sercu een bewonderenswaardig man. De gewezen pistekoning blijft rotsvast geloven in de toekomst van de baanwielrennerij. Elke winter opnieuw staat hij langs de houten band als wedstrijd-leider van meerdere Zesdaagsen.

In toewijding wordt hij vermoedelijk enkel geëvenaard door de onvolprezen baandirekteur van het Gentse sportpaleis André D'Hont. Onder hun tweetjes houden ze wat nog rest van onze baansport overeind.

betere tijden waren het enkel de grote wegkampioenen die konden rivaliseren met de gespecialiseerde baanrenners.

Hoe de baanwielrennerij in de onmiddellijke toekomst zal evolueren valt moeilijk te voorspellen. Wij vinden het veelbetekend dat de nieuw opgestarte Zesdaagse van Antwerpen ondanks de inspanningen van publiciteitsspecialisten als City Seven (het ECC...) maar moeilijk van de grond geraakt. Een dode opnieuw levend maken is inderdaad geen sinekuur.

Gent staat er natuurlijk stukken beter voor. Daar ging de traditie nooit verloren. De wielereugd vond er een tehuis. Vorig seizoen waren er meer dan 30.000 toeschouwers voor de Zesdaagse. Dat is veel minder dan in de gloriejaren maar gelukkig genoeg om rond te komen.

Hopelijk vindt Sercu vlug gehoor bij de Internationale Wielerveeniging. Misschien kan de drenkeling alsnog gered worden. Als er één voorstel het overwegen waard is, betreft het inderdaad „het ei van Sercu” waarbij op de piste FICP-punten kunnen worden verdiend.

Flandrien

TWEE GOALS

De heenwedstrijden in de tweede ronde van de Europacups zitten er op. In drie matches scoorden onze ploegen zelf tweemaal. Voor Anderlecht maakte de Cyprioot Kalotheoy een own-doelpunt. Voor de twee andere goals zorgden... Malbassa en Milosevic. Het zegt wat over de toestand van ons voetbal.

Verdedigen moest ook Anderlecht tegen het bescheiden Nicossia. En geen beetje zelfs. De Brusselaars werden naar het heet overspeeld. Vier dagen na de 5-1 tegen Club reageerde de ploeg van De Mos omgekeerd. Waaruit mag worden afgeleid dat één avond nog geen seizoen is en dat er inderdaad nog een lange weg moet worden afgelegd.

Vanzelfsprekend werd Club Brugge be-wierrookt na de 0-0 op AC Milan. Terecht. Maar we voegen er wel aan toe dat de Italiaanse rijkemansploeg tekenen van verzadiging begint te vertonen. De jongens van Berlusconi — laatstgenoemde zag zijn vereniging andermaal een recette van meer dan zeventig miljoen maken; hoe kunnen onze clubs nu nog met zulke giganten concurreren? — hebben in de voorbije seizoenen alles gewonnen wat er te winnen viel. Dat laat zich aanzien. Toch wordt de terugmatch voor Brugge de voetbalavond van het jaar. De verrassing schijnt dichtbij. Overigens

Tijdens de Europese duels kwamen onze clubs amper twee keer tot scoren. Club Brugge haalde een scoreloos gelijkspel tegen AC Milan. Janevski hielp mee Ruud Gullit aan banden te leggen. (foto RTR)

moet de ploeg van Leekens over ongewone veerkracht beschikken. Om vier dagen na de 5-1 op Anderlecht zo'n krachtprestatie neer te zetten... *Chapeau!* Met twaalf (het supporterslegioen) tegen elf moet het halve mirakel te verwezenlijken zijn. Al bestaan er vandaag

in voetbal geen wonderen meer. Daarvoor is de nivellering te ver doorgedrongen terwijl het ook vast staat dat Italiaanse ploegen per definitie in last geraken tegen tegenstanders. Wij kunnen immers ook een potje verdedigen. Zoals nogmaals is gebleken.

Overigens vielen er op de derde Europese avond van het seizoen nogal wat verrassingen te noteren. Real Madrid vernederde Swarovski Tirol met maar liefst 9-1. Ernst Happel zal er niet mee gelachen hebben. Montpellier, dat eerder PSV Eindhoven uit de Europacup II had gewipt, dolde met Steaua Boekarest, 5-0 is zeer veel. Al is het duidelijk dat het voetbal in de vroegere Oostbloklanden aan de instorting toe is. Bij de landskampioenen zal normaal geen Oosteuropese ploeg overleven. Bij de bekerwinnaars misschien twee (Kiev of Dukla Praag en Legia Warschau). In de Uefacup bestaat er nog hoop voor Torpedo Moskou en Inter Bratislava. Vijf ploegen dus op tweeëndertig. Dat is van het goede te weinig. De kans bestaat dat ook de laatste Nederlandse vertegenwoordiging de aftocht blaast. Vitesse Arnhem, toch niet onmiddellijk een Europees monument, moet met 1-0 voorsprong naar Dundee. Het gaat niet goed met het Hollands klubvoetbal. Wel met het Deense Brøndby. De ploeg van Morten Olsen strafte na Eintracht Frankfurt nu ook Ferencvaros af.

In de rand van het Europese voetbalnieuws werd ook nog meegedeeld dat KV Mechelen „om onbekende reden” de schorsing van Lei Clijsters had opgeheven. De speler bleef bij zijn standpunt. De club ook. Had men beter de ganse heisa van stonde af aan kunnen doodzwijgen of vermijden. Het gezichtsverlies moet men er nu maar bijnemen.

ADVERTENTIE

Bij ons bent u thuis.

meubelcentrale heylen

Leuvensesteenweg 781, KORTENBERG (Erps-Kwerps) - 02/759.89.91
Baan naar Bree 123, PEER (meubelboulevard peer) - 011/63.39.39.

Zondag open van 10.30 tot 18 uur. - Dinsdag gesloten. - Andere dagen open van 9.30 tot 19 uur.

HET PARTIJBESTUUR DEELT MEE

Na afloop van het Volksunie-Partijbestuur van maandag 29 oktober j.l. heeft algemeen sekretaris Willy Kuijpers volgende mededelingen verspreid ten behoeve van de pers.

Het VU-partijbestuur besprak tijdens haar vergadering o.m. de regeringsbeslissing t.a.v. het Rwanda-dossier, de noodzaak om de andere politieke prioriteiten terug op de voorgrond te brengen, de EG-top en het migrantenvraagstuk n.a.v. de recente gebeurtenissen in het Antwerpse.

RWANDA-DOSSIER

De Volksunie steunt de beslissingen die de regering heeft genomen om de paracommando's donderdag en vrijdag terug te laten keren. Toch betreuren de Vlaamsnationalisten dat het dossier het voorwerp is geworden van partijpolitieke spelletjes.

De VU vindt het hoog tijd dat de klemtoon gelegd wordt op onze ontwikkelingsstrategie voor Centraal-Afrika in het algemeen en Rwanda in het bijzonder. Het lot van de Rwandese bevolking dient hierbij centraal te staan. De Volksunie hoopt dat er rond het toekomstig Afrika-beleid een consensus kan groeien.

POLITIEKE PRIORITEITEN

Het VU-partijbestuur stelde verder vast dat door de Rwanda-krisis de andere belangrijke dossiers wat op de achtergrond geraakt zijn. Het VU-partijbestuur roept op om nu opnieuw aan te knopen met het herstelbeleid en de derde fase van de staats-hervorming. Die twee thema's vormen tenslotte het kontrakt dat deze regering met het kiezerskorps is aangegaan.

De Volksunie vindt het belangrijk dat de begrotingsobjectieven gehandhaafd blijven. Omwille van de geloofwaardigheid heeft de bevolking daar na de zware saneringen en inleveringen die reeds gebeurd zijn recht op. Na de koppeling aan de Duitse mark noopt ook de positie van de Belgische

frank op de internationale markt de regering tot een volgehouden herstelbeleid. Het moet tenslotte mogelijk gemaakt worden om in de toekomst zowel voor de federale regering als voor de gemeenschappen en gewesten een vernieuwde beleidsruimte te scheppen.

Het partijbestuur legt er in dit verband ook de nadruk op dat de derde fase van de staats-hervorming een pure noodzaak is. Deze staats-hervorming is zonder de bekroning van de derde fase na de eerste en de tweede gewoon niet af. De enorme verschuiving van macht en middelen kan slechts ten volle vermunt worden als er een eigen, rechtstreeks verkozen Vlaams parlement is. Dat is niet alleen een Vlaamse of een federalistische eis, het is gewoon een eis van het gezond verstand. De Volksunie stelt daarom dat het regeringsprogramma moet worden uitgevoerd zoals het in het regeerakkoord beschreven staat.

EUROPESE TOP

Naar aanleiding van de Europese top in Rome is de Volksunie verheugd dat voor het eerst de afwezigheid van de Europese regio's aangekaart werd. De Vlaamsnationalisten wensen dat ter gelegenheid van het overleg tussen het Europees parlement en de parlementen van de 12 lidstaten eind november de regio's officieel betrokken worden bij de Europese constructie. De VU wil hierbij een actieve rol spelen.

De VU is verder gelukkig met het besluit dat op de top werd genomen om een Europese monetaire unie te vormen tegen januari '94. België moet zich hier nu reeds op voorbereiden. De monetaire unie zal immers gevolgen hebben voor het inflatiepeil en de schuldenlast van elke lidstaat. Het is ook daarom noodzakelijk dat de inspanningen van Begrotingsminister Schiltz verdergezet worden opdat ons land in de best mogelijke omstandigheden de Europese monetaire unie kan binnentreden.

MIGRANTEN

Naar aanleiding van de dodelijke aanslag op een bejaarde Bergerhoutenaar vertrouwt de Volksunie er op dat het gerecht zijn werk zal doen. De partij blijft bij haar standpunt dat er werk van het integratiebeleid t.a.v. de migranten moet gemaakt worden. De Volksunie vindt het verwerpelijk dat sommigen onder de Vlaamse vlag deze gebeurtenissen trachten uit te buiten.

TENHUIZE VAN FRANS VAN DER ELST

Zoals geweten is de Vlaamse televisie aan een nieuwe reeks „Ten huize van...“ programma's begonnen.

Op vrijdag 2 november (vandaag dus!) is het de beurt aan de stichter-voorzitter van de Volksunie Frans Van der Elst. De uitzending biedt een vraaggesprek met Van der Elst zelf maar ook met Hugo Schiltz, Bob Maes, Jan Verbesselt en François Perin.

Het programma is natuurlijk veel meer dan het portret van een boeiende figuur en een begeesterend Vlaams-nationaal politikus. „Van vorming jurist, van roeping cultuurfilosoof, van beroep politikus“, zeggen de programma-makers.

De uitzending brengt tevens het relaas van een hervormende politieke en sociale beweging waarvan Frans Van der Elst decennia lang het boegbeeld is geweest. Dat hebben ook de makers van de uitzending begrepen want zij besluiten de promotietekst van hun programma als volgt:

„Wanneer in 1968 de nationale partijen in hun voegen kraken en een grondwetsherziening wordt aangekondigd, is voor Van der Elst de ideologische strijd al gestreden. Hij heeft gezegevierd. Vanaf dan is de weg naar het federalisme niet meer te stuiten, ondanks de mislukking van het Egmontpakt en de terugval van de Volksunie. Van der Elst heeft het mekanisme van een tijdbom in werking gesteld, dat komaf maakte met het oude, centraal bestuurde en fransdolle België...“

Kijken dus!

— Ten huize van Frans Van der Elst, vrijdag 2 november om 21u. op BRTV 2.

KANDIDATUREN PB-PR INGEWACHT

Herman Verheirstraeten vroeg (om beroepsredenen) ontlast te worden van zijn mandaat als partijbestuurslid. Als gevolg hiervan zal de partijraad van 10 november a.s. overgaan tot de verkiezing van één nieuw partijbestuurslid. Tijdens dezelfde zitting zal de koöptatie van twee partijraadsleden gestemd worden.

Kandidaturen voor deze open functies moeten gestuurd worden naar het algemeen VU-sekretariaat, Barrikadenplein 12 te 1000 Brussel. Ten laatste op maandag 5 november a.s., om 15u.

16DE BASKENAVOND TE BRASSCHAAT

Op zaterdag 10 november om 20 uur organiseert de vzw „Vlaams Steunkomitee voor Baskische Scholen“ (Flandriatic Ikastolentzat) haar 16de Baskenavond in de Ruiterhal van de Hemelhoeve in het centrum van Brasschaat.

Sinds 1975 organiseert Flik in Antwerpen een jaarlijkse Baskenavond. Hier kan men genieten van een gevarieerd en hoogstaand programma van Baskische liederen, tipische instrumenten en hoogstaande volksdansen.

De opbrengst van deze avond gaat integraal naar de werking van de vrije zelfstandige Baskisch-talige scholen. Deze scholen geven onderwijs in de Baskische taal. Een elementair mensenrecht dat nog steeds door de Franse regering wordt geweigerd. Een duizendtal Baskische ouders moeten dus zelf opdraaien voor alle schoolkosten van hun kinderen. Een net van niet-gesubsidieerde vrije Baskische schooltjes ontstond. Vandaag reeds meer dan 25, waaronder één middelbare school. De leerkrachten aan deze ikastola's werken tegen een minimumloon, voor de kinderen is er zelfs geen plaats op de Franse staatsbussen.

VLAAMSE STEUN

Jaarlijks trekken tientallen militanten van Flik en Anai Artea naar Baskenland. In Frans-Baskenland herstellen ze oude gebouwen, bouwen prefabschooltjes en leren er daadwerkelijk de internationale volkerensolidariteit kennen. Door de Baskische bevolking worden ze met open armen ontvangen.

Meer dan 300 Vlamingen werden daadwerkelijk aandeelhouder van het Baskisch ateneum „Xalbador Ikastegia“ in Kanbo. Een aandeel kost 1.300 fr.

PROGRAMMA

Voor de muziek op de Baskenavond zorgen Peio en Pantxo met hun drie nieuwe beroepsmusicus. Niko Etxart brengt Souletijnse volksliederen. Volksdansgroep De Mandoerse uit Reet verzorgt de dans. Er is voldoende Baskisch eten en streekwijn. Boeken en platen kan men kopen aan de verkoopsstand.

Luc Van Den Weygaert

**N.V. ZAKENKANTOOR
HERMAN STEENHOUDT**
1 STATIONSPLEIN,
9500 GERAARDSBERGEN
Tel. (054) 41 30 44

**Woonkrediet
steeds iets beter!**

WEST-VLAANDEREN

NOVEMBER

4 IZEGEM: Vlaams Huis, 13u.30: Verzamelen voor de wandeling te Tielt, o.l.v. F. Rottey. Org.: Wandelklub Vlaams Huis.

9 IZEGEM: Vlaams Huis, vanaf 20u. Negende kaarting. Ook op 11/11 vanaf 10u. Org.: Kaarterklub De Vlaamse Vrienden.

9 DEERLIJK: Praatavond met voorzitter Jaak Gabriëls. In de Nieuwe Ontmoetingsruimte langs de Nijverheidslaan op de Molenhoek-Deerlijk, om 20u. Met mogelijkheid tot vragen stellen en discussieronde. Org. VU-Deerlijk.

12 OOSTENDE: Om 19u. in het Koninginnehof in 't Bosje te Oostende (voorheen 't Laiterietje) „Waarom wij als kristene Vlamingen ons voor het oostfront hebben gemeld.“. Org.: VOVO m.m.v. VVVG-Middelkerke.

15 ROESELARE: Meerderjarigheid op 18. Voorzitting in 't Leeuwke, West Flandria, H. Verrieststraat 4, om 20u. Org.: Vlanjao Roeselare.

18 ROESELARE: Inhaalkaarting om 10u. in 't Leeuwke. Org.: Kaartersklub 't Leeuwke.

18 DEERLIJK: Twee jaar VU in de Deerlijkse gemeenteraad. Evaluatievergadering met alle geïnteresseerden. Van 10 tot 12u. in kaffee Brouwershof.

18 IZEGEM: Zaal Hoornaert, Kachtem: Sinterklaasfeest. Org.: FVV-Izegem.

19 IZEGEM: Bovenzaal Oud Stadhuis om 15u.: diamontage over „Izegem vroeger“, door Dirk Desmedt. Org.: VVVG-Izegem.

21 ROESELARE: Herfstwandeling „In het Sterrebos“. Alle kinderen welkom. Afspraak om 14u. in 't Leeuwke, H. Verrieststr. 4. Eventueel laarzen meebrengen. Prijs: 20 fr. p.p. Org.: Vlanajo-West-Vlaanderen.

22 IZEGEM: Bar auditorium Muziekakademie om 20u.: Julien Weverbergh over Roemenië. Toegang 50 fr., abonnees gratis. Org.: VSVK.

VU-ROESELARE BESTUDEERDE AFVALSTOFFENPLAN

De VU van Roeselare heeft op een persconferentie haar bemerkingskenbaar gemaakt op het afvalstoffenplan '91-'95.

De VU wenst een streng normerend voorkomingsbeleid. Dit kan door verbod tot verkoop van milieuvriendelijke producten, het financieel bestraffen van het produceren ervan en het verbod tot het voeren van reclame voor deze producten.

Het afvalprobleem moet een oplossing vinden in de samenwerking tussen privé en overheid van het begin van de cyclus tot het einde. Dit betekent dat beiden vanaf het begin de lasten en de winsten moeten dragen. Nu zijn er teveel lasten voor de overheid: sensibiliseren, reïkuperatie, ophalen en sorteren en de winsten gaan naar de privésector.

Dit kan voor de VU niet. In West-Vlaanderen

wordt dan ook gepleit voor het behoud van de verbrandingsovens die de nodige investeringen hebben gedaan. De overheid dient een aantal stortplaatsen zelf in uitbating te nemen. De overheid zorgt voor de afname van het gesorteerde en gerecupereerde afval.

Volgens de VU is het afvalstoffenplan in de huidige vorm onuitvoerbaar. Het beantwoordt niet aan de doelstellingen, omdat het financieel onbetaalbaar is voor de gemeenten. Voor Roeselare geven de parameters een kostprijs van 50 miljoen. Het plan bevoordeelt duidelijk de privésector en benadeelt de gemeenten. De gemeenten moeten minstens de milieueffingen in de vorm van toelagen terugkrijgen om hun sensibiliserings- en reïkuperatie-opdracht te kunnen vervullen.

OPROEP AAN ALLE GEMEENTEMANDATARISSEN EN GEINTERESSEERDEN

Minister Johan Sauwens organiseert een breed maatschappelijk debat over zijn verkeers- en vervoersplan Vlaanderen en vraagt zowel aan de gemeenten als aan alle geïnteresseerden om een gefundeerd advies te formuleren, voor 31 december 1990.

Er werden inmiddels aan alle gemeentebesturen 2 exemplaren van het plan gestuurd. De bedoeling is dat het besproken wordt in:

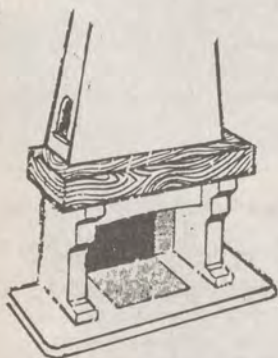
1. gemeenteraad
2. adviescommissie inzake Ruimtelijke Ordening
3. verkeerscommissie.

Eveneens kan elke burger het verkeers- en vervoersplan gaan inzien in het gemeentehuis. Al je opmerkingen kan je sturen naar de Provinciale Dienst der Wegen en het Vervoer (adres kan je krijgen op het gemeentehuis). Het adres kan je ook bekomen op het kabinet van Openbare Werken en Verkeer, tel. 02/238.14.11 en vragen naar de persdienst.

Minister Johan Sauwens rekent op ieders medewerking.

ADVERTENTIE

4.500 m² TOONZALEN

OPEN HAARDENBOUW, Esserstraat 1, 3688 KINROOI.
Open van 9 tot 19 u. 's Zaterdags tot 18 u., 's Zondags 17 uur.

De grootste en meest gespecialiseerde sierschouwenzaak.

Terwijl U even wacht ontwerpen wij Uw schouw helemaal volgens Uw persoonlijke woonwensen.

Doe-het-zelvers ontvangen bij het materiaal een duidelijke werktekening.

Omdat het onder Vlamingen blijft, „10% extra korting op onze laagste prijs“. Recent nummer van „WIJ“ volstaat als bewijs.

WERK GEZOCHT

Wie weet er een passende betrekking voor volgende mensen, allen tussen 20 en 25 jaar?

— Vrouw. A2 sekr. talen. Graag werk als bediende. Ref: 178.

— Vrouw. A2 sekr. Graag werk als secretaresse. Ref: 227.

— Man. Graduaat meet- en regeltechniek. Ref: 379.

— Man. Geen dipl. Graag adm. werk of magazijnier. Ref: 415.

— Man. Dipl. Hoger Sec. Graag werk als magazijnier. Ref: 423.

— Man. Dipl. Humaniora. Gelijk welk werk. Ref: 424.

Al deze personen zijn uit de streek van Laakdal, zodat een betrekking gezocht wordt in de provincie Antwerpen, Limburg of het arrondissement Leuven en eventueel Brussel.

Reakties: senator Rob Geeraerts, Meidoornstraat 4 te 2430 Laakdal.

BRABANT

NOVEMBER

- 3 LIEDEKERKE:** André Geens in Liedekerke. Om 15u. in de Warande. Org.: Vlaamse Kring Pajotteland.
- 3 LINKEBEEK:** Optreden „Komma”. Premièr van Komma Leej. In de zusterschool, Hollebeekstraat 262 te Linkebeek, om 20u.30. Deuren 20u. Inkom 150 fr., vvk 120 fr. Org.: VUJO-Beersel-Linkebeek.
- 3 ASSE:** Jaarlijks gezellig VU-eetmaal. In zaal De Toverfluit, Gemeenteplein te Asse. Vanaf 18u. Ook op 4/11 van 11u.30 tot 20u. Org.: VU-Asse.
- 4 VILVOORDE:** VU-Restaurant. In het O.L.V.-kollege, Heldenplein (naast stedelijk zwembad). Van 11u.30 tot 19u. Org.: VU-Vilvoorde-Peutie.
- 4 GAASBEEK:** Vzw Vorming en Gemeenschap org. i.s.m. Vriendenkring VTI Aalst, herfstwandeling doorheen Gaasbeek en omgeving. Start om 14u.30 aan café Vijvershof. Gids: Herwig Blockx. Info: 02/532.14.41.
- 6 KAMPENHOUT:** André Geens over ontwikkelingswerk en grondstoffenproblematiek. In schoolkompleks te Berg. Om 20u. Org.: Kulturele Kring Kampenhout.
- 10 ZAVENTEM:** Grote Wijn- en Kaasavond. In zaal De Snuifmolen (bij de sporthal), Leuvensesteenweg 194 te St.Stevens-Woluwe. Org.: VU-Zaventem.
- 10 TERVUREN:** Spagettiavond in parochiezaal van Moorsel (Tervuren) aan de kerk langs de Moorselstraat. Vanaf 18u. is iedereen welkom. Org.: VU-Duisburg-Moorsel-Tervuren.
- 10 NIJLEN:** Bal van de Volksunie in zaal Nilania te Nijlen. Orkest The Silver Wings.
- 11 DIEST:** 11 november-herdenking. Om 11u. mis in parochiekerk St.Martha (Molenstede). Om 13u. Eetmaal in Resto Diest. Om 15u. jaarvergadering. Inschrijven voor 6/11 op sekretariaat, Parklaan 5, Diest (013/31.23.66). Org.: VOS en plaatselijk IJzerbedevaartcomité.
- 12 OPWIJK:** Vergadering „KMO-zone te Opwijk, is er nog plaats voorhanden?”. Om 20u. in het Brouwershuis, Markt. Org.: Vorming en Gemeenschap.
- 15 OPWIJK:** Gespreksavond met minister Johan Sauwens: expresweg door Opwijk? Herinrichting kruispunt Plezante Hof. Fietspaden. Zaal De Ge-

- leerde Man, Steenweg 43, Masenzele. Om 20u. Org.: Vorming en Gemeenschap.
- 17 BERTEM-LEEFDAAL:** Retrofuit, jaarlijks dansfeest. In 't Pallekeshof, Dorpsstraat 526 te Leefdaal. Met DJ Baeten. Vanaf 20u.30. Org.: VU-Bertem-Leefdaal.
- 17 ESSENE:** Eetfestijn VU-Essene. In Parochiezaal. Van 18 tot 21u. Ook op 18/11 van 11u.30 tot 16u.
- 19 BRUSSEL:** Verantwoord speelgoed voor kinderen van 0 tot 12 jaar. Voordracht van Vlanajo, om 19u.30 in de lokalen van Brabantia, Ninoofsesteenweg 288, 1080 Brussel (1ste verdiep).
- 19 DILBEEK:** Gespreks- en discussie-avond „Irak: een reisverslag” door Hans Devroe. Om 20u.30 in lokaal 301 van Westrand, Kamerijklaan. Org.: Werkgemeenschap G.V.d.Bossche.
- 22 DILBEEK:** Gespreks- en discussie-avond „De internationale Wapenhandel” door Luc Vandeweyer. Om 20u.30 in lokaal 301 van Westrand, Kamerijklaan. Org.: Werkgemeenschap G.V.d.Bossche.
- 23 BERTEM:** Hugo Coveliërs spreekt over „Misdaadbestrijding op zijn Belgisch”, in zaal Ons Huis, Vossenstraat te Bertem. Aanvang: 20u. Org.: VU-Bertem-Leefdaal.
- 24 WOLVERTEM:** Paleis der Natie. Rondleiding met kommentaar door Walter Luyten. Samenkomst om 9u.45 op binnenplein Leuvenseweg. Deelname gratis.
- 26 DILBEEK:** Gespreks- en discussie-avond „Vlaanderen en het internationaal overleven” door Hugo Van Hemelrijck. Om 20u.30 in lokaal 301 van Westrand, Kamerijklaan te Dilbeek. Org.: Werkgemeenschap G.V.d.Bossche.
- 27 LEUVEN:** Debat met Walter Luyten en andere politici. Om 18u.45 in Alma 2, Van Evenstraat. Doel: studenten mogelijkheid bieden parlementsleden vragen te stellen over materies die door hen behandeld worden.
- 29 DILBEEK:** Gespreks- en discussie-avond „Chemische wapens en oorlogsvoering” door Jean-Pascal Zanders. Om 20u.30 in lokaal 301 van Westrand, Kamerijklaan te Dilbeek. Org.: Werkgemeenschap G.V.d.Bossche.

EN WAAROM GEEN DAGJE BRUSSEL?

Sedert september van vorig jaar organiseert staatssecretaris Vic Anciaux geleide bezoeken aan Brussel. Bedoeling is de Vlamingen beter vertrouwd te maken met hun eigen hoofdstad; informatie te verschaffen over het recent uitgewerkte statuut voor het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en terzelfdertijd begrip op te wekken voor de specifieke noden van de Brusselse Vlamingen.

De uitgewerkte formule, een uitstap voor het hele gezin, bleek een succes: sedert september vorig jaar begeleidde Paul De Ridder reeds meer dan 140 groepen door Brussel. Voor 1991 zijn reeds heel wat data gereserveerd.

Ook vanuit ons eigen arrondissement werd erop aangedrongen om eens zo'n „Dagje Brussel” te organiseren. Heel wat mensen zouden immers ook eens graag rustig en onder deskundige leiding een bezoek brengen aan het Parlement en dus niet „in massale groepen” zoals tijdens de „Open Monumentendag”. En wie had reeds de gelegenheid de archeologische opgravingen onder de vloer van de recent gerestaureerde katedraal te bekijken?

Het arrondissementeel bestuur heeft dan ook besloten op zaterdag 17 november 1990 een dergelijk „Dagje Brussel” te organiseren. Het programma ziet er als volgt uit:

10u. Ontvangst op het Barrikadenplein. Video over de werking van het VU-partijsekretariaat.

11u. Bezoek aan de gerestaureerde katedraal van Sint-Michiel en Sint-Goedele en aan de monumentale resten van de voormalige romaanse kerk (toegangsprijs verschuldigd aan de kerkfabriek: 25 fr. per persoon).

12u.30 Middagmaal in het restaurant „Het Manneken” in de Boterstraat waar een ruime keuze is aan smaakvolle gerechten tegen democratische prijzen.

15u. Wandeling langs minder bekende hoekjes van Brussel met aandacht zowel voor de geschiedenis als voor de actuele problematiek (huisvesting, leefmilieu).

17u. Gezellig samenzijn in ons lokaal „t Schuurke”.

Dit „Dagje Brussel” vormt een ideale gelegenheid om onze stad en ook mekaar beter te leren kennen. Vrienden en kennissen zijn eveneens van harte welkom op deze gezellige en leerrijke dag. De afwezigen hebben ongelijk!

Alle inlichtingen bij VU-Arrondissement Brussel, Braemtstraat 44 te 1030 Brussel.

ADVERTENTIE

Kostuums naar maat

HERENKLEDING

Vermees

Steenhouwersvest, 52
ANTWERPEN

VU-ARR.BRUSSEL NIEUW BESTUUR

Op 22 oktober j.l. werd door de arrondissementsraad van VU-Brussel een nieuw arrondissementeel bestuur samengesteld.

Hier de verantwoordelijken:

Bert Anciaux: voorzitter
Wim Meyers: politiek sekretaris
Alain Charot: ondervoorzitter
Els Schiltz: administratie
Stef Delannoo: propaganda
Mark Verhasselt: penningmeester
Marie-Lou Bracke: leden en abonnementen
Marie-Paul Wuix: organisatie
Paul De Ridder: publicaties
Luk Meirlevede: jongerenwerking
Ija Van Malderen: dienstbetoon.

Eveneens zetelen in het Bestuur: provincieraadslid Guido Dosogne en volksvertegenwoordiger en staatssecretaris voor het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, Vic Anciaux.

Als afgevaardigden voor de partijraad werden verkozen: Bert Anciaux, Wim Meyers, Marie-Lou Bracke en Paul De Ridder.

In zijn toespraak wees voorzitter Bert Anciaux erop dat dit nieuwe bestuur werk zal maken van de uitdieping en verbetering van de relatie van Brussel tot Vlaanderen, en van de noodzakelijke opening naar alle Brusselaars toe haar voornaamste doel heeft gemaakt.

ZOEKERTJE

— GEZOCHT — 23-jarige jongeman, diploma sociaal assistent, 1 jaar ervaring in OCMW-diensten, zoekt passende aanvangsloopbaan in het Brabantse. Voor inlichtingen zich wenden tot senator dr. J. Valkeniers, tel. 02/569.16.04.

IN MEMORIAM MARCEL SERGOORIS

De zes VU-afdelingen van Groot-Dilbek en deze van Sint-Ulriks-Kapelle in het bijzonder, rouwen om het heengaan op dinsdag 16 oktober van hun stichter en trouw bestuurslid *Marcel Sergooris*.

Van kindsbeen af actief in de Vlaamse beweging, vertrok Marcel tijdens de oorlogsjaren naar het oostfront om zijn Vlaamse idealen te verdedigen. Na vele van zijn kameraden te zien sneuvelen en zelf zijn leven te riskeren, wachtten hem bij thuiskomst verschillende jaren hechtenis.

Toch zou zijn idealisme er niet onder lijden. Want terwijl hij later met zijn gezin een nieuw leven en een nieuwe zaak opbouwde, stichtte hij tevens de Volksunie Sint-Ulriks-Kapelle en hielp de partij opbouwen tot de sterkste van het dorp.

Vandaag is bijna 10 % van de bevolking van dit dorp VU-lid en zou de partij er (indien de gemeentefusies er niet waren geweest) de volstrekte meerderheid behalen.

Marcel Sergooris heeft nooit een mandaat aanvaard. Hij was gekend voor zijn enorme werk- en wilskracht. Wie om hulp vroeg kon op Marcel altijd rekenen. Het verwonderde dan ook niemand dat de

kerk verschillende malen te klein was bij een plechtigheid ter zijner nagedachtenis.

Aan de familie wil de Volksunie zijn innige deelneming betuigen.

De redactie van ons weekblad, die in Marcel steeds een kritische maar trouwe en begrijpende vriend vond, sluit zich aan bij deze deelneming in de rouw.

VU-ASSE KLAAGT GEMEENTEBELEID AAN

Tijdens een perskonferentie heeft de VU-Asse een weinig lovend verslag gebracht over het gevoerde beleid in de gemeente. De CVP-SP-RL-meerderheid maakt er een zootje van.

Het financieel beleid werd op de korrel genomen. De afrekeningen van de meeste dossiers wijzen niet op een ernstig financieel beheer. Hierdoor komt het dat voor dringende projecten zoals „zone 30”, de restauratie van de St.Martinuskerk, de milieuzorg, het aanleggen van fietspaden en stoepen, voorzieningen voor gehandicapten...geen geld overblijft.

Op cultureel vlak ontbreekt elk beleid. Nog steeds heeft de cultuurschepen geen beleidsplan naar voor gebracht. De culturele raad van Asse krijgt een minimum bedrag aan werkmiddelen in vergelijking met de sportraad. De culturele verenigingen blijven verstoken van een serieuze infrastructuur voor de organisatie van activiteiten.

Het nieuwe cultuurpaleis van Zellik start onder een slecht gesternte. Het duurste gebouw van Asse zal meestal openstaan voor pensenkermis en bieravonden maar ook voor privéfeesten. Zelfs de Zellikse cultuurschepen kan aan de situatie niets

veranderen. Hij slaagt er maar niet in een meerderheid te vinden voor zijn beheersformule voor het ontmoetingscentrum.

De VU-fractie van Asse diende ook een voorstel in om een gemeentelijke toelage te voorzien voor mantelzorg. Hiermee wordt waardering en erkenning opgebracht voor de familie dat voor opvang van bejaarden in het gezin instaat. een gemeentelijke tussenkomst zou hier niet misstaan maar de meerderheid verwees het voorstel naar een commissie.

Wat de verkeersveiligheid betreft heeft de VU-Asse de oren te luisteren gelegd bij verschillende buurtcomitees. De VU diende daarop een voorstel in voor de inrichting van de „zone 30” in enkele straten. Aanvankelijk werd het voorstel aanvaard. Daarna werden de voorziene bedragen uit de begroting geschrapt.

De VU ondernam ook stappen om wat te doen aan de herinrichting van de Steenweg. Zo kreeg zij een studie over de te verwachten verkeersrevolutie en ook op het kabinet werd tussengekomen. De meerderheid lijkt niet geïnteresseerd. De VU predikt dus in de woestijn. Toch zal de fractie niet nalaten haar gestelde doelen te bereiken.

VREDE-WEEK TE DILBEEK

Traditioneel zorgt de *Werkgemeenschap Giellis Van den Bossche van Dilbeek* voor een (na-)jaarlijkse reeks gespreks- en discussie-avonden.

Aansluitend bij de actualiteit wil men dit jaar de situatie in de „Golf” belichten. De maand november vormt trouwens het ideale moment om een en ander rond de vredesproblematiek te verrichten.

Vier sprekers benaderen telkens andere aspecten van het onderwerp. De avonden gaan door in lokaal 301 van Westrand, Kamerijklaan te Dilbeek. Aanvang telkens om 20u.30.

Maandag 19 november: „Irak, een reisverslag”. Vanuit zijn ervaringen belicht publicist Hans Devroe de gebeurtenissen op een verrassend genuanceerde wijze, anders dan wat wij hier uit de pers vernemen.

Donderdag 22 november: „De internationale wapenhandel”. Van historicus Luc Vandeweyer, medewerker bij Pax Christi en VPX, verscheen zopas de pocket „De strijd tegen de wapenhandel”, vanaf de eerste wereldoorlog tot heden.

Maandag 26 november: „Vlaanderen en het internationaal overleven”. De vredesvereniging Verbond van Vlaamse Oudstrijders (VOS) hield samen met andere organisaties (Pax Christi, IOT,...) een „vredesweek voor Vlaanderen” van 1 tot 7 oktober 1990. Als medewerker van VOS schetst Hugo Van Hemelrijck ons de bijdrage die Vlaanderen kan leveren om de internationale oorlogskring te doorbreken.

Donderdag 29 november: „Chemische wapens en oorlogsvoering”. Zeker met betrekking tot de Golf-krisis ligt deze materie erg gevoelig. Jean-Pascal Zanders is medewerker aan het Centrum voor Polemologie van de VUB te Brussel en verrichtte rond dit onderwerp reeds heel wat onderzoek.

11 NOVEMBER TE LEUVEN

VOS-Leuven herdenkt i.s.m. de IJzerstichting op zaterdag 10 november de wapenstilstand.

Om 17u. in de hoofdkerk Sint Pieter: gelegenheidsmis voor de vrede met homilie door e.h. deken Dekerlver.

Om 18u. in Salons Georges voor al degenen die inschreven voor het jaarlijks feestmaal: aperitief, waarna warme maaltijd met dessert. Toespraak

door senator Willy Kuijpers over „Vlaanderen in de wereld”. Dhr. Fannes zal het lied „IJzerhymne” aanleren.

Schrijf tijdig in voor deze feestelijke samenkomst: 500 fr. in Parisstraat 75, tel. 016/22.09.66; rekening van VOS-Leuven is 979-4594245-39. Ook kan men inschrijven en betalen bij elk bestuurslid.

KABARET KOMMA MET NIEUW PROGRAMMA

Komma werd als kleinkunstgroep opgericht in 1969 door enkele Alsebergse jongeren, waaronder Jot, Jos en Jan die nog steeds deel uitmaken van Komma.

De huidige bezetting is 13 man sterk en levert eigen werk, zowel tekst als muziek.

Het programma gaat van luisterlied tot nederpop, over konferenties en voorleeswerk tot sketches, de inhoud van kolder tot maatschappijkritiek.

Vanaf het allereerste optreden op 19 april 1969 tot vandaag werd er ongeveer 200 maal opgetreden in het Vlaamse land. Er zat zelfs een korte uitstap naar Nederland tussen.

De hoogtepunten van Komma werden beleefd met de guldenensporenvering op de Grote Markt te Brussel in 1982, 1985 en 1988. De laatste voor een publiek van 8.000 man en rechtstreeks op TV.

In 1980 werd een langspeelplaat uitgebracht en 4 jaar later een tekstenboek. Begin september 1988 werd een single uitgebracht, en heel waarschijnlijk binnen afzienbare tijd opnieuw een langspeelplaat.

„KOMMA LEEJ”

Komma bestaat nu al meer dan 21 jaar en kan gerust aanspraak maken op de titel van oudste kabaretgroep van Vlaanderen. Zowat om de 2 jaar heeft zij een nieuw programma, nu het tiende of misschien wel het elfde. Naar schatting schreven ze van 240 tot 270 liedjes...

Praktisch alle teksten worden geschreven door Jot, en alle muzieknoten werden op de balk gezet door Jos, Piet, Wannes, Makkes en Jan, alleen of in groepswerk.

Tot eind december 1989 heeft de groep rondge-

KOMT WIJ TE LAAT?

Tal van lezers beklagen er zich over dat **WIJ** hen zelden op vrijdagmorgen bereikt.

Om aan deze laattijdigheid een einde te stellen doet de WIJ-administratie een beroep op uw medewerking.

Wie WIJ onregelmatig of nooit op vrijdagmorgen ontvangt vult bijgaande bon in. Aan de hand ervan zal bij de postdiensten tussenbeide gekomen worden om WIJ tijdig te bestellen.

- WIJ komt nooit op vrijdag aan
- WIJ komt onregelmatig op vrijdag aan
- Ik heb reeds navraag gedaan bij mijn plaatselijk postkantoor.

Resultaat:

Naam: .....

Adres: .....

Gelieve de bon te sturen naar:

Administratie WIJ
Barrikadenplein 12
1000 Brussel

Dank voor de medewerking!

toerd in Vlaanderen met het programma „Komma's Kamervolle Komedie”, dat in première ging in december 1987 en ongeveer 30 maal ten tonele werd gevoerd.

Het nieuwe programma „Komma leej” is een springlevend stuk. Na 21 jaar kabaret is Komma niet weg te denken uit de streek tussen Zenne en Zoniën., effe ten noorden van de taalgrens.

De première van „Komma leej” is te bewonderen op zaterdag 3 november 1990 om 20 uur te Linkebeek, Hollebeekstraat 262.

VUJO AAN DE UNIVERSITEITEN

De jongste tijd zijn de Volksuniejongeren heel actief: er kan geen week voorbij gaan of ze halen met een of andere actie de pers, op de VUJO-raden is er een grote opkomst en wordt er zinvol over politiek nagedacht, her en der starten nieuwe groepen jongeren met een plaatselijke VUJO-werking.

Onlangs hebben de actieve VUJO-ers aan de universiteiten hun hoofden bij elkaar gestoken om ook de werking aan het hoger onderwijs verder uit te bouwen. Aan elke universiteit is er een groep entoesiaste VUJO-ers bezig de werking van het volgende academiejaar voor te bereiden.

Een geslaagde universitaire werking kan pas echt een succes zijn indien gans het VU-kader meewerkt bij het zoeken van medewerkers, leden en simpatisanten.

Indien je zelf student bent of studenten kent die zich voor de Volksunie en VUJO willen inzetten, geef onderstaande contactpersonen dan een seintje. als je je wil inzetten maar je studeert aan een hogeschool of unief waar er nog geen VUJO-werking is, neem dan contact op met het nationale VUJO-sekretariaat.

KU-Leuven: Jeroen De Smet, A. Vermeylenlaan 24 te 3200 Kessel-Lo (016/25.93.94).

RU-Gent: Patrick D'Haese, Soubbeekstraat 59 te 9170 Waasmunster (091/48.84.15).

VU-Brussel: Theo Jans, Mettwielaan 77 bus 40 te 1080 Brussel (02/465.03.85).

U-Antwerpen: Karl Vermaercke, Korte Wijkstraat 26 te 2390 Weelde (014/65.63.38).

Andere instellingen: VUJO-Nationaal, Barrikadenplein 12 te 1000 Brussel (02/219.49.30).

ADVERTENTIE

Succesvol zijn laat men zien...

C.N.CO.
Clasen Collection

- Inrichting van direktiekantoren
- Systeemmeubelen
- Ergonomisch zitcomfort
- Totaalinrichtingen

**ANTWERPEN: ANTWERPSESTEENWEG 363 - 2500 LIER —
TEL. 03/480.22.51**

**BRUSSEL: TOLLAAN - PLANET I - 101 B - 1940 SINT-
STEVENS-WOLUWE — TEL. 02/725.20.35**

LIMBURG

11 NOVEMBER TE EIGENBILZEN

ZOEKERTJE

NOVEMBER

10 **MUNSTERBILZEN:** Jaarlijks ledenfeest met Kaas en Wijn. Iedereen welkom.

10 **BREE:** 25ste Groot Vlaams Herfstbal. In zaal Itterdal te Opieter. Orkest: The Hitch-Hikers. Inkom 100 fr. Org.: Jaak Gabriëls en VU-Bree.

11 **EIGENBILZEN:** Heldenhulde. Aanvang om 13u.30. In de Gemeentelijke feestzaal. Sprekers: Theo Bessemans, Hugo Van Hemelrijk en Johan Sauwens. Met muzikale omlijsting door Recht Door Zee.

16 **DILSEN:** Ledenfeest arr. Tongeren-Maaseik. In het Cultureel Centrum, Rijkswag 460 te Dilsen. Aanvang: 20u.30. Inkom gratis. Org.: VU-arr. Tongeren-Maaseik.

18 **BOCHOLT:** Sinterklaasfeest in zaal Rembrandt, om 14u.30 Org.: VU-Bocholt.

25 **HOUTHALEN:** Smulavond van 17 tot 21u. in zaal Redstar te Houthalen-Laak. Spagetti met brood of spek en eieren met brood (150 fr.). Twee hanenbillen met brood en appelmoes (180 fr.). 1 konsumptie gratis. Aanwezigheid van St.Niklaas van 18 tot 20u. Org.: VU-Houthalen-Helchteren.

Op zondag 11 november heeft te Eigenbilzen een grootse heldenhulde plaats. Deze gaat door in de gemeentelijke feestzaal, Hartenbergstraat te Eigenbilzen en begint om 13u.30.

Het welkomwoord wordt gehouden door Theo Bessemans, lid van VOS en voorzitter van de Harmonie Recht Door Zee.

De gelegenheidsspreker is Hugo Van Hemelrijk, algem. sekretaris van VOS en lid van de Raad van Beheer van het IJzerbedevaartkomitee.

De slottoespraak wordt gehouden door minister Johan Sauwens, waarna bloemenhulde aan de gedenksteen op het dorpsplein.

De muzikale omlijsting wordt verzorgd door Recht Door Zee, de plaatselijke harmonie die reeds zowat overal in het Vlaamse land optrad.

Alle Vlaamse Oudsoldaten, hun familieleden en nazaten worden op deze uitzonderlijke herdenking verwacht.

— **UITBATER GEZOCHT** — VU-Zwijndrecht zoekt voor haar Vlaams Huis, Polderstraat 15, een uitbater. Inlichtingen bij Robert De Cleen (03/252.61.20 — tijdens avonduren).

— **VRAAGT DRINGEND WERK** — Verkoopster-winkelbediende (vr.), geboren 1961. Zoekt werk in de omgeving van Brussel of Aalst. Kontakteeer kamerlid Etienne Van Vaerenbergh, tel. 02/519.86.94 (7u.30-12u.). Ref.: 9009100.

— **VRAAGT DRINGEND WERK** — Bediende (vr.) geboren 1969, Nederlandse origine. Opleidingsniveau: middelbaar onderwijs + 2 jaar detailhandel, typen; zoekt deeltijds werk als onthaaluffrouw in Brussel of ten westen van Brussel. Kontakteeer kamerlid Etienne Van Vaerenbergh, tel. 02/519.86.94 (7u.30-12u.). Ref: 9010.

— **VRAAGT DRINGEND WERK** — Bediende (vr.), geboren 1960, hoger sek. onderw. Zoekt werk in de omgeving van Vlaams-Brabant. Kontakteeer kamerlid Etienne Van Vaerenbergh, tel. 02/519.86.94 (7u.30-12u.). Ref.: 9010109.

ADVERTENTIE

Tönissteiner

is vooral een gezondheidswater!

Eeuwen geleden spraken de Romeinen reeds van de buitengewone gezondheidseigenschappen van « Tönissteiner Sprudel ».

In latere tijden vestigde de toenmalige mineralenkenners herhaaldelijk de aandacht op het bronwater van Tönissteiner. Ze prezen het niet alleen aan als een heerlijk dorstlessend middel, maar ook en vooral om zijn samenstelling met magnesium en calcium. Hun lovende rapporten werden zelfs teruggevonden tot in... vierhonderd jaar oude oorkonden.

Bij de bron vindt men oude schriften als « fons sanitatis, effectu mirabilis » (= gezondheidsbron, wonderbaar in haar inwerking en « de beroemdste bron onzer tijdrekening »).

Tönissteiner Sprudel is speciaal geschikt voor:

1. ziekten der urine-afvoerkanaalen.
  - a) reinigen der nieren, urinewegen, blaas- en voorstanderklier (prostatitis).
  - b) reinigen bij nierstenen; ook fosfaat- en karbonaatstenen.
2. chronische maagslijmvliesontsteking. Herstellen na darmontsteking. Zenuw- en functionele storingen.
3. chronische ontsteking der luchtpijpen (pharyngitis trachelitis, chronische spastische bronchitis, allergische huidaffectie).
4. ziekteverschijnselen bij de stofwisseling. Urinezuur diathese met haar gevolgen. Jicht.

Import ABTS - Tiense steenweg 63 - 3040 Bierbeek Korbeek-Lo - Tel. 016/46 03 11

OOST-VLAANDEREN

NOVEMBER

5 ZELE: Minister André Geens over het door België gevoerde ontwikkelingsbeleid. Om 20u. in het gemeentehuis van Zele. Org.: VIC.

6 BELZELE: Maandelijkse hobbyklub van 13u.30 tot 15u. lichaamsverzorging, van 15 tot 16u. borduren en kantklossen. Org. FVV-Belzele.

9 AALST: Arrondissementele hoorvergadering leerkrachten in aansluiting van de brochure „Marionet of meester?”. Lokaal De IJzer, Vlaanderenstraat 13, om 20u.

9 LOKEREN: Minister Sauwens spreekt over zijn „Vervoers- en Verkeersplan”. Om 20u. in het Cultureel Centrum. Met gelegenheid tot vragen stellen. Iedereen van harte welkom. Org.: VU-Lokeren.

10 HILLEGEM: Eetfestijn in zaal Oud Gemeentehuis te Hillegem. Vanaf 19u. Keuze uit kalkoenbout met jagersaus of kalfsvlees in roomsaus. Volw. 300 fr., -12j. 150 fr. Ook op 11/11 vanaf 12u. Org.: VU-Hillegem-Borsbeke-Ressegem.

10 GENT: Akwareldag. Van 9u.30 tot 16u.30. Werken met waterverf. Bij goed weer wordt buiten gewerkt. Dit gaat door in Coupere Links 103 te GEnt. Info bij Herwig Blockx, lesgever (02/532.14.41). Org.: Vlanap.

14 BELZELE: Samen met FVV-Gent naar tentoonstelling Inca-Peru te Brussel. Inschrijven voor 5/11 bij FVV, Bannesteeg 2 te Gent. Vertrek op 9u. stip station Gent-Sint-Pieters.

16 GERAARDSBERGEN: Arrondissementele hoorzitting leerkrachten, in aansluiting van de brochure „Marionet of Meester?”. Om 20u. in Vlaams Huis”, Stationsplein.

17 WICHELEN: Jaarlijks bal in zaal De Zwaan, Statiestraat. Met Ludwig's Diskoteek. Deuren: 20u.30. Inkom 100 fr. Kaarten bij bestuursleden. Org.: VU-Groot-Wichelen.

20 SINT-NIKLAAS: Bezoek aan Monique Grosen, juweelontwerpster, om 20u. Verzamelen om 19u.30 aan stadhuis St.Niklaas om samen naar Waasmunster (Dorushoekskan 11) te rijden. Bijdrage: leden 40 fr., niet-leden 60 fr. Org.: FVV-Sint-Niklaas.

30 WETTEREN: 5de Vlaamse Hutsepotavond op Grootmoeders wijze. In café-restaurant De Warande, Warendestraat 14. Van 18 t/m 22u. Bestellingen voor gebruik ten huize afhalen vanaf 18u. 350 fr. p.p., -12j. 200 fr. Org.:CDNV, ten bate van de sociale werken.

De VU van het arrondissement Sint-Niklaas stond de pers te woord na een geslaagde kaderdag. Op de foto v.l.n.r.: arrondissementssecretaris Jan-Pieter Maes, senator dr. Walter Peeters, volksvertegenwoordiger Nelly Maes, arrondissementsvoorzitter Jan Weyers, VCLD-direkteur Lieven Dehandschutter en burgemeester Antoine Denert.

VOLKSUNIE HEEFT GLOBALE BELEIDSVISIE VOOR HET WAASLAND

Het VU-arrondissement Sint-Niklaas hield te Bazel een kaderdag i.s.m. het Vormingscentrum Lodewijk Dosfel en de Vereniging van Vlaamse Mandatarissen rond de vraag „Waastrand waarheen?”.

In de voormiddag werd in drie werkgroepen vergaderd rond verkeer en infrastructuur, het ontwerp-afvalstoffenplan en de sociale huisvesting. 's Namiddags werd het gemeente- en OCMW-beleid in het Waastrand bekeken en kon men kennismaken met de werking van enkele gemeentelijke instellingen te Kruibeke.

Aansluitend lichtte de VU-Waastrand op een perskonferentie haar standpunten toe inzake een aantal regionale aangelegenheden.

De VU stelt vast dat de middelen waarover de sociale huisvesting beschikt onvoldoende zijn om de stijgende behoefte te beantwoorden. Zij dringt aan op overleg tussen alle Wase gemeentebesturen, OCMW's en sociale huisvestingsmaatschappijen met het oog op gemeenschappelijke initiatieven. De VU is voorstander van huurpremies voor steunbehoevenden die een privé-woning huren, waarbij het verschil tussen hun huurprijs en die van sociale woningen wordt bijgepast.

Het ontwerp-afvalstoffenplan biedt onvoldoende houvast voor voorkoming en recuperatie van huishoudelijk afval, aldus de VU. De gemeenten dreigen voor deze kosten op te draaien, terwijl de privésector baat haalt uit de afvalverbranding.

De VU verzet zich tegen een klasse 2-stort te Steendorp. Zij pleit voor een bovengronds, gekontroleerd klasse 2-stort op Linkeroever, eventueel naast het geplande klasse 1-stort van Indaver en een afvalverwerkend bedrijf.

De gemeenten kunnen de selectieve ophaling van oud papier aanmoedigen door verenigingen die dit doen te subsidiëren. Dit is goedkoper dan het te laten verbranden. In Stekene werd zo'n VU-

voorstel reeds goedgekeurd. In Sint-Niklaas en Sint-Gillis diende de VU soortgelijke voorstellen in.

DIJKEN

Inzake verkeer en infrastructuur leggen de VU-mandatarissen de nadruk op veiligheid en leefbaarheid. Zij steunen de vraag van burgemeester Denert en minister Sauwens voor een snelle beveiliging van het Scheldebekken. De dijken in Doel en Rupelmonde moeten bij voorrang versterkt worden. Een potpolder biedt geen oplossing volgens de VU, die wel heil ziet in een stormstuw met vloedvertragende elementen.

De VU pleit voor een versnelde omvorming van de Expresweg Antwerpen-Zeekust tot autoweg. Wat betreft de N 41, wil de VU in de mate van het mogelijke het doorgaand verkeer weren uit de centra van Sint-Pauwels en Kemzeke. Een nieuw tracé voor de N 41 is geen prioriteit zolang de vaste oeververbinding over de Westerschelde er niet komt. Wel vraagt de VU een snelle aanleg van de Westelijke Ring rond Sint-Niklaas. De Grote Ring noemt de VU daarentegen landschapsvernietigend en overbodig.

Op Linkeroever moet zuinig omgesprongen worden met industrie- en havengronden, aldus de VU. Er moet tevens een duurzame en rechtvaardige regeling uitgewerkt worden voor de onteigende en uitgewonnen gronden.

Tot slot is de VU voorstander van meer overleg en coördinatie tussen de OCMW's. Er moet een gemeenschappelijke inventaris van de behoeften opgesteld worden. Een behoeftegerichte decentralisatie van de hulpverlening is nodig om de drempel van het OCMW te verlagen. Tevens is het aangegeven de dienstverlening te coördineren, o.m. in de bejaardensektor, waar nu verschillende tarieven in gelijkaardige rusthuizen van toepassing zijn.

MINISTER ANDRE GEENS TE ZELE

Minister van Ontwikkelingssamenwerking André Geens komt in het gemeentehuis van Zele op maandag 5 november om 20u. spreken over het door België gevoerde ontwikkelingsbeleid.

De minister wil zijn beleid voeren in open dialoog met de bevolking. Daarom hecht hij zeer veel belang aan het rechtstreeks contact met diegenen die begaan zijn met de ontwikkelingsproblematiek.

Het programma ziet er als volgt uit:

— voorstelling van de minister en het panel door de moderator.

— korte voorstelling door de minister van zijn beleid van de jongste twee jaar.

— vragen gesteld door het panel aan de minister.

— korte pauze, om de moderator toe te laten schriftelijke vragen vanuit het publiek te rangschikken.

— debat en sobere receptie met kans tot napraten.

Het panel zal bestaan uit vertegenwoordigers van het plaatselijk 11.11.11-komitee, Wereldsolidariteit, Broederlijk Delen, Protos, het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking en het Vlaams Internationaal Centrum. Als moderator heeft Pol Van Mossevelde, journalist bij de Standaardgroep, zijn medewerking toegezegd.

ANTWERPEN

NOVEMBER

- 3 MEERHOUT:** Feest „20 jaar VU-Meerhout”, in zaal Centrum in Gestel. Vanaf 19u.
- 3 MARIEKERKE:** Dia- en filmvoorstelling door Renaat Muys over zijn beklimming van de Gasher Brum II van het Himalayagebergte. In vergaderzaal van Vissershof, Omgangstraat (vlak bij kerk). Om 20u. Inkom gratis. Org.: Vlaamse Kring De Bron.
- 4 KONTICH:** Perskonferentie in zaal d'Ekster om 13u. Ook VU-Kontich-Waarloos stelt zijn toekomstplan voor.
- 5 LIER:** Persoonlijk spreekuur met VU-senator Walter Luyten in Berlarij 80. Voortaan iedere 1ste maandagavond v.d. maand van 18u.30 tot 19u.30.
- 7 ANTWERPEN:** Rodestraat (Univ. Ufsia, zaal R.007). Het KVHV organiseert debatavond rondom amnestie met als gastsprekers o.a. W. Luyten. Om 20u.
- 8 BERLAAR:** DF-Avond met filmvoorstelling „Romero, de beroemde 3de wereldbisschop”. Met inleidende beschouwing. In de Parochiezaal om 20u. Iedereen welkom.
- 9 KAPELLEN:** Vijf jaar VUJO-Kapellen. Om 20u. in het Gemeentelijk Jeugdcentrum Den Biz (Eikendreef 3). Met Willy Kuijpers. Meer info: Sonja Fockenier (664.70.58).
- 9 ZWIJNDRECHT:** Jubileumavond 30 jaar Vlaamse Kring en VU-Zwijndrecht. Om 20u. in Zaal Gildenhuis. Met aperitief en Breugeltafel (drink inbegrepen). 500 fr. p.p. Inschrijven door betaling op rek. 850-8542461-45 van VU-Zwijndrecht, Krui-beeksesteenweg 45 te 2070 Zwijndrecht-Burcht.
- 9 TURNHOUT:** Om 20u. in Vlaams Ontmoetingscentrum De Schalmei, TAK-filmavond met o.a. films over de Voerwandleingen, Schaarbeek en de amnestie-akties n.a.v. paus- en koningsbezoek. Org.: Vlaamse Kring Turnhout.
- 10 LINT:** 14de Leeuwkensbal in zaal Centrum (vlak achter de kerk). Inkom 80 fr.
- 10 BRASSCHAAT:** 16de Baskenavond. Om 20u. in Ruiterhal van de Hemelhoeve. Met optreden, dans, zang Vlaams-Baskische verbroedering. Org.: Vl. Steunkomitee voor Baskische scholen. Inkom 150 fr. Kaarten bij bestuur en via Walter Luyten (03/482.11.93).
- 15 EDEGEM:** Zaal de Schrans, Molenveldlaan, om 20u. Alfons Vansteenwegen, relatietherapeut, over zijn ophefmakend boek „Liefde is een werkwoord”.
- 16 OPPIJERS:** Eurokunsttentoonstelling in het atelier, Voorststraat 15 (tot 2/12). Info: 03/889.56.05 (Freddy Jansegers).
- 16 TURNHOUT:** Om 20u. in Vlaams Ontmoetingscentrum De Schalemi: informatieavond over de volksnationale strijd in Noord-Ierland met o.a. video-opnames over de Birmingham Six. Org.: Vlaamse Kring Turnhout.
- 17 KONTICH:** Zaal d'Ekster vanaf 20u.: VU-Happening „Bella Italia” met gastoptreden van VTM-sound-mix-finalist Pino!
- 17 LIER:** Kwisavond o.l.v. Ingrid Verelst. Aanvang 20u. in het VNC, Berlarij 80 te Lier. Deelnemingsprijs: 100 fr.p.p. Inschrijven tel. 480.96.42 of 480.11.52. Org. FVV-Lier-Koningshooft.
- 17 OPPIJERS:** Nacht van het Europese Huis: Openingswoord door Jaak Vandemeulebroucke, om 20u. Optredens van folkgroepen uit Polen, Italië, Ierland en Vlaanderen. Org.: VKDT (03/889.56.05).
- 17 HOBOKEN:** Eetmaal-met-dans, in feestzaal De Nieuwe Spiegel, Kioskplaats te Hoboken. Met Breugeltafel, reuzetombola (hoofdprijs 20.000 fr.). Kaarten aan 400 fr. bij bestuursleden of tel. 03/828.95.46 en 03/233.17.57. Org.: VU-Antwerpen-Stad en Hoboken.

18 HEIST O/D BERG: Uitstap naar Antwerpen met de Vlaamse Kring. Deelname aan „Dag van het Vlaamse Lied” (Singel); kaarten bij Roger Van Dyck (015/24.80.86).

24 TURNHOUT: Busuitstap naar Brussel met VU-afdeling: bezoek Parlement, katedraal en historisch stadscentrum. Vertrek: 8u. Vl. Ontmoetingscentrum Schamei, Paterstraat, terug rond 23u. Prijs 300 fr. Info: 014/61.30.94 en 41.50.38. Middagmaal (550 fr.) niet verplicht. Vooraf storten op rek. 979-3674084-20, VU-afd. Turnhout, Bloemfonteinstraat 52.

30 MECHELEN: „De Ierse Kwesitie”. Info-avond over deze problematiek met videomateriaal en uitleg door mensen van het Ierlandkomitee Vlaanderen. Om 20u.30 in de achterzaal van café Het Pleintje, Veemarkt. Org.: VUJO-Mechelen.

BLAUWVOET- GEMEENSCHAP KOMT SAMEN

De Blauwvoetgemeenschap bestaande uit Verbond van Blauwvoetvrienden en het Verbond van Vlaams Meisjesscharen nodigt alle oud-leden en hun families, alle vrienden en simpatisanten van de beweging uit op de eucharistieviering ter nagedachtenis van onze overleden leden en vrienden, op zaterdag 10 november 1990 om 16.30 uur in de kerk der H. Familie aan het Kerkplein nabij de Prins Boudewijnlaan en Fort V te Edegem.

Celebrant: pater Dominique Baston, domi-
kaan.

Wij denken speciaal aan pater A. Bouquillon o.p. die dit jaar 75 zou geworden zijn.

Achteraf ontmoeting in het Blauwvoetheem in Fort V te Edegem.

VU-VERKLARING OVER ANTWERPEN

De 4 Antwerpse VU-parlementsleden hebben zich — na de eerste golf van verontwaardiging — beraden over het klimaat van groeiende onverdraagzaamheid in de grootstad.

Uiteraard gaat de aandacht eerst naar de oude man en zijn familie die het toevallig slachtoffer werden van de verhitte sfeer van agressie en fanatisme. De vier mandatarissen hopen dat dit schrijnend voorval de waanzin en het in-humane zal doen inzien van provokaties rond de migrantenproblematiek. Maar zij vrezen het omgekeerde;

Op een immorele wijze buit het Vlaams Blok de situatie uit — die ontstaan is door jarenlange verwaarlozing van de kansarmoede in Antwerpen — en bespeelt zij de gevoelens van onveiligheid, angst, vereenzaming met onverantwoorde en onjuiste eisen van simplistische slogans.

Het ergert de vier VU-parlementsleden als *Vlaamse Vrije Democraten* mateloos dat die onverdraagzaamheid bovendien wordt aangewakkerd onder de dekmantel van en met symbolen die de uiting zouden moeten zijn van een open, verdraagzaam Vlaanderen. Zij menen dat dergelijk optreden onvereenigbaar is met het gezonde Vlaams nationalisme.

Zij vragen het stadsbestuur — ondanks de noodzakelijke besparingen — zeer dringend daadwerkelijke initiatieven te nemen op het terrein. Open brieven en wandelingen wijzigen de situatie niet. Zij stellen voor o.m. een ronde-tafelgesprek te houden met alle openbare en private instellingen en verenigingen die momenteel in de betrokken wijken de wederzijdse integratie trachten te bevorderen, met het doel een gekoördineerde strategie op te zetten en de middelen die de Vlaamse Gemeenschap vanaf 1990 ter beschikking stelt maximaal en efficiënt aan te wenden.

Ondertussen vragen de 4 parlementsleden alle bewuste provocerende manifestaties van welke kant ook te verbieden en/of streng te beteugelen. Wetsovertredingen moeten korrekt beteugeld worden ongeacht de taal of de huidskleur van de overtreders. In verband met het jongste, tragische incident stellen zij zich vragen naar het efficiënte preventieve politieoptreden dat zulke ontsporingen moet kunnen voorkomen.

De vier VU-parlementsleden menen dat een breed overleg aangewezen is tussen alle partijen en alle initiatiefnemers die willen bijdragen tot een reële integratie en tot oplossing van de werkelijke probleempunten voor alle inwoners, Vlamingen en anderen, in de achtergebleven en verkrottende wijken van de grootstad.

Antwerpen, 29 oktober 1990

H. Schiltz,
Vice-premier.

A. De Beul,
Senator.

H. Coveliers,
Kamerlid.

H. Lauwers,
Kamerlid.

WVOB-VAKATURES

De Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) beschikt momenteel over een aantal vakatures.

ENGELSTALIG AFRIKA

Zimbabwe:

- Ministerie van Onderwijs: 1 licentiaat Wetenschappen (natuurkunde, scheikunde, geologie, geografie e.a.) voor de functie van leraar wetenschappen (pre-universitaire nivo). Onderwijservaring wenselijk maar niet noodzakelijk.
- Ministerie van Openbare Werken: 1 burgerlijk ingenieur architect of architect.

Seychellen:

- Ministry of Administration and Manpower: 1 lic. Economie, TEW of Handelsingenieur voor de functie van senior management analyst met min. 5 jaar relevante ervaring.
- Ministry of Administration and Manpower: 1 gediplomeerde in de informatika (min. A1) voor de functie van analyst-programmeur.
- Ministerie van Volksgezondheid: 1 arts met specialisatie Tropische Geneeskunde.

Kenia:

- Moi University: 1 licentiaat humane wetenschappen. Functie: tekstredactie, tekstdesign en opleiding gebruik PC en Apple Macintosh. Vereisten: ervaring in tekstproductie en lay-out; onberispelijke kennis van het Engels; ervaring met desktop publishing; ervaring met ontwikkelingsamenwerking in centraal Afrika.

Lesotho:

- Lesotho Electricity Corporation (parastatale): 1 ingenieur elektriciteit met ong. 5 jaar ervaring (LEC — Light currents department); 1 Financial Manager (lic. economie of TEW met MBA / ruime ervaring in een elektriciteitsbedrijf); 1 burgerlijk ingenieur electrical engineering (sterkstroom) met ervaring.

FRANSTALIG AFRIKA

Burundi:

- Ministerie van Volksgezondheid: 1 verpleegster/vroedvrouw A1 voor het universitair hospitaal.
- Universiteit-Fakulteit Landbouw: 1 laborant-mikrobioloog (voedselanalyse).
- Universiteit-Fakulteit Geneeskunde: 1 doctor in de moleculaire biologie (kursus genetica + aidsonderzoek).
- Ecole des Techniciens d'Assainissement et de Laboratoire: 2 artsen (één met specialisatie hygiëne en milieu, één met specialisatie in labo).

ZUID-AMERIKA

Ecuador:

- Universidad de Cuenca: 1 burgerlijk ingenieur elektronica voor de functie van docent-ingenieur.

ZUIDOOST-AZIE

Indonesië:

- Gadjah Madah University: 1 lic. Politieke en Soc. Wetenschappen met ervaring, voor de functie van docent „Mass Communication“ (kennis van het Indonesisch is vereist).

Thailand:

- Asian Institute of Technology (AIT): 1 industrieel ingenieur; burgerlijk ingenieurs in telecommunicatie voor de functies van: een professor, twee laboratory supervisors en twee technicians.
- Rajamangala Institute of Technology (RIT): 1 burgerlijk ingenieur mechanica met 1 tot 5 jaar ervaring in „Installing, calibrating and maintaining industrial instruments an controllers“.

Voor al deze vakatures is een goede kennis van respectievelijk het Engels/Frans/Spaans/Indonesisch vereist.

Belangstellenden nemen contact op met de VVOB, Maria Theresiastraat 21 te 1040 Brussel (02/217.76.15).

**WILLY
MICHIELS**

MAKELAAR IN VERZEKERINGEN

Torleylaan 51 • 1511 HUIZINGEN
tel. 02/360.20.40
Kantooruren: 9-12 - 15-18 (zaterdag: 10-12)
Waar Vlamingen méér dan thuis zijn

**Houtzagerij
DE ROOSE N.V.**
Algemene hout- en platenhandel
Schaverij
AFD. NINOVE - 9400
Steenweg naar Aalst 496
Tel.: 053-66.83.86
AFD.: OKEGEM - 9471
Leopoldstraat 114
Tel.: 054-33.17.51
054-33.11.49

Diependaede
— **BINNENHUISINRICHTING**
— **SIERSCHOUWEN**
— **MEUBELEN — STOFFEN**
— **BEHANG**
Kazernestraat 39
9620 ZOTTEGEM 091/60.13.37

**BLOEMEN ROUWKRANSEN
BRUIDSTUILEN
ZAALVERSIERING**
 PETRA P.V.B.A.
 HEIHOEFSEWEG 1
2520 EDEGEM
Tel.: 03/457.23.89

**KEUKENS - SANITAIR -
VERWARMING**
VAN DER CRUYS
Assesteenweg 240, TERNAT
Tel. 582.29.15
Toonzaal alle dagen open
van 9-19 u. Zondag gesloten.

LUNOR-BENELUX
**ATOOMSCHUIKELDERS
RAMPENKELDERS
OOK VOOR ZELFBOUWERS**
Gentsesteenweg 5
9410 ERPE-MERE
053/80.54.56
BEZOEK ONZE KIJKELDERS

LUNCH 900 fr.-
Prevertje
Gegrilde slijtang
met oude mosterd
Hazepaper
Nagerecht

**RESTAURANT
HASSELTBERG**

MARKTMENU 1.400 fr.-
Hure van haas
Gebraden half kraeftje met
groentenjulienne en
kruidenboter
Gebraseerd witloof
met eendelever
Fazant met raapjes en
knolseldergratin
Peren gemarineerd in
witte Port

Nieuwelaan 47, 1860 Meise
02/269 70 45
Woensdag en zondagavond gesloten

IN HET FRANS

E.L. uit Brugge erkent in WIJ van 28 september j.l. dat onze Vlaams-nationalisten in de wandelgangen van het Parlement (geldt ook voor dezen van de andere partijen) het Frans hanteren. Alleen „om resultaten voor Vlaanderen te kunnen doordrukken” wordt ons voorgehouden te geloven.

Begaafdheid en meertaligheid gebruiken tegen onwilligheid (of onkundigheid) is schrander en zet zijn meerderwaardigheid ekstra in de verf, stelt de briefschrijver.

Komt die „begaafdheid” en meertaligheid niet voort uit noodzaak, want wij zijn toch de zwakkere meerderheid die zich in Vlaanderen en Europa tracht overeind te houden?

Missen wij niet het nodige chauvinisme dat onze tegenspelers te veel hebben?

Wordt er niet te vlug vergeten dat de slogan „Spreek uw taal te Brussel” geldt voor iedere Vlaming? Gister, vandaag en morgen!

Mag ik overigens E.L.-Brugge verwijzen naar de boekbespreking in WIJ van 5 oktober j.l. onder de titel: Brussel: Zelfrespekt aanzwengelen?

Hij moet niet verder lezen dan het antwoord van schrijver Paul De Ridder op de WIJ-vraag: „In uw publikaties en tijdens voordrachten vindt U zich soms behoorlijk op over de mentaliteit van de Vlaming die naar Brussel komt. Wat zit U dwars?”.

En nog even dit: Onderlinge slachtpartijen en kankerende zelfgenoegzaamheid zijn mij vreemd. Nooit heb ik mijn periode van VU-activiteiten ook maar één van onze mandata-rissen afgebroken, zonder daarom altijd akkoord te zijn met alles...

Maar, eigen zeg is toch nog toegelaten?

S.V.L., Wommelgem

ADVERTENTIE

Een dimensie méér!

Voor uitstekende dienstverlening
tegen competitieve prijzen

ELECTRABEL

elektriciteit, aardgas, TV/FM-signalen

LEPEL & VORK

Brugge bezoeken is ook kennis maken met het

**Vlaams
Ontmoetingscentrum**

* De Gulden Spoor

't Zand 22 Brugge
tel. 050.34.30.82

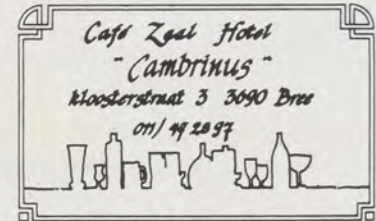
VAN DE VELDE-VAN DEN BERGHE

HOOFDVERDELER KAAPSE WIJNEN

- RODE EN WITTE WIJNEN
- TYPE PORTO (rode en witte)
- TYPE CHERRY
- TYPE CHAMPAGNE

(091) 60 26 27 NELEKOUTER 13 — 9620 ZOTTEGEM

*Cafe Zaal Hotel
"Cambrinus"
kloosterstraat 3 3090 Dree
011/44 20 97*

Taverne „DE BOEMELTREIN”
Vlaams Huis

Streekbieren - Snacks - Ijs - Wafels - Pannekoeken.
Sfeervol treinmeubilair - Ook vergaderruimte.
Weststraat 131 - 9940 SLEIDINGE.
Tel.: 091/57.68.46. - Zat. en zond. gesloten.

**VLAAMS HUIS
'DE ROELAND'**

TEHUIS ALLER VLAMINGEN

Drank- en spijshuis
Open van 11 tot 01 uur
St.-Kwintensberg 48 - 9000 Gent
Tel. 091/25.16.56

'tboerenhof

CAFE-RESTAURANT-FRITUUR

Terras - Lunchroom - Coffeeshop
Altamira stone grill

Prijzen voor groepen
op aanvraag.

De Plank 24A
3790 Sint-Martens-Voeren
Tel. 041/81.07.03

**RESTAURANT
KAPELLEKESHOEF**

Kapelstraat 1
Tongerlo-Westerlo
Tel. 014-54.40.07

Maandag gesloten
Rustieke sfeer

Banketbakkerij
ANTWERPIA

JOOST GOSSYE

Geraardsbergsestraat
38
9300 Aalst
Tel. 053-21.35.33

**RESTAURANT-HOTEL
OVEREINDE**

Salons Raymond

- banketzalen tot 300 personen
- specialiteiten bruiloften en banketen

Overeinde 8 AS
011/65.73.05 - 65.89.40

Bij vertonen van VU-lidkaart:
één aperitief gratis.

Het Palinghuis

Sedert 1910
JAN PAUWELS-DE BRAUWER

Oude Brugstraat 16, 9200 Schoonaarde. Tel. 052-42.32.46

Wekelijkse rustdag vrijdag tot zaterdag 18 uur
Jaarlijks verlof december

De familiezaak met traditie

Brood- en
banketbakkerij

R. DE BEULE
Heirbaan 53
2070 BURCHT
Tel.: 03/252.70.98

**SPECIALITEIT VAN ALLE
GELEGENHEIDSGEBAK**

Hostellerie

Petrus

Oerenstraat 13 8690 Alveringem
tel. 058/288 007

Hotel — Restaurant — Feestzaal — Tea-Room

Een gastronomisch kompleks, gelegen op amper 15 min. van de kust, stelt U een zee voor van kalme, comfort, keuken, rust, rustiek en romantiek.

Wij bieden U:

- 14 luxeuze hotelkamers met alle denkbare comfort
- Fijne Franse keuken, à la carte en 8 menu's van 695 fr. tot 1600 fr.
- Een hart voor de kinderen, eigen speelruimten en aangepaste menu's.
- Kamer (2 pers.) met uitgebreid ontbijt: vanaf 1750 fr.
- Eveneens pension en half-pension mogelijkheden.
- Week-end verblijf.

"SEMINARIEMOGELIJKHEDEN" - conferentiezaal met alle nodige multifunctionele apparatuur.

Voor gratis informatiepakket nopens onze mogelijkheden:

Oerenstraat 13 8690 Alveringem tel. 058/288 007

EEN
KONCEPT
DAT ALLES
HEEFT...

BULO flex®

KWALITEIT

Vervaardigd in de duurzaamste materialen: volkunststof, staal, aluminium. De afwerking draagt het label van de Belgische fabrikant nr. 1 van het betere kantoormeubilair.

ERGONOMIE

Op mensenmaat bedacht. Verzonken kabeldoorvoer en niet-reflekerende bovenbladen die in de hoogte verstelbaar zijn. Voor elke werksituatie is er een ideale oplossing.

FLEXIBILITEIT

Met één enkel onderstel en een beperkt aantal bladen kan je alle kanten uit bij aanbouw en ombouw. En bij middel van één enkel sleuteltje. De logistische eenvoud werkt sterk kostenbesparend.

VRAAG ONZE FOLDER!

BULO®

kantoormeubelen
kantoorinrichting

MECHELEN Industriezone Noord II tel. (015) 21 10 00
Toonzalen open van 8.30 u tot 17.30 u. Ook op zaterdag.
BRUSSEL Montoyerstraat 10 tel. (02) 512 99 18
Toonzalen open van 8.30 u tot 17.30 u. Niet op zaterdag